

T.C.
ORDU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

CAHİT ZARİFOĞLU'NUN ÇOCUK KİTAPLARININ EĞİTSEL İLETİLER
AÇISINDAN İNCELENMESİ

YAZAR

Fatma Nur TAKIR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Prof. Dr. Keziban TEKŞAN

ORDU- 2023

TEZ KABUL SAYFASI

Fatma Nur TAKIR tarafından hazırlanan “**Cahit Zarifoğlu’nun Çocuk Kitaplarının Eğitsel İletiler Açısından İncelenmesi**” başlıklı bu çalışma, **20.06.2023** tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından **Yüksek Lisans tezi** olarak kabul edilmiştir.

Başkan	Prof. Dr. Keziban TEKŞAN Ordu Üniversitesi / Eğitim Fakültesi	İmza
Üye	Doç. Dr. Mehmet ALVER Giresun Üniversitesi / Eğitim Fakültesi	İmza
Üye	Doç. Dr. Pınar KANIK UYSAL Ordu Üniversitesi / Eğitim Fakültesi	İmza

ETİK BEYAN

Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Fatma Nur TAKIR

ÖZET
TÜRKÇE EĞİTİMİ
CAHİT ZARİFOĞLU’NUN ÇOCUK KİTAPLARININ EĞİTSEL İLETİLER
AÇISINDAN İNCELENMESİ
FATMA NUR TAKIR

Bu çalışmanın amacı, Cahit Zarifoğlu’nun çocuk kitaplarının eğitsel iletiler açısından incelenmesidir. Çalışma nitel araştırma yönteminden doküman inceleme yöntemi kullanılarak hazırlanmıştır. Doküman inceleme yönteminin genel ilkeleri ölçüt alınarak yazarın yedi hikâye kitabı içerisinde bulunan kırk beş hikâye, üç defa ayrıntılı bir biçimde incelenmiştir. İncelenen kitaplarda tespit edilen iletiler amaçlarına göre kategoriye ayrılarak tasnif edilmiştir. Bu tasnif şu şekildedir: Kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler, toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel iletiler, dini gelişimi destekleyen eğitsel iletiler, ulusal gelişimi destekleyen eğitsel iletiler, evrensel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler, çevre gelişimini destekleyen eğitsel iletiler, öteki eğitsel iletilerdir. Cahit Zarifoğlu’nun 7 hikâye kitabı incelenmiş ve araştırılan eserlerin tamamında 335 eğitsel ileti tespit edilmiştir. Yazarın kitaplarında en çok tespit edilen eğitsel ileti grubu kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletilerdir. Araştırmadan ulaşılan sonuçlara göre aileler ve Türkçe öğretmenleri çocuklara Cahit Zarifoğlu’nun çocuk kitaplarını okutabilir, önerebilirler.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Edebiyatı, Cahit Zarifoğlu, Eğitsel ileti

ABSTRACT
TURKISH EDUCATION
EDUCATIONAL POSTINGS OF CAHİT ZARİFOĞLU'S CHILDREN'S BOOKS
EXAMINATION IN TERMS
FATMA NUR TAKİR

Educational message is the message that the authors want to give to the reader. The author conveys this message to the reader by interspersing it between the sentences and paragraphs of the works he deals with. The aim of this study into examine the children's book of Cahit Zarifoğlu, one of the children's literature writers, in terms of educational messages. The study is a qualitative research. In the method of the study, document analysis, one of the qualitative research methods was used. The pattern of the study is the nested single case pattern. Content analysis was used in the analysis of the data. Forty-five stories in the author's seven story books have been examined in detail three times in this direction. The messages detected in the examined books were classified according to their purposes. This classification is as follows: Educational messages that support personal development, Educational messages that support social development, Educational messages that support religious development, Educational messages that support national development, Educational messages that support universal development, Educational messages that support environmental development, Other educational messages. In the study, concepts such as child and children's literature, child realism and relevance to the child communication and communication elements, the importance of the concept of message and message, educational message, and classification of messages constitute the scope of the study. A total of 373 educational messages were identified in the sentences and paragraphs of the researched work. The most identified educational message group in the author's books is Educational Messages Supporting Personal Development. According to the results of the research, families and Turkish teachers can make children read and recommend Cahit Zarifoğlu's children's books.

Keywords: Children's Literature, Cahit Zarifoğlu, Educational message

TEŞEKKÜR

Türk edebiyatı yazarlarından Cahit Zarifoğlu'nun çocuk edebiyatı alanına yönelik eserlerinin eğitsel iletiler açısından incelendiği bu tez, beş kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda, çalışmanın giriş bölümü yer almaktadır. Burada çalışmanın problem durumuna ve çalışmanın alt problem durumuna, araştırmanın çocuk edebiyatı için amacına ve önemine, çalışmanın sınırlılıklarına yer verilmektedir. İkinci kısımda, çalışmanın kavramsal çerçevesi yer almaktadır. Üçüncü kısımda araştırmanın yöntemi bulunmaktadır. Dördüncü kısımda, bulgulara yer verilmiştir. Bu kısımda çalışmada ele alınan 7 hikâye kitabı okunmuş özetlenmiş ve elde edilen eğitsel iletiler cümleler halinde tasnif edilmiştir. Beşinci kısım sonuç, tartışma ve önerilerden oluşmaktadır. Kitaplar incelenmiş ulaşılan sonuçlar bulgulara göre değerlendirilmiştir. Akabinde ulaşılan sonuçlardan yola çıkılarak öneri de bulunulmuştur.

Yüksek lisans eğitimim boyunca yanımda olan ve bana bilgisi, sevgisiyle rehber olan, kendime her anlamıyla örnek aldığım tez danışmanım Prof. Dr. Keziban TEKŞAN' a; yüksek lisans öğrenimimde bilgi ve birikimimi artıran saygıdeğer hocam Doç. Dr. Üzeyir SÜĞÜMLÜ' ye; bütün eğitim hayatımda yanımda olan ve beni her zaman destekleyen aileme; araştırma sürecinde büyük desteğini gördüğüm İlkan KARADENİZ' e; sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Fatma Nur TAKIR

İÇİNDEKİLER

Sayfa

TEZ KABUL SAYFASI	ii
ETİK BEYAN	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar DİZİNİ	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ	x
SİMGELER VE KISALTMALAR	x
1.GİRİŞ	1
1.1.Problem Durumu	2
1.2.Araştırmanın Alt Problemleri.....	3
1.3.Araştırmanın Amacı ve Önemi	3
1.4.Araştırmanın Sınırlılıkları	4
2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE	5
2.1.Çocuk Kavramı	5
2.2.Çocuk Edebiyatı	6
2.3.Çocuk Gerçekçiliği.....	8
2.4.Çocuğa Görelik	9
2.5.İletişim.....	10
2.6. İletişimin Ögeleri	11
2.7.İleti	13
2.8.İleti Kavramının Önemi	14
2.9.Eğitsel İleti	14
2.10.İletilerin Sınıflandırılması	15
2.10.1.Sunuluş biçimlerine göre iletiler	20
2.10.2.Amaçlarına göre iletiler	21
2.10.3.2019 Türkçe dersi öğretim programının tema, değerler, kazanım ve ders kitabına alınacak metinlerin iletiler açısından değerlendirilmesi	24
2.11.Cahit Zarifoğlu'nun Hayatı ve Eserleri.....	26
2.12.İlgili Araştırmalar	30
2.13.Cahit Zarifoğlu ile İlgili Araştırmalar	34

3. YÖNTEM	35
3.1.Araştırmanın Yöntemi.....	35
3.2.Araştırmanın İnceleme Nesneleri.....	35
3.3.Veri Toplama Araçları	36
3.4.Verilerin Analizi.....	36
3.4.1.Verilerin kodlanması ve temaların bulunması.....	36
3.4.2.Kodların ve temaların düzenlenmesi	37
3.4.3.Geçerlilik ve güvenilirlik	41
4.BULGULAR VE YORUMLAR	42
4.1.Kuşların Dili Adlı Eserde Yer Alan Eğitsel İletiler	42
4.2.Yürekdede ile Padişah Adlı Eserde Yer Alan Eğitsel İletiler	50
4.3.Ağaçkakanlar Kitabında Yer Alan Eğitsel İletiler	56
4.4.Motorlukuş Adlı Eserde Yer Alan Eğitsel İletiler.....	62
4.5.Küçük Şehzade Adlı Eserde Yer Alan Eğitsel İletiler	67
4.6.Katıraslan Adlı Eserde Yer Alan Eğitsel İletiler	72
4.7.Serçekuş Adlı Eserde Yer Alan Eğitsel İletiler.....	79
5.TARTIŞMA ve SONUÇ	85
6. ÖNERİLER	87
KAYNAKLAR	88
EKLER	96
Ek 1.2.Kuşların Dili	96
Ek 1.2.Yürekdede ile Padişah	98
Ek 1.3.Ağaçkakanlar	102
Ek 1.4.Motorlukuş.....	105
Ek 1.5.Küçük Şehzade	108
Ek 1.6.Katıraslan.....	112
Ek 1.7.Serçekuş	117
ÖZGEÇMİŞ	120

TABLÖLAR DİZİNİ

Sayfa

Tablo 1.1 Araştırmada Kullanılan Kitapların Künyesi	36
Tablo 2.2 Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler (K)	38
Tablo 3.3 Toplumsal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler (T).....	38
Tablo 4.4 Ulusal Bilincin Gelişimine Yönelik Eğitsel İletiler (U)	39
Tablo 5.5 �evre Bilinci Gelişimine Yönelik Eğitsel İletiler (�)	39
Tablo 6.6 �teki Eğitsel İletiler (�)	40
Tablo 7.7 Evrensel Bilincin Gelişimine Yönelik Eğitsel İletiler (E)	40
Tablo 8.8 Dini Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler (D)	40
Tablo 9.9 Kuşların Dili Hikaye Kitabında Yer Alan Eğitsel	42
Tablo 10.10 Y�rekte İle Padişah Hikaye Kitabında Yer Alan Eğitsel İletiler	50
Tablo 11.11 Ağaçkakanlar Hikaye Kitabında Yer Alan Eğitsel İletiler	56
Tablo 12.12 Motorlukuş Hikaye Kitabında Yer Alan Eğitsel İletiler.....	62
Tablo 13.13 K��uk şehzade Hikâye Kitabında Yer Alan Eğitsel İletiler	67
Tablo 14.14 Katıraslan Hikâye Kitabında Yer Alan İletiler	72
Tablo 15.15 Serçekuş Hikâye Kitabında Yer Alan Eğitsel İletiler	79

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa

Şekil 1.1 "Kuşların Dili" Hikâye Kitabında Bulunan Eğitsel İletilerin Kategorilere Göre Kullanım Oranı.....	43
Şekil 2.2 "Yürekdede İle Padişah" Hikâye Kitabında Bulunan Eğitsel İletilerin Kategorilere Göre Kullanım Oranları.....	51
Şekil 3.3 "Ağaçkakanlar" Hikâye Kitabında Bulunan Eğitsel İletilerin Kategorilere Göre Kullanım Oranları.....	57
Şekil 4.4 "Motorlukuş" Hikâye Kitabında Bulunan Eğitsel İletilerin Kategorilere Göre Kullanım Oranı.....	63
Şekil 5.5 "Küçük Şehzade" Hikâye Kitabında Bulunan Eğitsel İletilerin Kategorilere Göre Kullanım Oranı.....	68
Şekil 6.6 "Küçük Şehzade" Hikâye Kitabında Bulunan Eğitsel İletilerin Kullanım Oranı.....	73
Şekil 7.7 "Serçekuş" Hikâye Kitabında Bulunan Eğitsel İletilerin Kategorilere Göre Kullanım Oranı.....	80

SİMGELER VE KISALTMALAR

Kısaltmalar

Ç	: Çevre Bilinci Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler
D	: Dini Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler
E	: Evrensel Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler
K	: Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
Ö	: Öteki Eğitsel İletiler
T	: Toplumsal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler
U	: Ulusal Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler

1.GİRİŞ

Çocuklar geleceğin büyükleri, toplumun temelidir. Toplumun temeli olan çocukları yetiştirmek ve geleceğe hazırlamakta oldukça önemlidir. Bu görev ise çocuğun ailesine ve öğretmenlerine düşmektedir. Bilinçli ve bilgili nesiller yetiştirmek toplumsal, kişisel ve değerleri çocuklara aktarmakla mümkündür. Bu aktarım ise çocuk kitaplarıyla sağlanmaktadır. Çocuk kitapları çocuğun kişisel, sosyal ve toplumsal gelişimini destekleyici, çocuğu her bakımdan geliştirici değerlere sahip olması gerekmektedir. Çocuğa, çocuk edebiyatı eserleri vasıtasıyla aktarmak istenen iletilerin eğitici değer barındırması, çocuğa olumlu örnekler sunması açısından oldukça önemlidir (Öztürk,2019). Çocuk edebiyatı eserleri eğiticilik faaliyetini eğitsel iletiler vasıtasıyla okurlarına aktarmaktadır. Bu iletiler çocuğun kişisel, sosyal, dini, toplumsal, evrensel ve ulusal anlamda geliştirmekle birlikte çocuğu yaşama hazırlamaktadır. Çocukluktan başlayarak çocuğun toplumun temel yapısını tanınması, topluma uyumlu bireyler olarak yetişmesini sağlamaktadır. Ayrıca çocuk edebiyatı, yaratıcı, hayal gücü gelişmiş, estetik ve sanatsal görüşe sahip bireyler yetiştirmeyi sağlamaktadır. Edebiyat, çocuklara farklı yollar sunarak onların özgün seçimler yapmasını sağlamaktadır. Bundan dolayı çocuk farklı bakış açılarıyla olayları objektif olarak değerlendirip anlamlandırır. Çocuğa seslenen eserler, aktarmak istedikleri eğitsel iletileri, eserin doğal akışı içerisinde anlatımı bozmadan kolaylıkla çocuklara aktarmaktadır. Yazar, çevreden edindiği bilgi ve birikimini kısacası deneyimlerini eserlerinin bütününe yansıtır. Edindiği duygu ve düşünce evrenini eserlerinde kullanır (Öztürk,2021). Cahit Zarifoğlu, çocuk edebiyatı alanında eserler kaleme almış yazarlarımızdan biridir. Bu doğrultuda toplam 9 tane eser yazmıştır. Bu kitaplardan yedi tanesi hikâye, iki tanesi ise şiir türündedir. Bu çalışmamızın amacı Cahit Zarifoğlu'nun çocuk kitaplarının eğitsel iletiler açısından incelenmesidir.

1.1.Problem Durumu

Eğitimli ve bilgili nesiller yetiştirmek oldukça önemlidir. Çocukları geleceğe donanımlı bir birey olarak hazırlamak için en önemli unsur eğitici ve öğretici çocuk kitaplarıyla çocukları bir araya getirmektir. İlköğretimden liseye kadar çocuklar özgün, edebi değeri yüksek çocuk kitapları ve metinleriyle buluşturulmalıdır. Burada Türkçe öğretmenlerine büyük sorumluluk düşmektedir. Bu süreçte Türkçe öğretmeni hem aileye hem de çocuğa kılavuz olmalıdır. Öğretmen tarafından seçilen bu çocuk kitapları, çocuğun doğasına uygun, çocuk gerçekçiliği ve çocuğa görelilik ilkesi gözetilerek hazırlanmış, çocuğa rehber olabilecek nitelikte olmalıdır. Çocuklar kitaplar okudukça bilgi ve birikimlerini artırır bunu da kitaplarda yer alan, yazarın okura vermek istediği mesajlarla yani iletilerle yapmaktadır. Bundan dolayı çocukların yetiştirilmesinde kitaplarda yer alan eğitsel iletiler önem taşımaktadır. Eğitsel iletiler, okura kahramanlar ve kahramanların çevresinde gelişen olay örgüsüyle aktarılmaktadır. Kendini kahramanla özdeşleştiren çocuk, kahramanın tavır ve davranışlarından, yaşadığı sorunlara ürettiği çözümlerden, çevresiyle kurduğu yakın ilişkilerden, aile hayatından, alışkanlıklarından, günlük yaşantısından kendine ders çıkarır. Böylece çocuk, kahramanın verdiği mesajı anlamlandırmakta ve benimsemektedir. Bu sayede çocuk hem kendini tanır hem de başkalarının varlığına saygı duymaya başlamaktadır. Yazar, çocuk kitaplarıyla aktardığı eğitsel iletiler ile çocuğun dil gelişimini hızlandırır, okuma sevgisi ve okuma alışkanlığı edinmesini sağlar, çocuk anadilini sever, merak eder ve anadilinin olanaklarını sonuna kadar kullanır. Cahit Zarifoğlu hakkında yürütölen tezler incelendiğinde yazarın çocuk kitapları eğitsel iletiler yönünden incelenmediği anlaşılmaktadır. Yapılan bu çalışma ile yazarın hikâye türünde yer alan kitaplarındaki eğitsel iletiler tespit edilmiştir. Çok sayıda eser kaleme alan Cahit Zarifoğlu'nun çocuk edebiyatına yönelik yazdığı kitapların eğitsel iletiler açısından incelenmesi çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

1.2.Araştırmanın Alt Problemleri

1.Cahit Zarifoğlu'nun çocuk kitaplarında yer alan kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler nelerdir?

2.Cahit Zarifoğlu'nun çocuk kitaplarında yer alan toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel iletiler nelerdir?

3.Cahit Zarifoğlu'nun çocuk kitaplarında yer alan dini gelişimi destekleyen eğitsel iletiler nelerdir?

4.Cahit Zarifoğlu'nun çocuk kitaplarında yer alan ulusal bilincin gelişimine yönelik eğitsel iletiler nelerdir?

5.Cahit Zarifoğlu'nun çocuk kitaplarında yer alan çevre bilinci gelişimini destekleyen eğitsel iletiler nelerdir?

6.Cahit Zarifoğlu'nun çocuk kitaplarında yer alan evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel iletiler nelerdir?

1.3.Araştırmanın Amacı ve Önemi

İleti kavramı, yazarın okura iletmek istediği duygu ve düşünce; didaktik eserlerde, yazarın okura aktarmak istediği öğretici düşünce; edebi metinlerde ise yazarın okuyucuda oluşturmak istediği sanatsal düşünce biçimidir (Sever,2019). Her yazar bir amaç doğrultusunda yazılarını yazmaktadır. Kimi yazar metinlerini oluştururken doğrudan bilgi verir kimi yazarlar ise edebi kaygı gözeterek yazılarını kaleme almaktadır. Yazar, vermek istediği tüm mesajları metinler aracılığıyla okura aktarmaktadır (Derman ve Tekin,2017). Çocuk kitapları, eğitim ve öğretimin amacına uygun olarak hazırlanmalıdır. Çocukların hayal dünyasında ve davranışlarında değişiklik meydana getirmelidir. Çocuk kitapları bu davranış değişikliğini konu, kahraman, içerik, dil ve anlatım yoluyla yapmaktadır. Bu doğrultuda çocuk kitaplarında yer alan iç ve dış yapı özellikleri oldukça önemlidir (Tekin&Büyükkız,2019). Çocuk kitapları aktardığı iletilerle, çocukların

düşünce sistemini geliştirerek hayatta karşılaştığı sorunlara yaratıcı çözüm bulmayı; dini, ahlaki, bilişsel, zihinsel gelişimini olumlu yönde etkileyerek, çocukların kardeşlik, dostluk, arkadaşlık, saygı, sevgi ve dürüstlük gibi içinde barındırdığı değerlerle çocuğun sosyal gelişimini olumlu etkilemektedir. Okuduğunu anlama, okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanmayı, dili daha iyi kullanmayı ve telaffuz edebilmeyi; hayata daha farklı bakarak sorgulamayı sağlayan en önemli kaynak çocuklar için çocuk kitaplarıdır. Bu nedenle çocuk kitaplarının eğitsel açıdan incelenmesi çocuğun gelişiminde önemli görülmektedir. Yapılan çalışmalar değerlendirildiğinde çocuk edebiyatı eserlerindeki iletilerin salt öğüt verici, nasihat edici değil aynı zamanda hayatın içinden olması gerektiği yönündedir (Güleryüz,2003; Çılgın,2007; Tür ve Turla ,2005; Dayıoğlu,1987). Yazılan çocuk edebiyatı eserleri çocukların dini gelişimini desteklerken kişisel yönden çocuğu kuşatıcı bilgi ve beceri kazandırmalı, çevre gelişimini destekleyerek doğa bilinci ve hayvan sevgisi kazandırmalıdır. Ulusal anlamda ülkesini, milletini seven, vatan bilinci oluşan birey olarak yetiştirilmelidir. Evrensel düşünce sistemini geliştirmesi açısından da iletiler oldukça önemlidir. Çocuk edebiyatı yapıtları, öğreticilik ve eğiticilik işlevini, kitaplar vasıtasıyla aktardığı eğitsel iletilerle gerçekleştirmektedir. Cahit Zarifoğlu'nun çocuk kitaplarının incelendiği bu çalışmada, kitaplarda bulunan eğitsel iletilerin tespit edilmesi amacıyla birçok tez incelenerek iletiler amaçlarına göre kategorize edilmiştir (Gülgönül,2011;Köse,2011;Akçay,2015;Cesur,2015;Gürbüz,2019;Yatır,2019;Destan,2019;Acele,2019,Öztürk,2021).Tezlerden alınan veriler doğrultusunda amacına göre iletiler sınıflandırılmıştır. Bu araştırmanın amacı Cahit Zarifoğlu'nun çocuk kitaplarının çocuğun eğitimindeki işlevini ortaya koymaktır. Bu doğrultuda Cahit Zarifoğlu'nun çocuk kitaplarında yer alan eğitsel iletiler belirlenmiş ve amaçlarına göre sınıflandırılmıştır.

1.4.Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışmanın muhtevasını Cahit Zarifoğlu'nun 1983-1989 yılları arasında kaleme aldığı "Gülücük Çocuk Serisi"ni oluşturan dokuz kitaptan yedisi oluşturmaktadır. Bu kitaplar Serçekuş, Yürekdede ile Padişah, Ağaçkakanlar, Motorlukuş, Katıraslan, Küçük Şehzade, Kuşların Dili'dir. Seride yer alan Ağaç Okul, Gülücük adlı kitaplar şiir türünde olduğundan dolayı araştırma kapsamına alınmamıştır. Çalışmada incelenen kitaplar yalnızca eğitsel ileti yönünden değerlendirilmiştir.

2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1.Çocuk Kavramı

Çocuk ile ilgili farklı şekilde tanımlar yapılmaktadır. Çocuk, bebeklik ile ergenlik arasındaki süreçte yaşayan insan evladı ya da ebeveyn ilgisine ihtiyaç duyan öz bakım becerilerini kendi başına yapamayacak küçüklükte olan kız veya erkektir. Çocuk, yeterince gelişip olgunlaşmamış insan (Okay,1998), doğum ve genç yetişkinlik zaman diliminde yaşayıp gelişen küçük insan (Şimşek,2002), Zaman içerisinde çevresel, sosyal koşullara bağlı olarak kendini yenileyen insan yavrusu (Yörükoğlu,2021) olarak tanımlanmaktadır. Yukarıdaki tanımlardan ulaşılan sonuca göre çocuk, bebeklik ve ergenlik arasındaki süreçte yaşayan, 18 yaşın sonuna kadar geçen zamanı kapsamaktadır. Kaynaklar ise çocuğu, iki yaşından ergenlik çağına kadar geçen süreçte yaşayan insan evladı veya henüz erinlik dönemine girmemiş kız veya erkektir yahut bebeklik çağı ile ergenlik arasındaki gelişme döneminde yaşam süren insan (Oğuzkan,2010, s.2) olarak tanımlanmaktadır. Çocukluğun başı ve sonu hakkında kesin bir sınır bulunmamaktadır. Saygılı (2004:9 – 10) çocuk kavramını 0 – 2 yaş süt çağı, 2 – 6 yaş oyun çağı, 6 – 12 yaş okul çağı, 11 – 12 ergenliğe giriş ve 12 -18 ergenlik dönemi olarak sınıflara ayırmaktadır. Şenol (2006,17) çocukluğun 11 – 13 yaşları arasında olduğunu ve 13 yaşında sona erdiğini belirtmektedir. Çocuk kavramıyla ilgili yapılan tanımlarda üzerinde durulan en önemli unsur çocuğun iki sınır arasında geçirdiği zaman dilimidir. Bu zaman dilimi bebeklik döneminin bitimiyle, çocuğun her alanda gözle görülebilir değişiminin ortaya çıktığı ergenlik dönemi arasındadır (Baş,2006). Bundan dolayı çocukluğun nerede başlayıp nerede bittiğiyle ilgili kesin bir açıklama yapmak oldukça zordur. Çocuk, duygularını ve davranışlarını çocuk saflığıyla aktaran bir varlıktır. Çünkü onun dünyasında yetişkinler gibi çizilen kesin sınırlar yoktur. Çocuk her şeyi dilediği gibi kurgulamakta ve yaşamaktadır. Doğduğu andan itibaren merak ve araştırma duygusuyla hareket etmektedir. İçindeki merak duygusuyla çevresini gözlemler ve anlamaya çalışır. Bu davranış kalıpları çocukları yetişkinlerden ayırmaktadır. Çocuk, kendine özgü

şekillenen anlam evreniyle, istek, duygu, düşünce, eylem ve davranışlarıyla hayatta yer edinmektedir (Sever,2008). Çocuk yapısı gereği oynarken öğrenmek isteyen bir varlıktır. “Zengin hayal dünyaları, durağan olmayan güdüleri onların en belirgin özelliğidir.” (Sever, 2019, s.121). Başka bir deyişle çocuk soru soran, sorulara cevap arayan, hayal kuran, oyun oynayan belli bir zaman aralığında yaşam süren bir varlıktır.

Bebeklik ve ergenlik arasındaki yaşam sürecinde yeni bir kavram ortaya çıkmaktadır: Çocukluk kavramı. Bu süreçte bir çocuk bir de çocukluk diye adlandırılan bir dönem mevcuttur. Çocukluk, çocuğun yaşam sürdüğü toplum içerisinde gelişim ve değişim geçirdiği süreç olarak tanımlanmaktadır. Bu dönemde çocuğun her alanda geçirdiği değişim; bu değişimin tasnif ve açıklaması disiplin alanlarına göre değişiklik göstermektedir. Bu süreçte çocukta gelişim gösteren fiziksel ve biyolojik değişimler; duygusal gelişimini, dünyayı algılamasını, sosyal çevre içerisinde yer edinmesini, kültürün bir parçası olmasını, ana dilin farklılıklarını öğrenmesini, çocukluk döneminin aşamalarını oluşturması açısından oldukça önemlidir. (Baş,2006; Nas,2002)

2.2.Çocuk Edebiyatı

Edebiyat, insanlığın başlangıcından günümüze kadar geçen süreçte, insanın duygu ve düşünce evreninin yaşam içerisinde geliştirdiği her türlü değişimi, sanatsal ve estetik bir şekilde ortaya koyan bir sanat (Kavcar, 2017) dalı şeklinde tanımlanmaktadır. Başka bir ifadeyle insanın iç dünyasının dışa vurumudur. Okay (2015) ise edebiyat eserini, seyircisine veya okuruna doğrudan doğruya aktarabilen tek sanattır şeklinde tanımlamıştır. Atsız ise “edebiyatı tanımlarken güzel duygu ve düşüncenin söz ve yazı ile okura aktarılmasına edebiyat denir” ifadesini kullanmaktadır (Atsız, 2015, s. 12). Edebiyat, dil vasıtasıyla aktarır. Bundan dolayı “Edebiyatın en temel malzemesi dildir, lisandır.” (Dağ, 2021, s.16). Edebiyat ile insan, estetik bakış açısı kazanır, yaşamdaki incelikleri kavramaktadır. İnsan edebiyat ile dünyadaki diğer yaşam sistemlerini anlayarak kendine yeni bir yol ve bakış açısı çizmektedir. İnsan, edebiyatın tamamlayıcı unsuru kitaplar vasıtası ile hiç tanımadığı coğrafyadaki insanların yaşamlarına düş gücünü kullanarak seyahat eder (Gültekin,2009). Bu yolculukta çocuk çok yönlü gelişip değişmektedir. “Edebiyat aracılığıyla kişinin yalnızca zihinsel yapısı gelişmez aynı zamanda karakteri de eğitilmektedir. Küçük yaşlarda karakterin şekillendiği ve gelişimin hızlı olduğu göz önünde bulundurulduğunda çocuklar için edebiyatın önemi ve gerekliliği

daha iyi anlaşılmaktadır.” (Tulumcu,2021, s.8). Edebiyat çocuğun düş gücünü geliştirerek ona yollar sunar. Çocuk, edebiyat ile bilişsel alt yapısını kuvvetlendirir. Estetik duyuş ve edebi bilinç oluşturur. Gerçeği sorgular ve realist bir çizgi edinir. Kısacası çocuk, edebiyatı kendine rehber olarak kullanır (Gülgönül,2014; Dağ,2021). Çocuk, doğuştan getirdiği merak, hayal kurma, oyun oynama, eğlenme, bilişsel ve psikomotor gelişimine göre yetişkinlerden ayrılır. Böylece yetişkinden ayrılan çocuğa hitap edecek çocuksu bir edebiyat alanı kurulmuştur. Bu edebiyat zengin bir alt yap üzerine kurulmaktadır. Çocuğu bir bütün olarak kuşatır. Çocuğun saf ve temiz düş dünyasını geliştirmektedir (Şimşek,2011). Şirin’e (1994, s.11) göre çocuk edebiyatı, çocukların büyüme ve gelişme dönemlerinde hayal, duyuğu ve düşünce dünyasını eğitmektedir. Çocuksu bir bakış açısı, yazarın çocuğa ulaşma gayesini oluşturur. Çocuk edebiyatı kavramı çocukluk çağında bulunan bireylerin düşünce evrenine yönelik sözlü ve yazılı bütün eserleri kapsar (Oğuzhan, 2010, s.3). Aytekin (2016, s.9) ise çocuk edebiyatını bebeklik çağı ile ergenlik çağı arasındaki gelişim dönemi içerisinde bulunan çocuğun; duyuğu ve düşünce, hayal evrenini, ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olarak hazırlanan sözlü ve yazılı eserlerin bütünü şeklinde tanımlamaktadır. Başka bir ifadeyle çocuk edebiyatı, çocuğun ilgi ve ihtiyaçlarına seslenen, onun hayal dünyasını besleyen, yaratıcılığını geliştiren, edebiyattan zevk almasını ve eğlenirken öğrenmesini sağlayan edebiyatın bir koludur (Tekşan&Çelenk,2018, s.328). Çocuk edebiyatı; çocukluk döneminde olan fertlerin duyuğu ve düşüncelerine hitap etmek için meydana getirilmiş, estetik ve eğitici anlam taşıyan, çocuğun doğasını düşünen ve onun ruhunu onaran, geçmiş ve gelecek arasında köprü görevi görerek kültürü çocuğa aktarmaktadır (Baş,2006). Edebiyat sayesinde çocuk, hoş vakit geçirir, hayatın üzücü durumlarından uzaklaşır, farklı yaşantılar elde etme imkânı sağlar. Aynı zamanda ruhu canlı tutar, düş gücünü geliştirir. Çocuğun kendi dilini anlamasını ve etkili şekilde öğrenmesini sağlar. Çocuk edebiyatının salt öğretici ve bilgilendirici yanı yoktur. Çocuk edebiyatı, çocuğa estetik duyarlılık kazandırarak edebi bilinçte kazandırır (Yalçın ve Aytaş,2005). Çocuk edebiyatı eserleri, çocuğu bir bütün olarak kuşatır. Usta yazarların elinde sözcükler nitelikli çocuk edebiyatı ürünlerine dönüşmektedir (Sever,2019). Çocuk edebiyatının en belirgin işlevi, çocuklara okuma sevgisi ve alışkanlığı kazandırmaktır (Sever,2010, s.19). Tekşan (2016, s.594) ise okuma alışkanlığı oluşturan çocuğun gelişimini şöyle ifade etmiştir: Okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanan çocuk dilsel, bilişsel, kişilik, sosyal ve toplumsal olmak üzere tüm gelişim alanları gelişecektir. Bunun için çocuğun ilgileri, ihtiyaçlarıyla okuyacağı kitaplar arasında, küçük yaşlardan itibaren bağ kurması gerekir. Bu bağ “özel ilgileri arasında

bağıntı kurar, hem boş zamanlarını verimli bir şekilde değerlendirir hem de okumayı hayatları boyunca zevkle devam ettirilecek bir alışkanlık haline gelmesine olanak hazırlar” (Oğuzhan,2010, s.15). “Edebiyatın işlevleri elbette çocuğun beklentileri ve istekleriyle sınırlı değildir. Edebiyat insanları birleştirir. Bu birleştiricilik bireyin içinde yaşadığı toplumda olabileceği gibi farklı toplumlardaki birbirinden habersiz insanları da birleştirir. Edebiyatın başka bir işlevi de duygusal gelişimdir. Çocuk okuduğu kitaptaki kahramanla duygudaşlık yapabilir. Yaratıcılık, hayal dünyası gelişir. Çocuk edebiyatla bilinmeyen zamanlara yelken açar (Baş, 2006).

2.3.Çocuk Gerçekçiliği

Çocuk gerçekçiliği, çocuğun kendi yaşadığı dünyayı, ilgi ve ihtiyaçlarını kendi anlam evreninde kendine özgü bakış açısıyla yorumlayıp anlamasıdır. Çocuk gerçekliğinin oluşmasında çocuğun genel doğası, ilgileri, ihtiyaçları, sahip olduğu bilgi ve beceriler etkili olmaktadır. Bu nedenle çocuğun bireysel özellikleri, yaşı, aile ve arkadaş çevresi gibi kısacası sosyal çevre gibi etkenlere bağlı olarak çocukların sahip olduğu özellikler değişmekte böylece çocukların nesnel gerçekliği algılayış biçimleri/çocuk gerçekliği de farklılaşmaktadır (Fırat, 2019, s.1009). Çelik & Fırat (2020, s.95) çocuk gerçekliğini şöyle tanımlamıştır: Çocuk gerçekliği, çocuğun yaşadığı dünyayı ve hayata olan bağlılığını, anlam evrenini, ilgi ve ihtiyaçlarını, karşılaştığı sorun, olay ve durumları zihin süzgecinden geçirerek vardığı öznel sonuçtur. Aldanır (2022, s.7) ise çocuk gerçekçiliğini şu şekilde açıklamıştır: Çocuğun kitapta işlenen olaylara, kahramanlara yaklaşımı ile ilgilidir. Çocukların yakın çevresindeki olaylara, kendilerine ve diğer insanlara olan bakış açılarının yetişkin bireylerden farklı olduğunun bilincinde olup kitabı bu ölçütlere göre yazmak, çocuk gerçekliğini dikkate almayı başarmak demektir. Çocuk gerçeği yaşam gerçeği ile iç içedir. Çocuk gerçekliğinin bilincinde olan bir yazar çocuğun ruhunu, bu ruhun inceliklerini, derinliklerini, çocuk gerçekçiliğini eserlerine yansıtır.” (Lüle,2007, s.19; Dağ,2021, s.21). “Çocuk gerçekçiliği anlamanın ilk adımı, çocuk doğasının tanımlanmasıdır. Çocuk gerçekçiliği, çocuğun anlamaya çalışma gayretinde doğmaktadır” (Fırat,2019, s.1008). Bu nedenle çocuğun, ilgi ve ihtiyaçları, yaşı, çevresi vb. değiştiğinde çocuk gerçekçiliği de değişecektir. Çocuk ilk defa karşılaştığı kavramları kendi bilgileri doğrultusunda anlamlandırmaya çalışır. Çocuğun yaş ve gelişim seviyelerinden hareketle kavramları anlamlı bir bütün olarak kavraması yetişkinlerden farklıdır. Çocuk, kitapla çıktığı macera ile kendi yaşamından parçalar bulmalıdır. Kitapta kendi duygu evreninden izler bulan çocuk zihninde okuduğu metni daha kolay

anlamlandırır. Kitabın, okura vermek istediği ileti kalıcı hale gelmektedir. Bu bağlamda çocuk edebiyatı yazarlarının çocuk gerçekliğinin bilincinde eserler vermesi gerekmektedir. Çocuğun ve çocuk gerçekliğinin bilincinde olan yazar, vermek istediği iletiyi çocuk bakış açısıyla kaleme alarak çocuğa sesini duyurmalıdır (Dağ, 2021, s.34).Çocuk gerçekçiliği ile hazırlanan kitaplar çocuğa: “duyarlı olarak yaşama katılmaları, okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanmaları kısacası genel kültürünü artırmaktadır, hem soyut düşünme becerilerini hem de az sözle çok şey anlatma, kendini etkili ve doğru ifade etme becerilerini geliştirmekte ve üretme becerilerini ve yaratıcılıklarını geliştirir, araştırmaya sevk eder, dikkat ve gözlem yeteneğinin gelişimine katkı sağlamakta ve hayal dünyalarını zenginleştirmektedir, ruhsal gelişimine, yaşama hazırlanmasına ve sosyal gelişimine katkı sağlamaktadır”(Fırat,2019,s.1029-1030;Saltık,2019,s.190). Çocuk gerçekliğine ve çocuğa görelilik ilkelere uygun şekilde hazırlanan eserler, çocuğun yapısını tanıdığından çocuk ile arasındaki bağ kuvvetlenecektir. Böylece çocukluk döneminde okuma alışkanlığı kazanmış çocuk, geleceğin düşünen, sorgulayan ve bilinçli toplumun temelini oluşturacaktır. (Dağ,2021, s.21)

2.4.Çocuğa Görelilik

Çocuk edebiyatı ürünleri birtakım kavramlar üzerine kurulur. Bunlar: çocuk gerçekliği ve çocuğa görelilik kavramlarıdır. Çocuk edebiyatı tanımlarında ve çocuk edebiyatı eserlerinde öncelikli aranan niteliklere baktığımızda en büyük ortak özellik olarak çocuğun eğitiminde özellikle çocuk için hazırlanmış eserlerin kullanılmasının gerekliliği gözümüze çarpmaktadır. Çocukların eğitimi için kullanılacak eserlerde çocuğa görelilik ön plana alınması gerekmektedir (Turan,2022, s.9). Sezer’e göre, bir çocuk edebiyatı ürününün çocuğun temel gereksinimlerini karşılaması ve yaş aldıkça değişen gelişim özellikleri dikkate alınarak çocuk kitapları hazırlanmalıdır. Çocuk kitaplarının dış ve iç yapı özellikleri duygu ve düşünce yapısına katkı sağlamalıdır (Sezer,2020). Yurttaş’ a (1997), göre çocuğa görelilik, çocuğun hayal gücünü besleyen, her okuduğunda tat alabileceği estetik zevk barındıran, ilgi duyacağı konular işleyerek merak unsurunu taze tutan, çocuğun kavrayabileceği olay örgüsüyle okurun dikkatini dağıtmayan şekilde tanımlamaktadır. Tanımdan da anlaşılacağı üzere, çocuk kitaplarında çocuğa görelilik kavramına dikkat edilmesi gerekmektedir. Ayrıntılı bir ifadeyle, “çocuğa görelilik; eserin anlatım biçimi, karakterin özelliklerini, karakterin tavır ve davranışları, iletilerin çocuğa uygunluğu , konunun çocuğu yansıtması, kurgunun düzeyi; kitabın ve görsellerin boyutu,

kapağın dikkat çekici unsur barındırması, kağıdın ve cildin kalitesi, sayfa düzeni, harflerin boyutu, görsellerin niteliği; kurgudaki mantık yanlışlıkları, toplumsal cinsiyetçi yaklaşım, geleneksel ve toplumsal yargılar, denetimci ve baskıcı anlayış, boş inançları onaylayan anlayış, siyasal, dinsel öğüt ve emirler, araştırmayı körelten, girişimciliği engelleyen durumlarla ilgili çocuk ile kitap arasındaki ilişkide, kitabın niteliklerinin hem yazın olma ilkelerine hem de çocuk gerçekliğine uygun olmasını sağlayan tüm değişkenlerin toplamıdır(Çer,2014,s.127). Demirel & Kökçü'ye göre çocuğa görelilik, eğitimde çok kapsamlı bir kavramdır ve bu kavram çocukla ilgili diğer kavramları da etkilemektedir. Konuya edebiyat açısından bakıldığında ise çocuğa görelilik ilkesinin, çocuk edebiyatı çerçevesinde kaleme alınmış eserlerin, çocuğa göre olup olmadığını belirlemeye çalışma sürecinde en önemli unsur olduğu söylenebilir (Demirel & Kökçü, 2019: 150). Çocuğa göre olan bir kitabın oluşturulmasında gerekli olan ilkeler şunlardır:

1.Çocuğun doğasının, bakış açısının, ilgi ve gereksinmelerinin, hayal gücünün, dil ve anlam evreninin ve algılama düzeyinin, çocuğun gelişim özelliklerinin kitaba yansıtması gerekir.

2.Kitabın içerik, biçimsel ve eğitsel özelliklerinin çocuk doğasına ve gerçekliğine uygun olması gerekir.

3.Kitabın edebi özellikleri göz önünde bulundurması gerekir.

4.Yazar ve çizer, bu gerçekliğin farkındalığıyla görsel dilin ve sözcüklerin olanaklarıyla ortak bir anlam evreni oluşturmmalıdır.

5.Yetişkin bakış açısının ve düşünsel anlayışının çocuk kitaplarına yansımaması gerekir. Çocuk kitaplarında yalnızca çocuk doğası yansıtılmalıdır (Çer,2014, s.128).

2.5.İletişim

İnsanoğlu yaratıldığı günden bugüne duygu ve düşüncelerini yazılı veya sözlü olarak aktarma ihtiyacı içindedir. Bu ihtiyacı iletişim kurarak sağlamaktadır. İletişim, insanın duygu, düşünce dünyasını yazılı ve sözlü yollarla bir başka varlığa iletmesine denir. Bireyler arasında tek ya da iki yönlü olarak oluşan; duygu ve alışverişi (Göçer, 2019 s.249) olarak da tanımlanmaktadır. İletişim, hayatın her alanında insanın kendini ifade etmesi için bilinçli ya da bilinçsiz olarak kullandığı eylemlerdir. Hayatın her alanında insan; duygularını, düşüncelerini, amaçlarını, fikirlerini, hedeflerini paylaşma; bir başka deyişle sözlü veya yazılı olarak kendini ifade etme ihtiyacı hisseder. Bireyin toplum

içinde yer edinebilmesi, toplumsallaşması için sağlıklı bir iletişim süreci geçirmesi gerekmektedir. İletişim denilince akla ilk olarak, anlatma becerilerinden konuşma gelmektedir. Halbuki konuşmanın iletişim becerisindeki yeri oldukça sınırlıdır. Bir kavramın anlatımında yüz, el, kol, baş hareketleri, ses özelliklerimiz, işaret ve sembollerin hatta ortamın iletişimdeki yeri konuşmadan daha fazladır. Cooper (1987), Duttalya (2011) ve Mehrabian (1977) de yaptıkları çalışmaya göre iletişimde etkili olan unsurları vücut, ses ve sözcükler olarak sıralamışlardır. Bu nedenle, iletişimi tek başına konuşmayla sınırlandırmak doğru değildir. İletişim sürecinde; yüz, el, kol, baş hareketleri, ses özelliklerimiz, işaret ve semboller bütün olarak değerlendirilmelidir. Eğitim öğretim ortamlarının en önemli amaçlarından biri eğitim programlarında ön görülen hedeflerin öğrencilere kazandırılmasıdır. Bu hedefler bireyin toplum hayatında başarılı olmasını; yeni şeyler üretmesini ve üretilenlerin başkalarıyla paylaşma gereği duymasını sağlar (Cüceloğlu 1979). Bu hedef davranışlardan biri de iletişimdir. Okulda sürdürülen iletişim sürecinde kaynak; öğretmen, alıcı konumundaki kişi de öğrencilerdir. Eğitsel ileti, öğretmenin öğrenciye aktardığı bilgi, düşünce ve davranışlardır. Öğretmen ile öğrenci arasında ileti alışverişini sağlanmasına yardımcı olan unsur ise kullanılan ders kitapları, akıllı tahtalar, öğretmenin sesi, jest ve mimikleridir. İletişim yeteneği yüksek öğretmen ise öğrencilerden gelen geri bildirim başarıyla gözlemleyebilen, öğrenci geri bildirimini başarıyla değerlendirebilen kişidir. (Demiray,2012).

2.6. İletişimin Öğeleri

İletişim bir iletinin kanal vasıtasıyla alıcıya gönderilme sürecidir. Bu süreç yaşamın ayrılmaz bir parçasıdır. İletişim sürecini yapılandıran belirli öğeler bulunmaktadır. Bunlar kaynak, alıcı, mesaj, dönüt ve kanaldır. Bu öğelerin birbiriyle uyum içinde olması iletişimin sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesi için önemlidir.

Kaynak: Yazılı ve sözlü mesajlarla iletişimin ilk basamağı, iletiyi gönderen öğedir. Kaynak, mesajı hedefe gönderen kişi, gruptur (Demiray,2021). Bu nedenle iletişim sürecinde duygu ve düşüncelerini iletmek isteyen mutlaka bir kaynak gerektirir. İletişimin etkili olabilmesi için kaynağın, alıcının özelliklerini bilmesi ve buna uygun mesajlar içermesi gerekir (Önder,1986). Okulda öğrencilerin öğretmenleriyle kurdukları iletişimde, öğretmenlerinin en çok beden hareketlerinden daha sonra ses ve konuşma özelliklerinden, birikimlerinden ve en son olarak onların sözel olarak dili kullanma

yeteneklerinden etkilendikleri anlaşılmıştır (Hoşgörür,2007). Eğitim ortamında kaynak öğretmen, edebi eserler de ise kaynak yazardır.

Alıcı: Alıcı iletişim döngüsünde, kaynağın gönderdiği yazılı, sözlü ve görsel mesajlara hedef olan kişi ya da kişilerdir (Ergin,2014). Başka bir ifadeyle konuşucunun kodladığı iletiyi alıp, kodunu çözen kişidir (Kıran ve Kıran, 2006:85). “Etkili bir iletişimde, alıcı; kendine yöneltilen mesajı aldığı anda, bunu yorumlamaya ve değerlendirmeye tabi tutar” (Önder,1986, s.29-30). İletişimin temel amacı kaynak tarafından gönderilen iletinin alıcıda bir davranış, tutum değişikliğine yol açmasıdır. Eğitim ortamında alıcı öğrencidir. Öğrenci öğretmen tarafından aktarılan mesajları almakta ve özümsemektedir. Edebi eserlerde ise alıcı okurdur. Okur yazar tarafından gönderilen iletilerle hem sarsılır hem de düşünce sistemini geliştirmektedir.

İleti (Mesaj): Kaynağın alıcıya gönderdiği duygu ve düşünceye ileti denmektedir. Bu iletiler alıcının duygu ve düşünce yapısında bilişsel, duyuşsal ve psikomotor anlamda davranış değişikliğine yol açmaktadır (Demiray, 2012 ve Ergin, 2014). Demirci (2015) de iletiyi, kaynağın alıcıya göndermek istediği fikir, bilgi, haber olarak tanımlamaktadır. Başka bir ifadeyle ileti, kaynağın alıcıya gönderdiği sözlü ya da yazılı semboller bütünüdür. “Bu sembollerin etkililiği, mesajın konusu ile alıcının bu konu hakkındaki bilgisinin derecesine, tek ya da çift yönlü verilmesine, planlı ve mantıksal bir sıraya konulup konulmadığına bağlıdır” (Önder,2986, s.29-30). İletinin dili de anlamayı etkileyen bir diğer unsurdur. Bu nedenle iletinin dili alıcı açısından net ve açık olmalıdır. İleti seçimi oldukça önemlidir. Burada iki önemli husus bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, iletişimde kullanılacak düşünce, duygu ve bilgilerin seçimidir. İkinci ise, bunların nasıl işleneceğidir (Demiray, 2012). Bu nedenle iletinin konusu alıcının bilgi ve birikimine ve sosyokültürel yapısına uygun olarak seçilmelidir.

Kanal: Kanal, iletişim sürecinde kaynağın alıcıya gönderdiği mesajları taşıyan araç, yöntem ve tekniktir (Ergin,2014, s.142). Önder’e göre ise kaynaktan yola çıkan mesajın alıcıya aktarılma yoludur (Önder,1986, s.29-30). Başka bir ifadeyle kanal kaynağın yolladığı iletinin alıcıya gönderildiği araçtır. Kaynağın iletisini alıcıya göndermesi için kanala ihtiyacı vardır. Kanal ise bu iletiyi eğitim ortamında söz, yazı, sembol ve işaretlerle göndermektedir.

Dönüt (Geri Bildirim): İletişim sürecinde kaynağın kanal vasıtasıyla alıcıya gönderdiği mesajların aktarılıp aktarılmadığı; aktarıldıysa ne düzeyde aktarıldığı ya da ne denli anlaşıldığını alıcıdan kendisine yönelen tepkilerden anlayacaktır. İşte kaynak tarafından

alıcıya gönderilen uyarılara karşılık olarak alıcıdan kaynağa yönelen tepkilere dönüt denilmektedir (Ergin,2014 s.148). Geri bildirim eğitim ortamında öğrencinin aldığı iletiyi özümseyip davranış haline getirmesidir. Edebi eserlerde ise okurların yazarın vermek istediği iletiyi alıp davranış haline getirmesidir.

2.7.İleti

İleti kavramı iletişimin bir parçasıdır. İleti, kaynağın alıcıya yazılı veya sözlü olarak gönderdiği her türlü duygu, düşüncedir. Sever (2019, s.140) iletiyi şu şekilde açıklamıştır: yazarın okurla aktarmak istediği, okurun dünyasına katkı sağlayacak asıl düşüncedir. Öğretici metinlerde, yazarın üzerinde durduğu, vermek istediği bilgi olarak da tanımlanabilir. Edebi değeri yüksek metinlerde ise ileti, yazarın okurda yaratmak ve oluşturmak istediği estetik duygu ve düşünce bağı akla gelmektedir. Karatay (2018, s.164)'a göre ileti: Eserde yazarın okuyucuya iletmek istediği asıl düşünce, eser boyunca savunduğu temel ileti, onun tezini, ana düşüncesini oluşturmaktadır. Aytaş ve Yalçın (2003, s.45)'a göre edebi eserler, okurlarına birtakım mesajlar verir. Bu mesajlar sanatçının duygu ve düşüncelerini paylaşmak üzere iletmek istediği mesajlardır. Yazar kendine has bir üslup ile mesajlarını ortaya koyar. Bu ortaya koyuş çeşitli şekillerde olmaktadır. İleti yazarın yazılı ve sözlü biçimde ortaya koyduğu eserler iletmek istenen temel duygu ve düşünceye ana fikir denir. Derman ve Tekin (2017) hangi tür metin olursa olsun, her metnin bir yazılış gayesiyle meydana getirilir. Kimi metinler doğrudan bilgi vermek için yazılır, kimi metinlerde ise sanatsal kaygı gözetilerek okuyucuyla paylaşmak istenen duygu ve düşünce, mesaj, metnin sayfalarına serpiştirilir. Öğretici metinlerde ileti, yazar yanı kaynak tarafından açık bir şekilde verileceği gibi, edebi kaygı gözetilerek yazılan eserlerde yazar iletiyi, metnin dokusuna işleyerek ve okuyucusuna düşünme payı bırakarak örtük bir anlatımla aktarır. Özdemir'e (2007, s.115) yazınsal metinlerde ileti net bir şekilde verilmez. Metnin dokusuna yerleştirilir. Bu bağlamda yazınsal metinlerde ileti örtük ve kapalı bir biçimde verilir. Bundan dolayı verilmek istenen mesaj gizli bir özne konumundadır. Yazınsal metinlerde ileti yazarın okura aktardığı okurun ise anlam süzgecinden geçirip yaşantısına kattığı şeydir. Bu bilgidен hareketle ileti kavramı, metin türlerine göre aktarım şekli değişmektedir. Sever (2019) öğretici metinlerle edebi metinler arasında yer alan ileti kavramının farklı anlamlar taşımaktadır. Öğretici metinlerde, yazarın okura vermek istediği bilgi ve birikim; edebi metinlerde ise sanatçının okura oluşturmak istediği sanatsal duyarlılıktır. Cesur ve Baş (2015)' e göre eğitimin en temel amacı çocuklarda olumlu, istendik davranış değişikliği meydana getirmektir.

Bundan dolayı çocuk kitapları da bu amacı konu, dil ve anlatım olarak desteklemesi gerekmektedir. Kitaplarda yer alan iletilerin uygun şekilde aktarılması davranışlarında değişiklik oluşturması açısından oldukça önemlidir. Çocuklara metinler aracılığıyla sunulan iletilerin eğitsel ve toplumun değer yargılarını aktarması açısından son derece önemlidir. Çocuk kitaplarında yer alan iletiler, onların hayal gücünü zenginleştirmeli, yaratıcı ve eleştirel gibi üst düzey düşünme becerileriyle davranışsal becerileri de olumluya çevirmeli, ahlaki, kişisel ve toplumsal gelişimine katkı sağlamalıdır (Derman ve Acele;2020). Yazar eserlerini bir amaç için yazmaktadır.

2.8.İleti Kavramının Önemi

Çocuk edebiyatının amaçlarından biri olan eğitsellik, çocuklara iletiler aracılığıyla aktarılmaktadır. Bu iletiler çocuk edebiyatı ürünleriyle çocuklara ulaştırılmaktadır. Çocuk kitapları, çocuğun eğitiminde önemli rol oynayan araçlardan biridir. Çocuklar için kaleme alınan eserler; çocuğun kişisel, sosyal ve bilişsel gelişimine katkı sunup, kendi değer yargılarını oluşturmalarını, toplum içinde uyulması gereken kuralları öğrenmesi, dini ve ahlaki, evrensel değerler kazanması, ana diline duyarlı olması, dil gelişimini desteklemesi, salt iyi olanı değil zıtlıklar sunan ve çocuğu çok yönlü geliştiren, insanı ve hayatı tanımaya olanak veren kültürün bir parçası olması açısından önemlidir. Bundan dolayı çocuk edebiyatı kitaplarına ve yazarlarına büyük sorumluluk düşmektedir. Bu sorumluluğu eserlerinde aktardıkları eğitsel iletiler vasıtasıyla gerçekleştirebilirler. Bu nedenle çocuk edebiyatında ileti kavramı önemlidir. İleti, yazarın anlatma amacını ve eserin varoluşu sebebini içinde barındırması açısından oldukça önemlidir. Bundan dolayı ileti çocuk edebiyatı metinlerinin gövdesini oluşturur. Yazar gözlemlerini, düşüncelerini ve duygularını iletilere dönüştürerek metinler aracılığıyla çocuklara aktarır.

2.9. Eğitsel İleti

Eğitsel ileti kavramı, iletişimde olduğu gibi, kaynaktan alıcıya gönderilen iletilerin metinlerdeki halidir. Metinler vasıtasıyla aktarılan iletiler çocuğun gelişimini olumlu yönde destekleyecek nitelikte olduğunda bu iletilere “eğitsel ileti” denilmektedir. Metinde yer alan eğitsel ileti çocuğa direkt sunulmamalıdır. Bu eğitsel iletiler, çocuğa doğrudan verilmek yerine karakterle özdeşim kurarak, olay örgüsü vasıtasıyla metnin dokusuna yerleştirilerek okuyucuya aktarılmaktadır. Bundan dolayı karakter iyi geliştirilmiş, devingen yapıda olmalıdır. Çocuk hem metni okumalı hem de metnin

içindeki eğitsel iletilerle okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanmalıdır. Bunu da çocuk sorgulayarak, neden-sonuç ilişkisi kurarak eğitsel iletiyi anlamalıdır. Çocuk kitapları genellikle çocuğa doğru davranış kalıplarını ve toplum içinde uyulması gerekli görgü kurallarını öğretmek, sevgi dostluk, doğa sevgisi, saygı, iyilik, dürüstlük, yardımlaşma, duyarlı olmak gibi birtakım değerleri kazandırmak, özetle çocuğu hayata karşı hazır hale getirerek tecrübe edinmesini sağlamaktadır. Bu amaç ile yazılan her çocuk edebiyatı eseri farklı farklı mesajlar barındırmaktadır, böylece çocuk her okuduğu kitaptan farklı eğitsel ileti edinerek hayal dünyasını geliştirmektedir (Arseven, 2005). Bir başka ifadeyle eğitsel ileti, çocuğun davranışa dönüştürmesini istediğimiz duygu ve düşüncelerdir. Yazarın vermek isteği duygu ve düşünceyle okura farklı yollar açmaktadır. Nitelikli okuma eğitsel iletinin anlaşılması için oldukça önemlidir. Okur tarafından doğru algılanması ve okur bu iletileri kendi anlam süzgecinden geçirmesi gerekmektedir (Öztürk,2021). Kitaplarda yer alan eğitsel iletiler, çocuğa salt bir ideoloji veya fikri benimsetmeye çalışmamalıdır.

Eğitsel iletilerde bulunması gereken birtakım özellikler vardır. Bunlar: iletiler çocuğun bilişsel, duygusal sosyal olmak üzere bütün gelişim alanlarına uygun olmalıdır. Çocuğun içinde bulunduğu yaş ve onun getirdiği özellikleri olumlu yönde çok yönlü geliştirmelidir. Aktarılabilecek eğitsel iletiler, tema ve metinle uyumlu olmalıdır. İletilerin okura aktarılması oldukça önemli bir unsurdur. İleti aktarımı dil ve anlatım, konu gibi özellikler ile aktarılmaktadır. Bu özellikler kendi içerisinde uyumlu olmalıdır. İletiler okura sunulurken ileti unsurunu barındıran metinlerin özellikleri dikkate alınmalıdır. Bu metinlere iletiler açık ya da örtük, dolaylı veya doğrudan metnin içerisine iştirilmiş olmalıdır. İletiler tema/ana fikir kavramları olarak eserin yazılma amacını da oluşturmaktadır. (Demirel ve diğerleri, 2010).

2.10. İletilerin Sınıflandırılması

İletilerin sınıflandırılması, yazarın hangi ileti türleri üzerinde yoğunlaştığını anlamamızı sağlar. Sınıflandırma yapılırken, çocuğun yaşantısını olumlu ve istendik yönde etki edecek davranışların seçilmesine özen gösterilmelidir. İletiler genel olarak sunuluş biçimlerine ve amaçlarına göre ayrılarak incelenmektedir. Eğitsel iletiler üzerine yapılan araştırmalarda çeşitli sınıflandırmalar yapılmaktadır. Bazı araştırmalarda yer alan sınıflandırmalar şu şekildedir:

Öztürk (2019), “*Yunus Emre'nin Eserlerindeki Eğitsel İletilerin Tespiti*” isimli çalışmasında eğitsel iletileri aşağıdaki şekilde tasnif etmiştir:

1.Sunuluş Biçimlerine Göre İletiler

1.1.Doğrudan Aktarılan İletiler

1.2.Dolaylı Aktarılan İletiler

2.Amaçlarına Göre Eğitsel İletiler

2.1.Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler

2.2.Toplumsal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler

2.3.Evrensel Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler

2.4.Dini Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler

2.5.Ulusal Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler

Tekin (2018), “*Aytül Akal’ın Çocuk Kitaplarının Eğitsel İletiler Açısından İncelenmesi*” isimli çalışmasında eğitsel iletileri şu şekilde tasnif etmiştir:

1.Sunuluş Biçimlerine Göre İletiler

1.1.Doğrudan Aktarılan İletiler

1.1.Dolaylı Yoldan Aktarılan İletiler

2.Amaçlarına Göre Eğitsel İletiler

2.1.Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler

2.2.Toplumsal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler

2.3.Ulusal Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler

2.4.Çevre Bilinci Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler

2.5.Evrensel Bilginin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler

Gülgönül (2014), “*Bilgin Adalı’nın Hikâye ve Romanlarında Yer Alan Eğitsel İletiler*” isimli çalışmasında eğitsel ileriler şu şekilde tasnif edilmiştir:

1. Sunuş Biçimine Göre Eğitsel İletiler

1.1.Doğrudan Aktarılan Eğitsel İletiler

1.2. Dolaylı Aktarılan Eğitsel İletiler

2.Amaçlarına Göre Eğitsel İletiler

2.1.Kişisel Gelişimi Destekleyen İletiler

- 2.2.Toplumsal Gelişimi Destekleyen İletiler
- 2.3.Ahlaki Gelişimi Destekleyen İletiler
- 2.4.Dinî Gelişimi Destekleyen İletiler
- 2.5.Ekonomik Gelişimi Destekleyen İletiler
- 2.6.Ulusal Düşüncenin Gelişimini Destekleyen İletiler
- 2.7.Evrensel Düşüncenin Gelişimini Destekleyen İletiler
- 2.8.Öteki Eğitsel İletiler

Özden (2021), “*Çeviri Çocuk Kitaplarında Yer Alan Eğitsel İletiler*” isimli çalışmasında eğitsel iletiler şu şekilde tasnif edilmiştir:

1.Amaçlarına Göre Eğitsel İletiler

- 1.1.Kişilik Gelişimini Destekleyen İletiler
- 1.2.Zihinsel Gelişimi Destekleyen İletiler
- 1.3.Toplumsal Gelişimi Destekleyen İletiler

Öztürk (2021), *Erol Büyükmeriç’in Çocuk Kitaplarının Eğitsel İletiler Açısından İncelenmesi*” isimli çalışmasında eğitsel iletileri şu şekilde tasnif edilmiştir:

1.Sunuluş Biçimlerine Göre İletiler

- 1.1.Doğrudan Aktarılan İletiler (Açık İletiler)
- 1.2.Dolaylı Yoldan Aktarılan İletiler (Örtük İletiler)

2.Amaçlarına Göre İletiler

- 2.1.Kişilik Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler
- 2.2.Toplumsal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler
- 2.3.Dini Duyguların Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler
- 2.4.Ulusal Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler
- 2.5.Çevre Bilinci Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler
- 2.6.Estetik Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler
- 2.7.Evrensel Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler
- 2.8.Ekonomik Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler

Çarpar (2022), “*Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın Çocuk Şiirlerinde Eğitsel İletiler*” isimli çalışmasında eğitsel iletileri şu şekilde tasnif edilmiştir:

1.Amaçlarına Göre İletiler

- 1.1.Kişisel Gelişime Yönelik Eğitsel İletiler
- 1.2.Toplumsal Gelişime Yönelik Eğitsel İletiler
- 1.3.Çevre Bilincine Yönelik Eğitsel İletiler
- 1.4.Evrensel Düşüncenin Gelişimine Yönelik Eğitsel İletiler
- 1.5.Ekonomiye Yönelik Eğitsel İletiler

Acele (2019), “*İbrahim Örs'ün Çocuklara Yönelik Eserlerinin Eğitsel İletiler Açısından İncelemesi*” isimli çalışmasında eğitsel iletileri şu şekilde tasnif edilmiştir:

1.Amaçlarına Göre Eğitsel İletiler

- 1.1.Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler
- 1.2.Toplumsal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler
- 1.3.Çevre Bilincinin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler
- 1.4.Ulusal Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler
- 1.5.Evrensel Düşüncenin Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler

Cesur(2015), “*Maviser Yener'in Çocuklara Yönelik Öykülerindeki Eğitsel İletiler Üzerine Bir Araştırma*” İsimli Çalışmasında Eğitsel İletiler Şu Şekilde Tasnif Edilmiştir:

1. Sunuluş Biçimlerine Göre İletiler

- 1.1. Doğrudan Aktarılan İletiler
- 1.2. Dolaylı Yoldan Aktarılan İletiler

2. Amaçlarına Göre İletiler

- 2.1. Kişisel Gelişimi Destekleyen İletiler
- 2.2. Toplumsal Gelişimi Destekleyen İletiler
- 2.3. Ulusal Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler
- 2.4. Evrensel Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler

Yatır (2019), “*Mustafa Ruhi Şirin’in Eserlerinde Eğitsel İletiler*” isimli çalışmasında eğitsel iletiler şu şekilde sınıflandırılmıştır:

1.Amaçlarına Göre İletiler

- 1.1.Kişisel Eğitime Yönelik Eğitsel İletiler
- 1.2.Toplumsal Gelişime Yönelik Eğitsel İletiler
- 1.3.Ulusal Bilincin Gelişimine Yönelik Eğitsel İletiler
- 1.4.Çevre Bilinci Gelişimine Yönelik Eğitsel İletiler
- 1.5.Diğer Eğitsel İletiler

Daştan (2019), “*Refik Halid Karay’ın Roman ve Hikayelerinde Eğitsel İletiler*” İsimli Çalışmasında Eğitsel İletiler Şu Şekilde Sınıflandırılmıştır:

1.Amaçlarına Göre İletiler

- 1.1.Kişisel Gelişime Yönelik Eğitsel İletiler
- 1.2.Toplumsal Gelişime Yönelik Eğitsel İletiler
- 1.3.Evrensel Düşüncenin Gelişimine Yönelik Eğitsel İletiler
- 1.4.Dini Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler
- 1.5.Öteki Eğitsel İletiler
- 1.6.Ulusal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler
- 1.7.Ahlaksal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler

Akçay (2015), “*Samed Behrengi’nin Hikayelerindeki Eğitsel İletiler Üzerine Bir Araştırma*” isimli çalışmasında eğitsel iletiler şu şekilde sınıflandırılmıştır:

1. Sunuluş Biçimlerine Göre Eğitsel İletiler

- 1.1. Doğrudan Aktarılan Eğitsel İletiler
- 1.2. Dolaylı Yoldan Aktarılan Eğitsel İletiler

2. Amaçlarına Göre Eğitsel İletiler

- 2.1. Kişisel Gelişimi Destekleyen İletiler
- 2.2. Toplumsal Gelişimi Destekleyen İletiler

2.3. Dinî Gelişimi Destekleyen İletiler

2.4. Ulusal Düşüncenin Gelişimini Destekleyen İletiler

Gürbüz (2019), “*Ulviye Apay’ın Çocuk Kitaplarında Yer Alan Eğitsel İletiler*” İsimli Çalışmasında Eğitsel İletileri Şu Şekilde Sınıflandırılmıştır:

1.Sunuluş Biçimlerine Göre Eğitsel İletiler

1.1.Doğrudan Aktarılan Eğitsel İletiler

1.2.Dolaylı Yoldan Aktarılan Eğitsel İletiler

2.Amaçlarına ve İçeriklerine Göre Eğitsel İletiler

2.2.Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler

2.3.Toplumsal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler

2.4.Ahlaki Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler

2.5.Ulusal Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler

2.6.Evrensel Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler

2.10.1.Sunuluş biçimlerine göre iletiler

Eğitsel iletilerin özellikleri ve varlığı kadar bu eğitsel iletilerin aktarılış biçimleri de oldukça önemli bir unsurdur. Sunuluş biçimleri başlığında incelenen eğitsel iletiler, doğrudan aktarma ve dolaylı yoldan aktarma olmak üzere ikiye ayrılır (Küçük,2005). Öğretici değeri yüksek metinlerde eğitsel iletiler direkt verilmektedir. Roman, öykü şiir gibi edebi değeri yüksek kurmaca metinlerde eğitsel iletiler ise dolaylı aktarmalarla okura verilmektedir (Gürbüz,2019).

Doğrudan aktarılan iletiler

Yazarın iletmek istediği eğitsel iletiyi açık, net bir şekilde ifade ederek aktardığı iletilere doğrudan aktarılan iletiler denilmektedir. Yazar, metin aracılığıyla vermek istediği mesajı okuruna çarpıtmadan, dolaylı aktarıma girmeden aktarmasıdır. Öğretici metinlerdeki amaç okuyucuya salt bilgi vermek ve bu bilgiyi öğretmektir. Öğretici değeri yüksek, salt bilgi vermeye yönelik eserlerde iletiler doğrudan verilmektedir. Doğrudan bilgi veren eserler çocuğun öğrenme isteğini körelterek okumaya ilgisini azaltabilir. Böylece çocuğun olumlu davranış edinmesini azaltır (Gürbüz,2019). Bu nedenle doğrudan aktarılan iletiler çocuğu sıkmadan eğlenceli bir şekilde verilmelidir. Bilginin yanına çocuğun heyecan ve merak duygusu kamçılacak unsurlarda yer almalıdır.

Dolaylı yoldan aktarılan iletiler

Sanatsal yönü ağır basan metinlerde, yazar aktarmak istediği mesajı okuruna direkt vermek yerine mecazlı ağıdalı, süslü bir dil kullanarak eserin bir bölümüne ya da tamamına yerleştirdiği iletilere dolaylı yoldan aktarılan iletiler denir. Sever yazarlar, aktarmak edebi mesajları okurun anlam evreni içerisinde, yazınsal ipuçlarıyla sunarlar. Okur, ipuçlarından yararlanarak kendisi eğitsel iletiye ulaşmaktadır (2013, s.134). Bu nedenle yazar okuyup anlamlandırma işini okuruna bırakır. Okur, sezgileriyle metni anlamlandırır. Bundan dolayı bu iletilere örtük iletiler denilmektedir.

2.10.2.Amaçlarına göre iletiler

Her yazarın okuruna iletmek istediği bir amacı vardır. Bu amaçla yazar, okura iletiler aracılığıyla birtakım bilgiler kazandırmayı amaçlamaktadır. Çocuğa doğrudan ve dolaylı verilen her ileti çocuğu bir alanda etkilemelidir. Bu çalışmada amaçlarına göre iletiler şu şekilde sınıflandırılmıştır: Kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler, toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel iletiler, dini gelişimi destekleyen eğitsel iletiler, ulusal düşüncenin gelişimi destekleyen eğitsel iletiler, evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel, çevre bilincinin gelişimine yönelik eğitsel iletiler, öteki eğitsel iletiler olmak üzere yedi başlıkta incelenmiştir.

Kişisel gelişimi destekleyen iletiler

Kişilik kavramı bir kişiye has, onun maddi ve manevi değerlerinin bütünü, kişinin yaş aldıkça oluşan hayat felsefesi, bireyin yaş aldıkça oluşan benlik algısı, kişinin hayatı algılayış biçimi olarak tanımlanabilir. Kişisel gelişim, bireyin kendi iç benliğine yaptığı yolculuk sonrasında kendini tanıması, anlaması ve kendinin farkında olmasıdır. Bir başka deyişle bireyin kendi potansiyelini gizil gücünü fark ederek kendini olumlu yönde geliştirmesidir. Çocuk edebiyatı unsurları çocuğun kişisel gelişiminde önemli bir yere sahiptir. Çocuğun kişisel gelişimini destekleyecek kitaplarla buluşturması kişilik gelişimini olumlu yönde etkilemesini sağlar. Çocuk, kitaplardaki kahramanlarla özdeşim kurarak onun gibi düşünme, onun gibi davranışlar sergileyerek kendini geliştirir. Çocuk edebiyatı eserleri çocuğun fikri ve kişisel gelişimini destekleyecek nitelikte onu bir adım öteye taşıyacak unsurlara sahip olmalıdır (Dilidüzgün,2004). Çocuğun kimliğinin oluşması, karakter yapısının gelişmesi, bireyin kendini geliştirmesiyle mümkündür (Karataş,2014).

Toplumsal gelişimi destekleyen iletiler

Çocuk kitaplarında toplumun gelenek ve kültürel normları çocuklara aktarılır. Bir başka deyişle toplumsallaşma, toplumun sahip olduğu değer yargılarının çocuklar tarafından kazanılma sürecidir (Sever,2013). Çocuk, toplumun ayrılmaz bir parçasıdır. Bu nedenle çocuk gelişiminin en önemli süreci, çocuğun anne babasının dışına çıkarak toplumda bir yer edinmesiyle öğrenir. Doğal olarak yaşadığı ve büyüdüğü toplumun kültürüyle etkileşim kurarak toplumun değer yargılarını, yaşayışını, toplumsal olayları, görgü kurallarını tanımaktadır. Bu nedenle çocuk edebiyatı yapıtları çocukların topluma uyum sağlamasını ve toplumsal normları benimsemesini kolaylaştırır. Metinlerde yer alan karakterlerin kendisiyle ve çevresiyle yaşadığı çatışmalar okura aktarılmaktadır. Böylece çocuk okur, sahip olması gereken tavır ve davranışları okuduğu edebiyat eserleri sayesinde daha açık bir şekilde görür (Gürbüz,2019, s.19).

Dinî gelişimi destekleyen iletiler

Din, kutsal ve doğaüstü varlıklara inanmayı, dini kurallarla sağlanan düzen olarak tanımlanmaktadır. Din iman yoluyla kabul edilen, aile yapısından, sosyal vb. her türlü tavır ve davranışları yönlendirebilir. Toplumsal yapının en önemli unsurudur (Öztürk,2022). İnsanlar var olduklarından beri soru sorma, merak, tanıma ve anlamlandırma süreci içerisindedir. Bu nedenle çocukların evrendeki varlığını, dünyanın nasıl oluştuğunu, insanın nasıl yaratıldığını, dini kaidelere nasıl uyulması gerektiğini, bireyin evrendeki yerini kitaplar aracılığıyla anlamasını sağlamaktadır.

Ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler

Ulusal kelimesi sıfat olarak “Milli” anlamında kullanılmaktadır (tdk.gov.tr). Her ulusun kendine ait kimliği ve düşünce yapısı vardır. Ulus bilinci toplumları birlikte hareket etmeye yönlendirmektedir. Sanatsal metinlerde, vatan sevgisi ve bilinci, dil bilinci ve sevgisi gibi konuların aktarılmasına önem verilmektedir. Ulusal düşüncenin gelişimine yönelik iletiler çocuklara olumlu duygular kazandırması açısından önemlidir. (Cesur,2015)

Evrensel düşüncenin gelişimine yönelik eğitsel iletiler

Evrensel düşüncenin gelişimine yönelik eğitsel iletiler, bütün insanlığı ilgilendiren, evrenle ilgili olarak kullanılmıştır. Küreselleşen dünya ve teknoloji ile insanların düşünce yapıları da ortaklaşmıştır. Bu nedenle evrensel kavramı tüm insanlar için ortak bir kavramdır. Çocuklar için yazılacak eserlerde evrensel iletilere yer verilmelidir. Bu sayede

tüm dünya çocukları ortak bir alanda toplanmış olmaktadır (Akçay,2015). Başka bir ifadeyle evrensel iletiler dünya milletlerini tek bir çerçevede buluşturan kültür ögesidir. Küreselleşen dünyada ortak değerler etrafında buluşmaya başlanmıştır. Bu değerler insanlığın en temel unsurudur. Bundan dolayı kendi haklarımızı savunurken, başkalarının haklarına da saygı duymalıyız. Tüm insanlığa yararlı bireyler yetiştirmek evrensel değerlerle mümkündür (Gülgönül,2014).

Çevre bilinci gelişimini destekleyen eğitsel iletiler

Çevre, çocuğun içinde yaşadığı alandır. Bu alanda çocuğun, hayatta karşılaştığı sorunları çözmeye, karar verme gibi becerileri gelişir. Çocuğun çevresi oyun arkadaşları ve ailesi ile sınırlıdır. Çocuk çevre bilincini bu ortamda edinir. Yazınsal yapıtlarda çocuklar doğrudan ya da dolaylı iletilerle çevre duyarlılığı kazanır. Yazarların eserlerinde çevre duyarlılığı konusunu işlemelerinde önemli nedenleri vardır. (Tekin,2018 s.27). Çocuk edebiyatı yazarları, çevre bilinci oluşturmak ve bozulan ekosistemi konu edinmektedir. Bunu da metinlerin içine doğrudan veya dolaylı yoldan aktarılan iletilerle yapmaktadır.

Öteki eğitsel iletiler

Yazarın kitaplarında çok fazla yer almayan ileti, öteki iletiler grubunda yer verilmiştir. Bu iletiler şu şekilde tasnif edilmiştir:

- Adaletli Olmak
- Aklını Kullanmak
- Alışkanlık Edinmek
- Atasözü Bilgisine Sahip Olmak
- Edebi Eserler Hakkında Bilgi Sahibi Olmak
- Edebi İsimleri Bilmek
- Edebiyat Bilgisi Sahibi Olmak
- Estetik Değer Katmak
- Hakka, Hukuka Önem Vermek
- İnançlı Olmak
- Kitap Okumak ve Kültürlü Olmak
- Kitap Okumanın Önemi
- Kültürel Bilgilere Sahip Olmak
- Özlem
- Sanat Eserlerini Bilmek

- Tarihi Eserleri Korumak ve Yaşatmak
- Zamanı Kullanmak

Bu sınıflandırmalar ışığında Cahit Zarifoğlu'nun eserleri amaçlarına göre incelenmiştir.

2.10.3. 2019 Türkçe dersi öğretim programının tema, değerler, kazanım ve ders kitabına alınacak metinlerin iletiler açısından değerlendirilmesi

Eğitsellik başlığı altında çocuğa kazandırılması gereken belli başlı eğitsel ileti vardır. Bu iletiler Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda değerler başlığı altında yer almaktadır. Değerler ilk kez 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer almıştır. Türkçe dersi programının perspektifini oluşturan bu değerler, milli kültürümüzün aktarılması amacıyla hayatın rutin akışında yol gösterici olmakla birlikte sorunlarla baş edebilme yeteneğini geliştiren bir kaynaktır. Eğitimin nihai gayesi olan değerlerle ilgili bazı kazanımlar, kök değerler ve temalar ise şunlardır: adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik olmak üzere on kök değer bulunmaktadır. Bu değerler içerisinde yer alan “*dostluk, dürüstlük, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, yardımseverlik*” (MEB,2019, s.4) maddesi kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler içerisinde yer alırken, “*vatanseverlik*” ifadesi ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel iletiler başlığı altında yer almaktadır. “*Adalet*” kavramı ise öteki eğitsel iletiler başlığı altında yer almaktadır. (MEB,2019, 4). 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı, özel amaçlar bölümünde yer alan “*Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmalarının sağlanması*” (MEB, 2019, s.8) maddesi ulusal bilincin gelişimine yönelik eğitsel iletiler başlığı altında yer almaktadır.2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı, özel amaçlar bölümünde yer alan “*okuduğu, dinlediği/izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmalarının; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmelerinin sağlanması*” (MEB,2019, s.8) maddesi, ulusal bilincin gelişimine yönelik eğitsel iletilerle bağlantılıdır. 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda, özel amaçlar bölümünde yer alan “*okuma yazma sevgisi ve alışkanlığını kazanmalarının sağlanması*” (MEB,2019, s.8) maddesi, öteki eğitsel iletiler bölümünde yer almaktadır. 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı özel amaçlar bölümünde yer alan “*duygu ve düşünceleri ile bir konudaki görüşlerini veya tezini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmelerinin sağlanması*” (MEB,2019, s.8) maddesi, çevre bilinci gelişimine yönelik eğitsel iletilerle

ilişkilidir.2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı, özel amaçlar bölümünde yer alan “*basılı materyaller ile çoklu medya kaynaklarından bilgiye erişme, bilgiyi düzenleme, sorgulama, kullanma ve üretme becerilerinin geliştirilmesi*” (MEB,2019,8) maddesi kişilik gelişimi destekleyen eğitsel iletiler ile bağlantılıdır.2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı, özel amaçlar bölümünde yer alan “*okuduklarını anlayarak eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmelerinin ve sorgulamalarının sağlanması*” (MEB,2019,s.8) maddesi kişilik gelişimi destekleyen eğitsel iletilerle bağlantılıdır.2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı, özel amaçlar bölümünde yer alan “*milli, manevi, ahlaki, tarihi, kültürel, sosyal değerlere önem vermelerinin sağlanması, milli duygu ve düşüncelerinin güçlendirilmesi*” (MEB,2019,8) maddesi ulusal bilincin gelişimine yönelik eğitsel iletilerle ilişkilidir.

Eğitsel iletilerin yer aldığı başka bölüm ise temalar ve temalara ilişkin konu önerileridir. Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda on altı tema bulunmaktadır. Bu temalara ilişkin konu önerileri de programda ayrıntılı olarak yer almaktadır. Türkçe dersi öğretim programında yer alan, eğitsel iletilerle ilgili temalar ve konu önerileri şunlardır:

Erdemler temasında, “*cömert olmak, alçak gönüllü olmak, merhamet, sevgi, vefa, yardımlaşmak*” kişilik gelişimi destekleyen eğitsel iletilerle ilişkilidir; “*paylaşmak ve saygı*” ise toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel iletileri desteklemektedir. Milli Kültürümüz temasında, “*aile, büyüklerimiz ve gelenekler*” kavramları toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel iletileri desteklemektedir; “*bayrak, Türkçe ve vatan*” kavramları ise ulusal bilincin gelişimine yönelik eğitsel iletileri desteklemektedir; “*tarihi eserlerimiz*” ise öteki eğitsel iletilerimizle ilişkilidir. Millî Mücadele ve Atatürk temasında, “*cesaret ve fedakârlık*” kişilik gelişimi destekleyen eğitsel iletilerle ilişkilidir; “*vatanseverlik*” ise ulusal bilincin gelişimini destekleyen eğitsel iletilerle ilişkilidir. Birey ve Toplum temasında, “*barış, komşuluk ilişkileri, selamlaşmak, misafirperverlik*” toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel iletilerle ilişkilidir. “*Çok kültürlülük, empati, zaman yönetimi*” kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletilerle ilişkilidir. “*Anadili*” ise ulusal bilincin gelişimini destekleyen eğitsel iletileri, “*adalet*” öteki eğitsel iletileri, “*helal-haram*” ise dini gelişimi destekleyen eğitsel iletilerle ilişkilidir. Okuma Kültürü temasında, okumayla ilgili kavramlar kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletilerle ilişkilidir. “*Dil sevgisi*” ise ulusal bilincin gelişimini destekleyen eğitsel iletilerle ilişkilidir. İletişim temasında, iletişim ile ilgili kavramlar toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel iletilerle ilişkilidir. Hak ve özgürlük temasında, “*inanç hakkı ve merhamet*” kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletilerle; toplumsal “*cinsiyet adaleti*” ise öteki eğitsel iletilerle ilişkilidir. Kişisel Gelişim

temasında, “*çalışkan olmak, girişimci olma, karar vermek, öz eleştiri yapmak, öz saygı, sorumluluk ve zaman yönetimi*” kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletilerle ilişkilidir. Bilim ve Teknoloji temasında, “*merak*” kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletilerle ilişkilidir. Spor ve Sağlık temasında, “*temizlik*” kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletilerle ilişkilidir. Duygular temasında, “*mutluluk ve sevgi*” kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletilerle, “*özlem*” öteki eğitsel iletilerle ilişkilidir. Doğa ve Evren temasında, “*zaman bilinci*” kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletilerle ilişkilidir. Vatandaşlık temasında, yer alan “*çalışkan olmak, sorumluluk*” kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletilerle, “*adalet*” öteki eğitsel iletilerle, “*paylaşmak*” toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel iletilerle ilişkilidir. Çocuk Dünyası temasında, “*merak*” kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler arasında yer almaktadır.2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda ders kitaplarına alınacak metinlerin niteliklerinde 1. maddede yer alan “*ders kitaplarına alanda yaygın olarak kabul görmüş yazar ve eserlerden, edebi ve kültürel değer taşıyan metinler alınmalıdır. Türk cumhuriyetleri ve Balkan Türkleri edebiyatlarında eserler yer verilmelidir*” (MEB,2019 S.18) ifadesi kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletilerle ilişkilidir.2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda konuşma öğrenme alanında yer alan “*T.5.2.7.Konuşmalarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçesini kullanır*” (MEB,2019,35) ifadesi anadil duyarlılığı taşımak ulusal bilincin gelişimine yönelik eğitsel iletilerle ilişkilidir. Okuma öğrenme başlığı altında yer alan “*T.5.3.6.Deyim ve atasözlerinin metne katkısını belirler*” (MEB,2019,36) ifade öteki eğitsel iletilerle ilişkilidir. 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı öğrencilerin psikolojik, sosyal, bilişsel vb. alanda geliştirecek eğitsel iletileri içerisinde barındırır. Öğrencileri her yönüyle geliştirmeyi hedefler.

2.11.Cahit Zarifoğlu’nun Hayatı ve Eserleri

Cahit Zarifoğlu, 1 Temmuz 1940 yılında Ankara’da dünyaya gözlerini açmıştır. Abdurrahman Cahit Zarifoğlu eğitim hayatına Siverek’te başlamış ve sırasıyla Maraş, Ankara gibi şehirleri gezerek ilkokulu tamamlamıştır. Yazar lise eğitimi sırasında da birçok şehir gezmiş ve Maraş Lisesi ortaokulunda lise eğitimini tamamlamıştır. (Demirci,2019 s.77). Lise eğitimi boyunca derin dostluklar edinmiş ve sanatçı kişiliği de bu yıllarda gelişmiştir. İlk şiir ve öykülerini lise yıllarında yazmıştır. Rasim Özdenören, Alaaddin Özdenören, Erdem Bayazıt, Ali Kutlay, Akif İnan gibi edebiyatçıların bir arada bulunduğu grubun içerisinde yer alması Zarifoğlu’nun sanatçı kişiliğini beslemiştir. Nuri Pakdil’in lise yıllarında çıkarttığı Maraş Lisesi dergisi olan Hamle’yi okuldan izin alarak

tekrardan çıkarmaya başlamışlardır. Burada edindiği gazetecilik deneyimi hayatının birçok alanında Zarifoğlu'na yol gösterici olmuştur (Demirci,2019 s.89).Lise eğitimi sonrasında 1961 yılında arkadaşlarının çağrısı üzerine İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Alman Dili ve Edebiyatı bölümünü okumuş ve bu bölümden mezun olmuştur(Aslan,2019 s.14). Cahit Zarifoğlu'nun kendine özgü, farklı bir kişiliğe sahiptir. Bu kişiliğini eserlerinde çeşitli müstearlar kullanarak saklamayı tercih etmiştir. Yazarın kullandığı başlıca müstearlar “Abdurrahman Cem, Ahmet Sağlam, Vedat Can, Cem’dir.” (Demirci,2019 s.78; Şirin,2018 s.17; Aslan,2019 s.17). Yazarın eserlerini kaleme alırken kullandığı müstearlar yazar için arkasına sığındığı bir liman olmuştur. “1962 yılında Kahramanmaraş'ta tek sayı yayımlanan Açık dergisini çıkardı. Derginin tüm sorumluluğunu üstlenmiştir. Bu dergide Cahit Zarifoğlu'nun yanı sıra Rasim Özdenören ve Erdem Beyazıt da yer almıştır. Dergide yayımlanan “Berdücesi” isimli şiirini hiçbir değişiklik yapmadan ilk kitabı olan “İşaret Çocukları'nda” yayımlamıştır (Aslan,2019 s.14).” Yaşadığı maddi sıkıntılara rağmen yazmaktan vazgeçmemiştir. Okurken bir yandan da yazmaya ve kendini geliştirmeye devam etmiş,1966 senesinde Sezai Karakoç'un çıkarttığı Diriliş'te 1969'da Nuri Pakdil'in yönettiği Edebiyat'ta farklı türden edebi yazılar yayımlamıştır. (Demirci, 2019, s.78) Çeşitli gazete ve dergilerde yazdığı şiirleri büyük bir beğeni toplamış ve “İkinci yeni” akımı içerisinde değerlendirilmiştir. Cahit Zarifoğlu, dil -hayal-mana bakımından İkinci Yeni şairleri arasında yer alırken ilk şiirlerinde Ece Ayhan'a yakın bir tavır sergilediği görülmektedir, son şiirlerinde Sezai Karakoç, Cemal Süreya, Turgut Uyar yakındır. (Karaburgu, 2017 s.24) “İlk kitaplarının basıldığı yıl Almancasını geliştirmek için Almanya'ya gitmiştir. Üniversiteden bitirmek için Alman şair Rainer Maria Rilke üzerine bir çalışma yürüterek üniversiteden mezun olmuştur. Şiirinde Rilke'nin şiiriyle benzerlik ve farklılık görenler vardır. (Soylu,2012 s.41; Şirin,2018 s.20; Demirci,2019 s.78) Cahit Zarifoğlu, Almanca öğretmenliği, Sabah gazetesinde teknik sekreterlik, Makine Kimya Endüstri Kurumunda mütercim akabinde TRT Genel Müdürlüğü gibi çeşitli kurumlarda çalışmıştır. Bu kurumlarda çalışırken yazmaya devam eden şair ikinci kitabı olan Yedi Güzel Adam adlı şiir kitabını yayımlamıştır. (Aslan,2019 s.1; Demirci, 2019 s.80). Şair şiirlerinde ve yazılarında topluma duyarsız kalmamıştır. “Şair, yaşadığı toplumun yaşanan durumlarını gözlemler ve bunu şiirlerine yansıtır.” (Demir,2022 s.80). Yazar sırasıyla 1977'de Menzilleri 1985'te ise dördüncü kitabı olan Korku ve Yakarış'ı çıkarmıştır (Özbahçe, 2006 s.7). Şiirde kendine has bir üslup yakalayan Cahit Zarifoğlu 1980'den sonra çocuk edebiyatına yönelmiş ve önemli eserler kaleme almıştır. Yazar kendisiyle yapılan söyleşilerden

birinde çocuk edebiyatına yöneldiğini ifade etmiştir (Şirin,2006, s.206). Cahit Zarifoğlu, çocuklar için yazarken çocuğu ve çocuk bakışını ortaya çıkarmıştır. Kullandığı dil, eserlerindeki kahramanlar ve ele aldığı konularla çocuk dünyasına inmeyi başarmıştır. İlk çocuk kitabı Serçekeş'u daha sonra Ağaçkakanlar ile Katıraslan'ı yayınlamıştır. Yazar bu çocuk kitaplarını üçleme şeklinde yayınlamıştır. Bu çocuk kitapları çocuk edebiyatına yönelik gibi görünseler de büyüklerin çocukluklarına yazılmış eserler olarak adlandırılmaktadır. Hem büyüklerin hem de küçük çocukların okuyacağı kitaplardır.1984 senesinde Türkiye Yazarlar Birliği tarafından Yürekdede ile Padişah adlı eseri çocuk edebiyatı ödülüne layık görülmüştür. (Demirci,2019 s.82). İlerleyen yıllarda sırasıyla Motorlukuş, Küçük Şehzade, Gülcük, Ağaç Okul (Karlı, 2019, s.3) eserlerini yazarak çocuk edebiyatına yönelik eserlerini tamamlamıştır. Bu çocuk edebiyatı eserlerinden Serçekeş ve Yürekdede ile Padişah kitabı, MEB 100 Temel Eser arasında yer almaktadır. (Karlı,2019, s.2; Kılıç,2009, s.45; Şahin, 2018, s.39; Ulutaş,2011, s.313-412; Kurt,2019, s.28-29) 7 Haziran 1987 yılında İstanbul'da vefat etmiştir.

CAHİT ZARİFOĞLU'NUN ESERLER

ŞİİR KİTAPLARI

- İşaret Çocukları
- Yedi Güzel Adam
- Menziller
- Korku ve Yakarış

HİKAYE KİTAPLARI

- İns

ÇOCUK HİKAYELERİ

- Serçekuş
- Ağaçkakanlar
- Yürekdede ile Padişah
- Küçük Şehzade
- Motorlu Kuş
- Kuşların Dili

ÇOCUK ŞİİRLERİ

- Ağaç Okul
- Gülücük

ROMANLAR

- Savaş Ritimleri
- Ana

GÜNLÜK

- Yaşamak

DENEME

- Bir Değirmendir Bu Dünya
- Zengin Hayaller Peşinde

TİYATRO

- Sütçü İmam

ELEŞTİRİ

- Okuyucularla

MEKTUP

- Mektuplar

OYUN

- Radyo Oyunları

İNCELEMELER

- Rilke'nin Romanlarında Motifle

2.12. İlgili Araştırmalar

Çarpar (2022) tarafından hazırlanan “*Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın Çocuk Şiirlerindeki Eğitsel İletiler*” adlı tez çalışmasının amacı Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın şiirlerindeki eğitsel iletileri tespit etmek ve bu tespitleri yorumlamaktır. Çalışmada 22 şiir kitabı ayrıntılı olarak incelenmiş, araştırma bir doküman incelemesi olup eserlerin analizinde “içerik analizi” yöntemi tercih edilmiştir. Eserler amacına göre tasnif edilmiştir. Eserde toplam 284 eğitsel iletiye yer verilmiş ve en çok toplumsal gelişime yönelik eğitsel yer almaktadır.

Öztürk (2021) tarafından hazırlanan “*Erol Büyükmeriç'in Çocuk Kitaplarının Eğitsel İletiler Açısından İncelenmesi*” adlı tez çalışmasının amacı Büyükmeriç'in yazdığı çocuk kitaplarındaki eğitsel iletileri bularak, bu iletileri sunuluş ve amacına göre tasnif etmektir. Eserler nitel araştırma deseni olan doküman incelemesine göre taranmıştır. Çalışmada 5 kitap incelenmiş ve 527 eğitsel ileti tespit edilmiştir. Bu iletilerin 486 tanesi örtük ileti olup okuyucuya dolaylı yoldan aktarılmıştır. Eğitsel iletilerden 41 tanesi ise açık ileti olmak üzere doğrudan aktarım ile sunulmuştur. Yazarın kitaplarında en çok tespit edilen ileti başlığı ise kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ilettir.

Özden (2021) tarafından hazırlanan “*Çeviri Çocuk Kitaplarında Yer Alan Eğitsel İletiler*” adlı tez çalışmasında çeviri çocuk kitaplarında yer alan eğitsel iletilerin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada adı geçen eserler doküman incelemesi doğrultusunda değerlendirilmiştir. Çalışmanın veri kaynağını farklı yayınevlerinden çıkan öykü ve roman türündeki 6-13 yaş aralığına uygun olarak hazırlanan otuz çeviri çocuk kitabı oluşturmaktadır. Çalışmada toplam 641 eğitsel ileti saptanmıştır. Elde edilen sonuca göre çalışmada en çok kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti bulunmuştur. Eserler sadece amacına göre kişisel, toplumsal ve zihinsel gelişimi destekleyen eğitsel olmak üzere üç başlıkta değerlendirilmiştir.

Ulus (2020) tarafından hazırlanan “*Mustafa Orakçı'nın Çocuk Kitaplarındaki Eğitsel İletiler Üzerine Bir Çalışma*” adlı tez çalışmasının amacı Mustafa Orakçı'nın çocuk kitaplarında yer alan eğitsel iletileri tespit etmek ve iletilerin durumunu belirlemektir. Çalışmada 45 çocuk kitabı kullanılmıştır. Yazarın incelenen 45 çocuk kitabında yer alan

eğitsel iletiler doküman inceleme yöntemine başvurularak incelenmiştir. Araştırma sonucunda 1185 eğitsel ileti tespit edilmiştir. Eserlerde en fazla kullanılan eğitsel ileti bilgi vermek ve büyüklere saygılı davranmaktır.

Gürbüz (2019) tarafından hazırlanan “*Ulviye Apay’ın Çocuk Kitaplarında Yer Alan Eğitsel İletiler*” adlı çalışmasının amacı Apay’ın çocuk kitaplarında yer alan eğitsel iletileri tespit etmektir. Çalışmanın verileri doküman incelemesi yöntemine göre toplanmıştır. Araştırmada 13 çocuk kitabı eğitsel ileti açısından detaylı olarak incelenmiştir. İletiler amacına ve sunuluş biçimine göre sınıflandırılmıştır. Ulviye Apay’ın çocuk kitaplarında 149 eğitsel ileti tespit edilmiş ve tespit edilen iletiler amacına göre 5 kategoride tasnif edilmiştir. Apay’ın çocuk kitabında en çok yer alan 46 çeşit ileti türüyle 80 defa kullanılan kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletidir. Sunuluş biçimine göre 164 ileti tespit edilmiştir. Bunlardan 100 tanesi dolaylı yoldan aktarımdır.

Öztürk (2019) tarafından hazırlanan “*Yunus Emre’nin Eserlerindeki Eğitsel İletilerin Tespiti*” adlı eserin amacı Yunus Emre’nin Divan ve Risaletü’n Nushiyye adlı kitaplarında bulunan eğitsel iletileri saptamak ve bu iletilerin çocuğun gelişimine olan katkısını belirlemektir. Çalışmada adı geçen eserler içerik analizi doğrultusunda değerlendirilmiştir. Eğitsel iletiler, sunuluş biçimleri ve amaçları bakımından sınıflandırılmıştır. Eserlerde toplam 407 eğitsel ileti saptanmıştır. İncelenen yapıtlarda elde edilen sonuçlara göre en çok kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti tespit edilmiştir. Araştırma diğer araştırmalara göre sunuluş kategorisindeki çeşitlilikten dolayı daha kapsamlı bir çalışma olmuştur.

Acele (2019) tarafından hazırlanan “*İbrahim Örs’ün Çocuklara Yönelik Eserlerinin Eğitsel İletiler Açısından İncelenmesi*” adlı tez çalışmasının amacı yazarın on üç kitabında yer alan eğitsel iletileri tespit edilmesidir. Araştırmada doküman analizi kullanılmıştır. Eserlerde yer alan iletiler amaçlarına göre listelenerek sınıflandırılmıştır. Araştırmanın sonucunda İbrahim Örs’ün 13 eserinde 776 farklı ileti tespit edilmiştir. Bu çalışmada en çok 394 ileti sayısına sahip, kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletilerin yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yatır (2019) tarafından hazırlanan “*Mustafa Ruhi Şirin’in Eserlerinde Eğitsel İletiler*” adlı tez çalışmasının amacı Mustafa Ruhi Şirin’in 2 masal ve 5 çocuk şiir kitabında yer alan eğitsel iletileri tespit etmektir. Çalışmada veriler doküman incelemesi yöntemiyle tasnif edilmiştir.

Daştan (2019) tarafından hazırlanan “*Refik Halit Karay’ın Roman ve Hikayelerinde Eğitsel İletiler*” adlı çalışmada 20 roman ve 2 hikâye kitabı incelenmiştir. Verilerin incelenmesinde doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada yer alan eserler amacına göre incelenmiş ve çalışmada kişisel gelişimi destekleyen iletiler, daha fazla kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tekin (2018) tarafından hazırlana “*Aytül Akal’ın Çocuk Kitaplarının Eğitsel İletiler Açısından İncelenmesi*” adlı çalışmanın amacı Aytül Akal’ın 8 masal, 8 roman ve 8 öykü gibi farklı türlerdeki kitaplarında yer alan eğitsel iletileri tespit etmektir. Eser doküman inceleme ilkesi temel alınarak hazırlanmıştır. İletiler sunuluş biçimine göre ve amacına tasnif edilmiştir. İncelene 24 kitabın tamamında toplam 230 eğitsel ileti tespit edilmiştir. Eserlerde en çok kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti bulunmuştur. Araştırma sunuluş biçimine göre çeşitlilik gösterdiği için kapsamlı bir çalışma olmuştur.

Akçay(2015) tarafından hazırlanan “*Samed Behrengi’nin Hikayelerindeki Eğitsel İletiler Üzerine Bir Araştırma*” adlı tez çalışmasının amacı Samed Behrengi’nin hikâye kitaplarında yer alan eğitsel iletileri tespit etmektir. Çalışmada yer alan 17 hikâye nitel araştırma desenlerinden doküman inceleme yöntemine başvurularak incelenmiştir. İletiler amaçlarına ve sunuluş biçimine göre değerlendirilip, tasnif edilmiştir. Çalışmada 140 tane kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti, sunuluş şekline göre ise 170 tanesi dolaylı yoldan aktarılan ileti tespit edilmiştir.

Cesur (2015) tarafından hazırlanan “*Mavisel Yener’in Çocuklara Yönelik Öykülerindeki Eğitsel İletiler Üzerine Bir Araştırma*” adlı tezde yazarın hikâye kitaplarında yer alan eğitsel iletileri tespit etmek ve eserlerde yer alan eğitsel iletilerin amacını ve sunuluş biçimlerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Çalışmada 72 hikâyeden yararlanılmıştır. Eğitsel iletiler nitel araştırma kapsamında doküman incelemesi yöntemine göre tasnif edilmiştir. Verilerin analizinde kategorik içerik analizi kullanılmıştır. Tezde toplamda 592 ileti tespit edilmiştir. Bu iletilerin amaçlarına göre en çok kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletilere yer verildiği görülmektedir. Sunuluş biçimlerine bakıldığında ise 537 tanesinin dolaylı yoldan eğitsel ileti olduğu saptanmıştır.

Gülgönül (2014) tarafından hazırlanan “*Bilgin Adalı’nın Hikâye ve Romanlarında Yer Alan Eğitsel İletiler*” adlı tez çalışmasının amacı yazarın çocuklara yönelik yazdığı üç kitabında yer alan otuz sekiz hikâye ve on romanda yer alan iletileri tespit etmektir. Çalışmada adı gecen eserde tarama modeli kullanılmıştır. Eğitsel iletiler sunuluş biçimine ve amacına göre tasnif edilmiştir. Eserde toplam 294 eğitsel ileti saptanmıştır. İncelenen

yapıtlarda en çok kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti tespit edilmiştir. Araştırma diğer araştırmalara göre daha kapsamlı bir çalışma olmuştur.

Özaslan (2012) tarafından “*Muzaffer İzgü’nün Çocuklara Yönelik Hikâye ve Romanlarındaki Eğitsel İletiler*” adlı tezin amacı Muzaffer İzgü’nün farklı türlerdeki çocuk hikâyelerinde ve çocuk romanlarında vermek istediği eğitsel iletileri belirlemektir. Bu çalışmada Muzaffer İzgü’nün 20 çocuk kitabı incelenmiştir. Çalışmada kaynak taraması kullanılırken bulguların saptanmasında içerik analizi kullanılmıştır.

Barış (2011) tarafından hazırlanan “*Gülten Dayıoğlu’nun Romanlarındaki Eğitsel İletiler*” adlı tez çalışmasının amacı ele alınan çalışmayla öğretmenler ve aileler açısından çocuk eğitimindeki faydalarını ortaya koymaktır. Çalışmada 14 çocuk romanı incelenmiştir. Çalışmada tarama yöntemi kullanılarak bulgular elde edilmiştir. Yazarın romanlarında yer alan iletiler çocuğun zihinsel, dilsel, sosyal, kişisel ve ahlaki açıdan gelişimine katkı sağlayacak niteliktedir.

Köse (2011) tarafından hazırlanan “*Muzaffer İzgü’nün Annanemin Akıl Almaz Maceraları Serisindeki Eğitsel İletiler*” adlı tez çalışmasının amacı incelenen eserlerdeki eğitsel iletileri tespit etmektir. Çalışmada 17 kitapta bulunan 80 öykü incelenmiştir. Ele alınan eserlerin hedef kitlesini 7-11 yaş grubunda yer alan çocuklar oluşturmaktadır. Çalışmada hikâye haritası kullanılmıştır. Her kitapta benzer iletilere ulaşılmıştır.

Özdemir (2008) tarafından hazırlanan “*Sevim Ak’ın Hikâye Ve Romanlarında Yer Alan Eğitsel İletiler*” adlı tez çalışmasının amacı Sevim Ak’ın farklı türlerdeki çocuk hikaye ve romanlarındaki eğitsel iletileri ortaya koymaktır. Çalışmada 39 hikâye ve 5 roman eğitsel iletiler açısından değerlendirilmiştir. Veriler kaynak tarama yöntemi kullanılarak elde edilmiştir. Yazarın kitaplarındaki iletiler aile, sosyal çevre, okul hayatına yöneliktir.

2.13.Cahit Zarifoğlu ile İlgili Araştırmalar

2020 yılında Beyhan tarafından hazırlanan “*Abdurrahman Cahit Zarifoğlu’nun Hayatında ve Eserlerinde Tasavvuf Etkisi*” adlı yüksek lisans tezinde eserlerindeki tasavvuf etkisi incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda Zarifoğlu anlam arayışının cevabını tasavvufta bulmuşlardır. Bunu eserlerine de yansıtmıştır.

2019 yılında Aslan tarafından hazırlanan “*Cahit Zarifoğlu Hikayelerinin Değerler Açısında İncelenmesi*” adlı yüksek lisans tezinde, Cahit Zarifoğlu’nun 7 kitabında yer alan 15 hikâye 27 değer bakımından incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda 7 kitapta en fazla işlenen değer sevgidir.

2019 yılında Demirci tarafından hazırlanan “*Din Eğitimi Açısında Anlam Arayışı Problemine Cahit Zarifoğlu Masalları Bağlamında Bir Bakış*” adlı yüksek lisans tezinde, insanın anlam arayışını incelemek amacıyla yazılmıştır. Araştırmanın sonucunda Zarifoğlu’nun anlam arayışı sürecinden hareketle bütüncül ve tutarlı bir şekilde yapı kazanmasını sağlar.

2012 yılında Metin tarafından hazırlanan “*Çocuk Sesinin Düzlüğünü Arayan Adam: Cahit Zarifoğlu’nun Eserlerindeki Çocuk İmgesi*” adlı yüksek lisans tezinde, yazarın 8 kitabı çocuk imgesini başlığında incelemiştir. Araştırmanın sonucunda yazar için çocuk, şiirin ve yazının ana kurucu unsurundan biri olduğu ortaya koyulmuştur.

2007 yılında Kaya tarafından hazırlanan “*Cahit Zarifoğlu’nun Çocuk Kitaplarında Temel Değerler*” adlı yüksek lisans tezinde yazarın 10 kitabı temel değerler, dini ve dünyevi değerler olarak bir ayrıma tabi tutularak bu başlıklar altında incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda yazarın çocuklar için yazdığı kitaplarda dini değerler ve sosyal değerlerin daha ağırlıkla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

1992 yılında Elmas tarafından hazırlanan “*Cahit Zarifoğlu’nun Eserlerinin Tematik İncelenmesi*” adlı yüksek lisans tezinde, yazarın kaleme aldığı şiir, roman, hikâye, tiyatro, anı-günlük ve çocuk kitaplarından oluşan 14 kitabı tematik olarak incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda Cahit Zarifoğlu’nun eserlerinde doğu ve batı medeniyetlerinin hesaplaşmaları onun eserlerinin tamamına hâkim olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sanatçı kendini toplumun aynası olarak görür, kültür ve medeniyetten kopmadan, örf ve adetlerinden beslenerek eserlerini vermiştir.

3. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde ele alınan çalışmanın yöntemi üzerinde durulmuştur. Burada araştırmanın nesnelere, veri toplama araçları, verilerin analizi, verilerin kodlanması ve temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi, geçerlilik ve güvenilirlik hakkında bilgi verilmiştir.

3.1.Araştırmanın Yöntemi

Cahit Zarifoğlu'nun çocuk kitaplarının eğitsel iletiler açısından incelenmesini amaç edinen bu çalışma, var olan bir durumu olduğu gibi tasvir etmeyi amaçlamaktadır. Bu nedenle araştırmada nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e göre doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ve olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (2018,2.189). Doküman incelemesi var olan veri kaynağını inceleyerek bilgi toplama işlemidir. Bu bağlamda araştırmacı, araştırmanın amacına yönelik belgeleri bulma, belgeleri kontrol etme, kodlama ve analiz etme, veriyi kullanma işlemini kapsamaktadır. Bir başka deyişle belgelerin incelenerek değerlendirilmesidir. Araştırmanın dokümanları ve araştırmanın nesnelere Cahit Zarifoğlu'nun çocuk kitaplarıdır.

3.2.Araştırmanın İnceleme Nesnelere

En yaygın kullanılan veri kaynağı yazılı kaynaklardır. Bu araştırmada Cahit Zarifoğlu'nun çocuk kitaplarındaki eğitsel iletileri tespit etmek üzere yazara ait 9 çocuk kitabı incelenerek, düzyazı kategorisindeki 7 çocuk kitabından yararlanılmıştır. Bu 7 kitap araştırma inceleme nesnesini oluşturmaktadır. Cahit Zarifoğlu'nun çocuk kitaplarının hedef kitleleri ortaokul olarak belirlenmiştir. Söz konusu araştırmanın inceleme nesnelere künyeleri ile Tablo 1 'de verilmiştir.

Tablo 1.1 Araştırmada Kullanılan Kitapların Künyesi

S.NO. Sayısı	Kitabın Adı	Yayınevi	Eser Türü	Basım Yılı	Sayfa
1	Kuşların Dili	Beyan Yayınları	Hikâye	2015	96
2	Yürekdede ile Padişah	Beyan Yayınları	Hikâye	2015	95
3	Katıraslan	Beyan Yayınları	Hikâye	2015	96
4	Ağaçkakanlar	Beyan Yayınları	Hikâye	2015	111
5	Küçük Şehzade	Beyan Yayınları	Hikâye	2015	95
6	Serçekuş	Beyan Yayınları	Hikâye	2015	96
7	Motorlukuş	Beyan Yayınları	Hikâye	2015	96

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın başlıca araçlarını Cahit Zarifoğlu'nun çocuk kitapları oluşturmaktadır. Bunların dışınca çeşitli makale, tez ve kaynak kitaplardan yararlanılmıştır. Çalışmaya konu olan kitaplar birkaç defa okunmuştur. Tezlerden elde edilen veriler ışığında iletiler amaçlarına göre sınıflandırılmıştır. Tespit edilen iletilerden yola çıkılarak eğitsel iletilere ulaşılmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Doküman incelemesi yoluyla elde edilen veriler, betimsel analiz yaklaşımı kullanılarak çözümlenmiştir. “Bu tür analizlerde amaç, elde edilen bulgular düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır (Yıldırım ve Şimşek,2011, s.124). Betimsel analiz ile veriler, araştırmanın alt problemlerinden hareketle kategori ve temalara göre sunulabilir. Araştırmanın veri kaynağı olan 45 hikâye belirlenen kategorilere göre değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler ile kategoriler çözümlenerek bulgulara ulaşıp yorumlanmıştır.

3.4.1. Verilerin kodlanması ve temaların bulunması

Araştırma yer alan iletileri tespit etmek için eğitsel iletiler başlığı altında yer alan tezler incelenmiş ve amaçlarına göre sınıflandırılmıştır (Gülgönül,2011; Köse,2011; Akçay,2015; Cesur,2015; Gürbüz,2019; Yatır,2019; Destan,2019; Acele,2019, Öztürk,2021). Eğitsel iletileri bulmak için, Cahit Zarifoğlu'nun eserleri dikkatlice ve derinlemesine birkaç kez okunmuştur. Elde edilen veriler sınıflandırılarak sistematik bir hale getirilmiştir. Veri azaltma aşamasında eserler tekrar gözden geçirilerek hata oranı en aza

indirilmiştir. Oluşturulan kodlar, kitapların derinlemesine incelenmesi sonucunda belirlenmiştir. Uzman görüşüne göre veriler ve oluşturulan kodlar tekrar düzenlenmiştir. Düzenlenen ileti kategorileri tablo2, tablo3, tablo4,tablo5,tablo6,tablo7,tablo8'deki gibi tespit edilmiştir.

Amaçlarına göre iletiler

- 2.1.Kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler
- 2.2.Tolumsal gelişimi destekleyen eğitsel iletiler
- 2.3.Dini gelişimi destekleyen eğitsel iletiler
- 2.4.Ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel iletiler
- 2.5.Çevre bilinci gelişimini destekleyen eğitsel iletiler
- 2.6.Evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel iletiler
- 2.7.Öteki eğitsel iletiler

Eğitsel iletilerin kategorileri, ilk harfleriyle kodlanmıştır. Her ileti aynı zamanda kendi grubu içerisinde numaralandırılmıştır. Amaçlarına göre iletiler aşağıdaki gibi sembolize edilmiştir:

Amaçlarına göre iletiler aşağıdaki gibi sembolize edilmiştir.

- 1.Kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler K harfi ile gösterilmiştir.
- 2.Toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel iletiler T harfi ile gösterilmiştir.
- 3.Dini gelişimi destekleyen eğitsel iletiler D harfi ile gösterilmiştir.
- 4.Ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel iletiler U harfi ile gösterilmiştir.
- 5.Çevre bilinci gelişimini destekleyen eğitsel iletiler Ç harfi ile gösterilmiştir.
- 6.Evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel iletiler E harfi ile gösterilmiştir.
- 7.Öteki eğitsel iletiler Ö harfi ile gösterilmiştir.

3.4.2.Kodların ve temaların düzenlenmesi

Hikayelerde tespit edilen iletileri amaçlarına göre kategorilere ayırıp kodlandırdıktan sonra aşağıdaki tablolar elde edilmiştir.

Tablo 2.2 Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler (K)

İleti kodu	İleti Adı	İleti Kodu	İleti Adı
K1	Açık Sözlü Olmak	K28	Meraklı Olmak
K2	Aileye Bağlı Olmak	K29	Merhametli Olmak
K3	Aklını Kullanmak	K30	Mutlu Olmak
K4	Alçakgönüllü Olmak	K31	Nazik ve Güler Yüzlü Olmak
K5	Araştırmacı Kişiliğe Sahip Olmak	K32	Öz Eleştiri Yapmak
K6	Arkadaşlık ve Arkadaşlık İlişkisi	K33	Para Düşkünü Olmamak
K7	Bencil Olmamak	K34	Pişmanlık Duygusuna Sahip Olmak
K8	Bilime Önem Verme	K35	Sabırlı Olmak
K9	Bilinçli Olmak	K36	Sadakatli Olmak
K10	Cesaretli Olmak	K37	Saygı Göstermek
K11	Çalışmaya Değer Vermek	K38	Sevgiye Değer Vermek
K12	Çözüm Odaklı Olmak	K39	Sorgulama Yapmak
K13	Dikkatli Olmak	K40	Sorunlara Çözüm Bulmak
K14	Doğru İletişim Kurmak	K41	Sözünde Durmak
K15	Dostça Davranmak	K42	Tatlı Dilli Olmak
K16	Düşünceli Davranmak	K43	Tedbirli Olmak
K17	Eğitilmiş Olmak	K44	Temiz Olmak
K18	Fedakâr Olmak	K45	Umutlu Olmak
K19	Fikirlere Saygılı Olmak	K46	Vefalı Olmak
K20	Hayal ve Düş Kurmak	K47	Verdiği Sözü Tutmak
K21	İnançlı Olmak	K48	Yardımsaver Olmak
K22	İşini Severek Yapmak	K49	Zamanı İyi Kullanmak
K23	İzin İstemek		
K24	Kararlı Olmak		
K25	Kibirli Olmamak		
K26	Korkusuz Olmak		
K27	Kötü Alışkanlıklardan Uzak Durmak		

Kişisel gelişimi destekleyen 49 farklı ileti kodu ve adı tabloda yer almaktadır.

Tablo 3.3 Toplumsal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler (T)

İleti Kodu	İleti Adı
T1	Aileye Bağlı Olmak
T2	Alçakgönüllü Olmak
T3	Anne Sevgisi
T4	Anne-Baba Sözü Dinlemek
T5	Birlik ve Beraberlik Sağlamak
T6	Çocuğa Ebeveyn İlgisi Göstermek
T7	Dayanışma İçinde Olmak
T8	Dürüstlük
T9	Emanete Sahip Çıkmak
T10	Emeğe Önem Vermek

T11	Fikirlere Saygılı Olmak
T12	Geleneklere Önem Verme
T13	Hediyeleşme
T14	İnsana Değer Verme
T15	Misafirperver Olmak
T16	Olumlu İletişim Kurmak
T17	Paylaşımçı Olmak
T18	Selamlaşmak
T19	Toplumsal Sorunların Bilincinde Olmak
T20	Yol Gösterici Olmak

Toplumsal gelişimi destekleyen 20 farklı ileti kodu ve adı yer almaktadır.

Tablo 4.4 Ulusal Bilincin Gelişimine Yönelik Eğitsel İletiler (U)

İleti Kodu	İleti Adı
U1	Anadil Duyarlılığı Taşıma
U2	Atatürk'e Saygı ve Sevgi Göstermek
U3	Bayrağı Sevmek
U4	Dil Bilinci Oluşturmak
U5	Memleket Sevgisi Taşımak
U6	Milli Değerleri ve Olayları Bilmek
U7	Tarihi Eserlere Önem Vermek
U8	Ulusal Benliği Korumak
U9	Ülke Menfaatlerini Gözetmek
U10	Vatanı Sevmek
U11	Vatanın Bağımsızlığını Korumak
U12	Vatanın Çıkarlarını Korumak
U13	Vatani Görevi Milli Bilinçle Yapmak

Ulusal bilincin gelişimine yönelik 13 farklı ileti kodu ve adı yer almaktadır.

Tablo 5.5 Çevre Bilinci Gelişimine Yönelik Eğitsel İletiler (Ç)

İleti Kodu	İleti Adı
Ç1	Ağaçları Sevmek ve Korumak
Ç2	Çevre/Doğa Bilinci
Ç3	Çevrenin Özelliklerini Tanımak
Ç4	Çevreyi Temiz Tutmak
Ç5	Doğa Olaylarını Tanımak
Ç6	Doğal Afetleri Tanımak
Ç7	Doğanın Değerini Bilmek
Ç8	Hayvan Sevgisi
Ç9	Köy Yaşamını Tanımak
Ç10	Yaşamı Zenginleştirmek

Çevre bilinci gelişimini destekleyen 10 farklı ileti kodu ve adı yer almaktadır.

Tablo 6.6 Öteki Eğitsel İletiler (Ö)

İleti Kodu	İleti Adı
Ö1	Adaletli Olmak
Ö2	Alışkanlık Edinme
Ö3	Atasözü Bilgisine Sahip Olmak
Ö4	Edebi Eserler Hakkında Bilgi Sahibi Olmak
Ö5	Estetik Değer Katmak
Ö6	Kitap Okumak ve Kültürlü Olmak
Ö7	Özlem
Ö8	Tarihi Korumak ve Yaşatmak

Öteki eğitsel iletilerden 8 farklı ileti kodu ve adı yer almaktadır.

Tablo 7.7 Evrensel Bilincin Gelişimine Yönelik Eğitsel İletiler (E)

İleti Kodu	İleti Adı
E1	Anne Sevgisi
E2	Barış İçerisinde Yaşamak
E3	Cinsiyetçi Olmama
E4	Çalışanlara Adaletli Olmak
E5	Hatıraya Sahip Çıkmak

Evrensel bilincin gelişimine yönelik 5 farklı ileti kodu ve adı yer almaktadır.

Tablo 8.8 Dini Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler (D)

İleti Kodu	İleti Adı
D1	Ahret İnancı
D2	Ahlaki ve Dini Kaidelere Uygun Davranmak
D3	Batıl İnanç
D4	Dini Hassasiyet Göstermek
D5	Dini Kişisel Çıkarlar İçin Kullanmamak
D6	Dini Konularda Anlayışlı Olmak
D7	Dua Etmek
D8	Günah
D9	Hayırsever Olmak
D10	Helal-Haram Bilmek
D11	Kutsal Emanetlere Sadık Olmak
D12	Kutsal Kitaba Saygı Duymak
D13	Ön Yargılı Olmamak
D14	Riyakâr Olmamak
D15	Sadakatli Olmak
D16	Şükür Etmek

Dini gelişimi destekleyen 16 farklı ileti kodu ve adı yer almaktadır.

3.4.3.Geçerlilik ve güvenilirlik

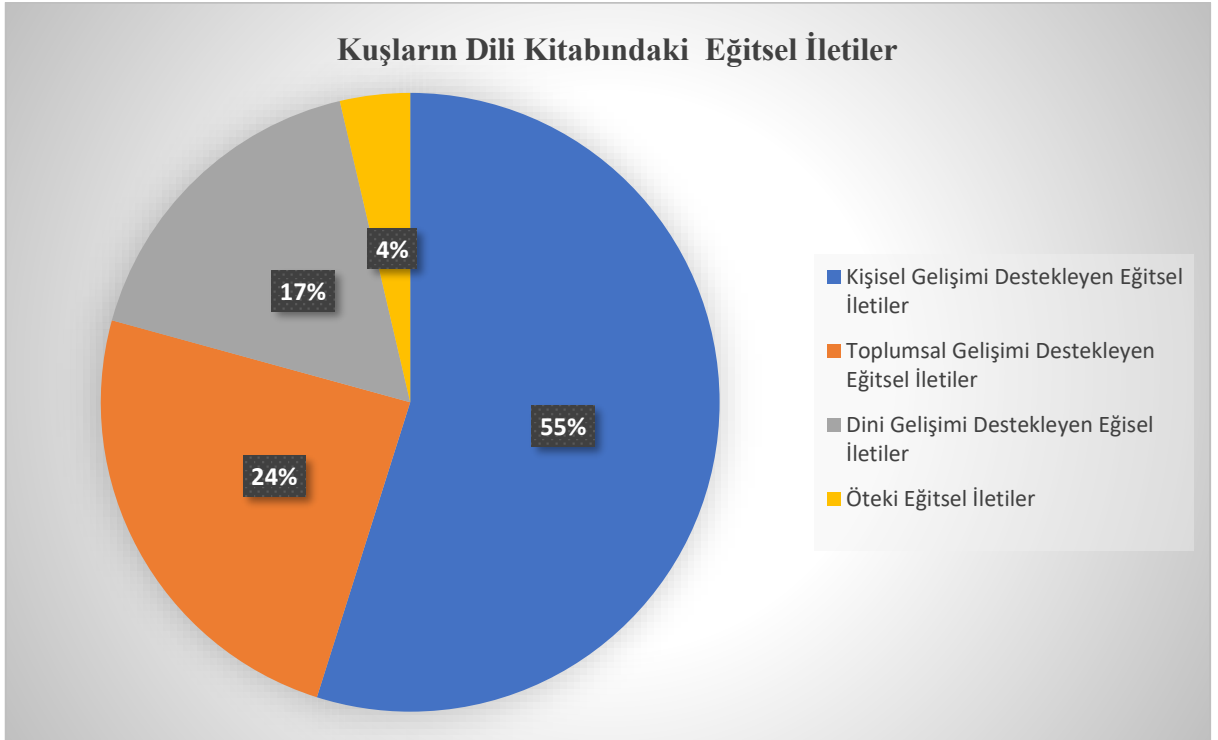
Nitel araştırmalarda geçerlilik ve güvenirlik araştırmanın objektifliğini, nesneliliğini sağlamaktadır. Araştırmacı, araştırmasını tamamlayıp bir bütün oluşturduktan sonra güvenirliğini test etmek için bazı yöntemlere başvurur. Bu yöntemler, uzman görüşü, meslektaş teyidi vb. olarak sıralanmaktadır. Yapılan araştırma değerlendirildiğinde veriler analiz edilmeden önce uzman görüşü alınmalı ve uzman görüşünden hareketle veriler doğrulanmalıdır. Bundan dolayı çalışmada yer alacak kategorilerin oluşturulması ve düzenlenmesi amacıyla araştırmanın inceleme nesnelere tek tek okunarak iletiler saptanmış, saptanan iletiler belirlenen kategoriye göre sınıflandırılmıştır. Kategoriye ayrılan iletiler uzman görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşü alınıp, iletiler yeniden düzenlenmiştir. Bu şekilde araştırmanın dış geçerliliği ve güvenirliği sağlanmıştır. Nitel araştırmalarda veriler görsel olarak sunulması i geçerliliği artırdığından bulgular grafik ve şekillerle desteklenmiştir. Bundan dolayı i geçerlilik sağlanmıştır.

4.BULGULAR VE YORUMLAR

4.1.Kuşların Dili Adlı Eserde Yer Alan Eğitsel İletiler Tablo 9.9 Kuşların Dili Kitabında Yer Alan Eğitsel

İletilerin Grupları	İletilerin Adı	İleti sayısı
Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler	Sabırlı Olmak	7
	Sorunlara Çözüm Bulmak	3
	Sorgulama Yapmak	5
	Pişmanlık Duygusuna Sahip Olmak	1
	Umutlu Olmak	2
	Para Düşkünü Olmamak	1
	Kararlı Olmak	4
	Vefalı Olmak	2
	İnançlı Olmak	2
	Sözünde Durmak	1
	Bencil Olmamak	1
	Çözüm Odaklı Olmak	1
	Korkusuz Olmak	1
	Aklını Kullanmak	1
	Cesaretli Olmak	1
	Sevgiye Değer Vermek	2
Düşünceli Davranmak	2	
Toplam		37
Toplumsal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler	Birlik ve Beraberlik Sağlamak	2
	Toplumsal Sorunların Bilincinde Olmak	1
	Yol Gösterici Olmak	15
	Olumlu İletişim Kurmak	2
Toplam		20
Dini Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler	Dua Etmek	1
	Ahlaki ve Dini Kaidelere Uygun Davranmak	9
Toplam		10
Öteki Eğitsel İletiler	Adaletli Olmak	1
	Özlem	1
Toplam		2
Genel Toplam		69

Kuşların Dili hikâye kitabında toplam 69 ileti tespit edilmiştir. İletilerin büyük bir kısmını kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti oluşturmaktadır. Kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti kitapta otuz yedi yerde kullanılmıştır. Bunun dışında sırasıyla; toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel ileti yirmi, dini gelişimi destekleyen eğitsel ileti on , öteki eğitsel ileti iki yerde kullanılmıştır. Kuşların Dili hikâye kitabında yer verilmeyen iletiler ise evrensel gelişimi destekleyen eğitsel ileti ve ulusal düşüncenin gelişimine yönelik eğitsel ilettir.

Şekil 1.1 "Kuşların Dili" hikâye kitabında bulunan eğitsel iletilerin kategorilere göre kullanım oranı.

Yol Gösterici Olmak

(T20-1) Hüdühüd onu dinledikten sonra dedi ki:

-Gel geri kalma. Yola koyulalım. Acizim diyerek devlete ulaşmaktan geri kalma. Seni bu yolda yaksalar bile geri kalma. Kuyruk salan kuşu da ikna olduktan sonra Hüdühüd yola koyulmak üzere asayı eline alıyordu ki öteki kuşların hepsi de tek tek isteyip birer özür sıraladılar. (2015,31)

(T20-2) Bütün ömrünce alem senin emrinde olsa, her şeye hükmetsen, sonunda yine ağlayarak, yanarak can verip gideceksin. Hüdühüd bunları söylemekle de kalmamış. Ona

ve bütün dinleyen kuşlara bu konuyla ilgili olarak tam on iki tane hikâye anlatmış.
(2015,49)

Sabırlı Olmak

(K34-1) Hüdhd,ü,

- Ey akılsız, ey gafil. Ondan ümit kesersen sonun felakettir. Daima Simurg 'un lütfunu dile. (2015,39)

(K34-2) Bu vadiye girdin mi her an önüne yüzlerce zahmet gelir. Her solukta yüzlerce belaya uğrarsın. Burada yıllarca çalışman, gayret etmen gereklidir. (2015-71)

(K34-3) Bütün uçan mahlukat pervanenin yanıp yakıldığını görerek ona,

-Ey zavallı niye lambanın etrafında dönüp hayatınla oynarsın. O muma aşıksın ama, ona erişip onunla buluşamazsın. Böyle olunca, bu olmayacak şey uğruna niye canını verirsin? Pervane bunu duyunca büsbütün kendinden geçti. Derhal şöyle cevap verdi:

-Evet, ona varamazsam bile, onu sorup arıyorum ya. Aşıka bu kafidir. İşte oradaki kuşların hepsi de o pervane gibi Simurg'un aşkıyla eridiler. Sabredip beklediler. Nice sonra bir müjdecî geldi ve aradaki perdeleri açtı da içeri girdiler. (2015,88)

Dua Etmek

(D7-1) Yüce Allah'ım, bu yola girdim gireli senin sofradayım. Sen de bana kıyma, beni affet. Allah'ım senin ihsanından kimse ümit kesmez. Yarabbi, benim sana yalvarışlarımı bilirsin, duyarsın. Geceleri çektiğim üzüntüleri artık taşıyamaz oldum. Elemin sınırları aştı. Bana neşe ver. Sevinç ver. Bana Müslümanlık nurundan lezzet ver. (2015,13)

Ahlaki ve Dini Kaidelere Uygun Davranmak

(D2-1) Ey Müslüman, eğer sen Allah'a teslim olmamışsan, vefa ve mürüvvetle kafirden bile aşağısın. Gazi bu sözleri duyunca tir tir titremeye başladı. Tepeden tırnağa terledi. Kafir işini bitirip döndü ve onu öyle kan ter içinde titrer görünce merak etti sordu.

-Neden ağlıyorsun.

Mümin olanı biteni dosdoğru anlattı.

-Senin yüzünden kahra uğradım. Ona ağlıyorum dedi. Kafir bunu duyunca bir nağra attı.

-İman edip kendisine uyan bir kulu bile böyle azarlayan Allah ne kadar doğru, adil ve haktır dedi. Böyle bir Allah'ın karşısında ben hesap gününde ne yapacağım. Tez bana

İslam'ı talim ettir de İslam'a gireyim dedi. Yazıklar olsun bana ki bunca zaman ondan habersiz olarak yaşadım, kafir olarak kaldım. (2015,59)

(D2-2) Günah işlediysen tövbe et. Tövbe kapısı daima açık. Kim gitmiş de onu kapalı bulmuş? Eğer tövbe kapısına doğrulukla yönelirsen yüzlerce lütuf yüzlerce ihsanla karşılanırsın. (2015,40)

Toplumsal Sorunların Bilincinde Olmak

(T19-1) Bensiz bir an duramazdı. Onun postacısıydım ben. Onun mektubunu götürdüm geldim. Böylece onun sırdaşı oldum. Yıllardır denizlerde karalarda gezdim. Nice yollara gittim, nice aşılmaz mesafeler aştım. Süleyman'la yoldaş oldum. Bunu iyi dinleyin de iyi anlayın. Neticede padişahımızı tanıdım. Ama şimdi onun yanına yalnız gidemem. Bana yoldaş olun da beraber gidelim. (2015,22)

(T19-2) Onu şimdi yakmazsan, yarın senin için, bir yırtık çula bağlandı kaldı derler. Başka bir kuş sesini yükseltip,

- Benim bir köşküm var dedi. Ben o köşkün padişahıyım. Orada rahat ve zenginlik içindeyim. Emrimdeki kuşlar bana hizmet ederler, vaktimi güzel güzel geçiririm. (2015,30)

Olumlu İletişim Kurmak

(T16-1) Dediler ki:

-Biz bu yolun hakkından gelmeye çalışıyoruz ama işimiz gittikçe zorlaşıyor. Sense bu alemleri epey gezip dolaştın, biliyorsun. Biz bu halimizle padişahın huzuruna gidemeyiz. Her şeyin bir edebi erkanı olmalı. İçimiz böyle kasvetli ve korku içindeyken huzuruna nasıl çıkalım. Sen bize anlat, öğret de içimiz açılsın. Ruhumuz neşe bulsun da yol bu kadar zor gelmesin. (2015,37)

(T16-2) Bunu duyunca her bir kuş bir mazeret ortaya atıp geri kalmak istemiş. Ama Hüdhüd her birine çok güzel, çok mantıklı cevaplar vermiş. Hepsini razı etmiş. Ve yola koyulmuşlar. Yola koyulmuşlar ama yolculuk zor mu zor ... Kimseye takat kalmamış. Kimi ayılmış kimi bayılmış. Kimi yıkılmış, kimi kaçmış. İşler böyle zorlaşınca her biri yine bir özür sıralayıp geri dönmek istemiş. Ama Hüdhüd onları yine razı etmiş. Padişah'a eriştikleri zaman elde edecekleri zenginlikleri birbir sıralamış.

-Şunun şurasında demiş yedi vadi kaldı. Bunları da aştık mı padişahımızın yanına vardık demektir. (2015,9)

Özlem

(Ö7-1) Gagası kırmızı, tüyleri siyah. Gözlerinden kanlı gözyaşları akmakta.

-Benim gönlüm dağlarda demiş. İşim gücüm dağlarda benim. Oradan ayrılalı beri gözlerimden kanlı yaşlar akıyor. Ben bu halimle Simurg'a gidemem herhalde. (2015,27)

Sorgulama Yapmak

(K38-1) Hühüd bu kuşun derdini de bu şekilde bağladıktan sonra bir başkası önemli bir soru sordu. Dedi ki.

-Ey, yol gösterici, ben Allah'ın emrini yerine getirmek isterim. Fakat bu nasıl olacak. Bana birçokları şunu yap, bunu yap der. Şöyle ibadet et, böyle zikir çek der. Fakat bunların hiçbiri benim aklıma yetmez. Bana Allah'ın buyruğu gerek. Onu bilirsem canla başla yerine getiririm. (2015,52)

Pişmanlık Duygusuna Sahip Olmak

(K33-1) Hühüd,

-Başka bir diyeceği olan var mı diye seslenince bakmış ki Alaüveyik, Puhu kuşu ve Kuyruk Salan kuşu da sırada söz istiyorlar.

-De bakalım Alaüveyik demiş Hühüd.

-Kendi halinde bir kuşcağızım ben diye başlamış Alaüveyik. Deniz kıyısında yaşarım. Sesimi soluğumu kimseler duymaz. Kimseye zararım dokunmaz. Suda yüzemem. Çoşkun denizin kıyısında olduğum halde ondan bir zerre içemem de susuzluktan kavrulurum. Denizden bir damla olsun eksilsin istemediğim için, bu sevda ve kıskançlıkla kavrulurum. Başımdaki bu sevda kâfi bana. Yola devam edemem... (2015,30)

Umutlu Olmak

(K44-1) Sıra gelmiş Puhu'nun sözlerine. Beklemekten çokça sıkılmış olacak, Hühüd sözünü bitirir bitirmez deli gibi atılmış ortaya. Dedi ki:

-Ben harabeleri kendime köşk eyledim. Oralarda dolaşır dururum. Görünüş böyledir ama bilirsiniz ki bilirsiniz ki definelerde böyle yerlerde gizlidir. Ben bir gün define bulacağım umuduyla yaşarım. (2015,30-31)

(K44-2) Yüce bir kişi bir gün Mecnun gördü. Dertli dertli yoldaki toprakları aktarıyordu.

-Ey Mecnun böyle ne arıyorsun dedi?

-Leyla'yı arayıp duruyorum diye cevap verdi.

Adam dedi ki:

-Leyla toprakta ne gezer? Hiç öyle tertemiz bir inci, yoldaki toprakta bulunur mu?

Mecnun,

-Ben onu her yerde arıyayım da belki bir gün onun bulunduğu yere rastlarım diye cevap verdi. (2015,72)

Para Düşkünü Olmamak

(K32-1) O halde ne işim var benim senin yolunda?

-Ey define sevdasıyla deli Puhu kuşu, diyelim bir define buldun, kendini o definenin başında ölmüş farzet. Ne işe yarar o hazine. Hangi gönül altın hırsıyla bozulur bulanırsa, onun yüzü kıyamette değiştirilir. (2015,31)

(K32-2) Hüdühüd böyle dedikten sonra bir hikâye de puhu kuşuna anlatmış. Hikâyeye göre altın delisi bir adam ölüp gidince altınları oraya buraya savrulup gitmiş. Adamı oğlu rüyasında görmüş. Bakmış ki babasının yüzü fare gibi. Sebebini sorunca onun sağlığında altınlarının etrafında fare gibi dönüp durduğunu anlamış. Bunları dinleyince Puhu kuşu da define sevdasından vazgeçmiş. Hüdühüdün dediklerine razı olmuş ve yanında kalmaya karar vermiş. (2015,31)

(K32-3) Vezir elini alnına atmış. Biraz düşünmüş.

-Başım üstüne demiş. Ancak ben de ömrümü senin hizmetin yoluna harcıyıp bitirdim. Şimdi giderken sana bütün malımı mülkümü bırakayım. Ancak sen de bana ömrümü geri ver. Yahut da bırak malımla birlikte gideyim. Çünkü benim ana sermayem ömrümdü. Ana sermaye gittikten sonra onunla kazanılmış malın mülkün ne kıymeti var. Önemli olan o sermayeyi boşa harcamamaktı. Çünkü o bitince, dünya senin olsa bir şey ifade etmeyecek. Malda vefa yok ki. O senden önce seni bırakır. (2015,49-50)

Adaletli Olmak

(Ö1-1) Ona ulaşmaya iyice azmedip çevikleştiler. Fakat yola koyulmadan önce dediler ki:

- Kendimize bu yolda bir kılavuz seçelim. Bir telaştır başladı. Her biri bir fikir ortaya attı.

Sonunda kılavuz olacak kuşu, kura ile seçmeye karar verdiler.

- Kura kime düşerse ulu odur. Biz küçük kuşlara o başbuğ olur dediler. Kura çektiler. Kura Hüdühüd'e isabet etti. Hakçası da zaten buydu. (2015,35)

Birlik ve Beraberlik Sağlamak

(T5-1) Birbirlerine sokulup, kenetlendiler. Ayak ayağa, kanat kanada, baş başa uçmaya başladılar. (2015,36)

(T5-2) İki birden kavuşunca sevgili sordu:

- Ben düşmeye düştüm, ama sen niye kendini atarsın? O da dedi ki:
- Evet ben kendi kendime attım. Doğru, ama ben kendimi senden ayıramıyorum ki! Farkında değilim, sen mi bensin, yoksa ben mi sen ...İkilik kaldıkça bu yolu anlayamazsın. İkilik kalktı mı tevhit güneşi doğar. (2015,81-82)

Kararlı Olmak

(K23-1) Hüdühüd ona da bir cevap verdi. Şöyle dedi:

-Sen bu durumda isen ölsen ne olur kalsan nolur? Dünya baştan başa bir pislik. Halk bunun içinde yaşar ve ölür. Ağlar, inler ve ölürler. Bizimse kutlu bir yolculuğumuz var. Gayemiz tertemiz. Ölünce bu yolda ölmek daha iyi değil mi? (2015,39)

(K23-2) Böylece binlerce asır geldi geçti. Ama o asırlar zamansızdı. Ne ilerisi vardı onların ne de gerisi. Yokluktan sonra varlığa erdiler. Bu durağın yolu uzundur. Canını yol et de onu yürü. (2015,92)

Sevgiye Değer Vermek

(K37-1) Biri çıkar da: “Sen deli misin? Bu boş bir sevdadır” derse, sen onların haline bir bak. Ne haldeler? Biz kendimizden de ihsanlardan da vazgeçmedikçe menzile varamazsın. (2015,39)

(K37-2) Leyla'yı seven pösteki işler. Beni pösteki altında sevgiliye kavuştur. Artık ondan başka elbise bilmem, giymem. Gönül, post içindeyken sevgiliden haber aldı. Artık ben nasıl olur da ondan başka elbiseye itibar edeyim. (2015,76)

İnançlı Olmak

(K20-1) Bir adamın çevik bir kölesi vardır. Bu köle bütün dünya işlerinden elini yıkamıştı, arınmıştı. Geceleri ta sabaha kadar uyanık kalırdı. Bir gün efendisi köleye dedi ki:

-Geceleyin kalkınca beni de uyanırdır da, ben de namaz kılayım. Köle efendisine dedi ki:

-Kimde din gayreti varsa, o kendiliğinden uyanır. Bir başkasının uyandırmasına gerek kalmaz. Böyle bir gayretin varsa zaten uyanık sayılırsın, ayrıca uyandırılman gerekmez. Eğer seni uyandıracak biri lazımsa, senin için ibadet edecek biri de lazım demektir. Kimde bu istek, arzu yoksa onun toprak başına. (2015,67)

Bencil Olmamak

(K7-1) Musa iblisle karşı karşıya geldi. Ondan gizli bir şey öğrenmeye davrandı. İblis dedi ki:

- Daima şunu aklında bulundur. Ben ben demede benim gibi olma. Ben ben dersin, sende varlık meydana gelir. (2015,62)

(K7-2) Herkes kaderi neyse, ona göre bir bilgiye sahip olur. Neticede bir kişi bütün bilgilere sahip olsun ve menzile erişsin diye, yüzlercesi telef olur. (2015,77)

Korkusuz Olmak

(K25-1) Kuşun biri de yolun uzunluğunu sordu.

-Ey yol bilen, dedi Hüdhüd'e, gözlerimiz bu vadide karardı gitti. Bu yol, tehlikelerle, ölümlerle dolu. Acaba daha ne kadar yolumuz var?

-Önümüzde yedi vadi kaldı dedi Hüdhüd.

Bunları da geçtik mi artık Simurg 'un kapısında sayılırız. (2015,68)

Cesaretli Olmak

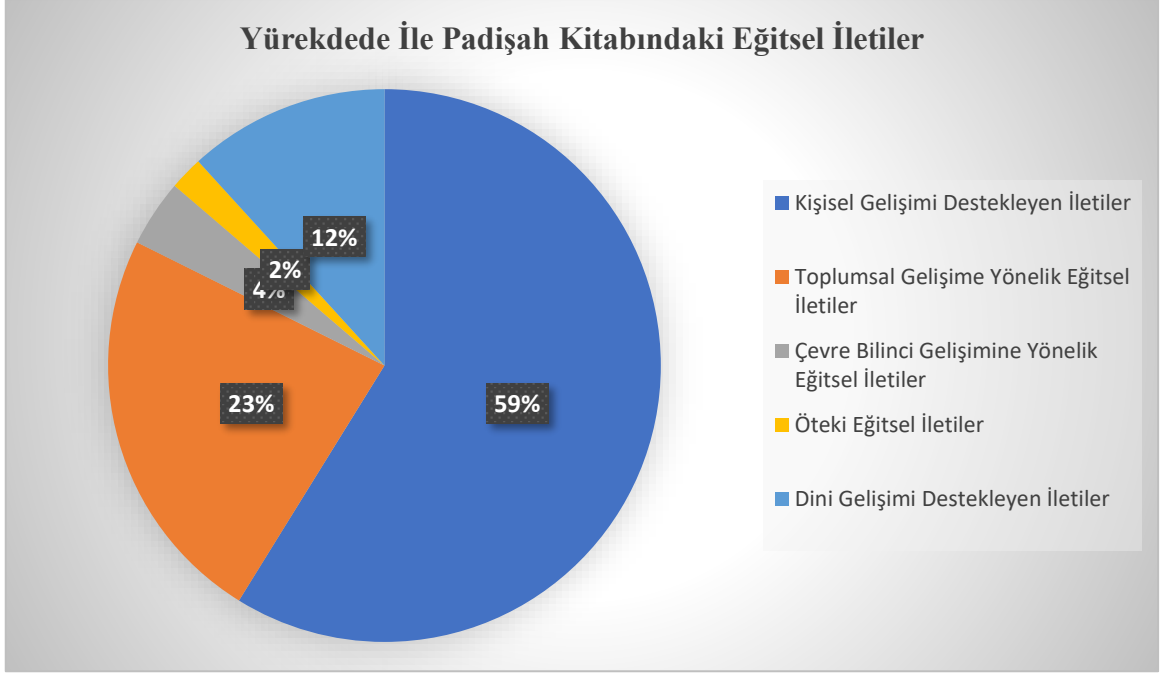
(K10-1) Kim bu denizde kaybolmayı göze alır ve kaybolursa huzura da erer. Zaten gönül bu huzur denizinde yok olmadan başka bir şey elde edemez. Burada kaybolduktan sonra sana bir göz verirler de akıl almaz sırlara ererler. (2015,83)

4.2.Yürekdede ile Padişah Adlı Eserde Yer Alan Eğitsel İletiler

Tablo 10.10 Yürekdede ile Padişah Kitabında Yer Alan Eğitsel İletiler

İleti Grupları	İleti Adı	İleti Sayısı
Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler	Zamanı İyi Kullanmak	2
	Tatlı Dilli Olmak	6
	İzin İstemek	1
	Yardımsaver Olmak	1
	Merhametli Olmak	5
	Nazik ve Güler Yüzlü Olmak	1
	Fedakâr Olmak	2
	Mutlu Olmak	2
	Sabırlı Olmak	1
	Öz Eleştiri Yapmak	2
	İşini Severecek Yapmak	1
	Verdiği Sözü Tutmak	2
	Saygı Göstermek	1
	Toplam	
Toplumsal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler	Yol Gösterici Olmak	1
	Fikirlere Saygılı Olmak	4
	Birlik ve Beraberlik Sağlamak	1
	Misafirperver Olmak	4
	Selamlaşmak	2
	Alçakgönüllü Olmak	2
	Paylaşımçı Olmak	2
	Aileye Bağlı Olmak	1
Toplam		17
Dini Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler	Ahlaki ve Dini Kaidelere Uygun Davranmak	6
	Şükretmek	2
	Dua Etmek	8
Toplam		16
Genel Toplam		60

Yürekdede ile Padişah hikâye kitabında toplam 60 ileti tespit edilmiştir. En fazla kullanılan eğitsel ileti, kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler. Bunun dışında sırasıyla: toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel iletiler on yedi, dini gelişimi destekleyen eğitsel ileti on altı yerde kullanılmıştır. Yürekdede ile Padişah hikâye kitabında evrensel gelişimi destekleyen eğitsel iletiye ve ulusal düşüncenin gelişimine yönelik eğitsel iletiye yer verilmemiştir.

Şekil 2.2 "Yürekdede ile Padişah" hikâye kitabında bulunan eğitsel iletilerin kategorilere göre kullanım oranları.

Zamanı İyi Kullanmak

(K49-1) Boğucu bir hava aşırı rutubet...Nefes al ki alasin. Bu da bir yana, etrafta her şey sararıp solar, hayvanlara yiyecek nesne kalmamış. İşte bu yüzden asırlardır bu çevre köylüleri, kışın köye yazınsa vururlarmış yolunu yaylalara. (2015,7-8)

(K49-2) Mevsimden mevsime değişir güneşin doğuşu. Hani değişmese, dersin ki, alıştı mı vücut belli bir saatte uyanmaya hep uyanır. Ama güneş bir mevsim doğar saat dörtte, bir mevsim ancak zor zoruna sekiz buçukta. Her sabah güneşin doğmasını bir saat kadar kala Yürekdede açarmış gözlerini. (2015,25)

Fikirlere Saygılı Olmak

(K19-1) Karıcık demiş Yürekdede, erkenden yüklenip dağa vursak mı yolu, yoksa ne dersin, burada bir iki gün eğlensek kalsak mı?

- Nasıl dilersen.
- Senin fikrin ne?
- Eh yolcu yolunda dememişler mi?
- Öyle mi demişler?
- Öyle demişlermiş galiba.
  - Demişler miymiş? (2015,27)

Tatlı Dilli Olmak

(K41-1) Birbirlerine tatlı nükteler yapıp, sevimli nazlar yapmışlar. (2015,11)

Dua Etmek

(D7-1) Namaz bitince başlarını indirip sessiz sessiz durdular. Güneş doğana dek kımıldamadılar. Ve Ayşe Nine çorbayı ocağa koydu. Biraz sonra başladı besmele ile karıştırmaya. Çorba fişir fişir kaynayadursun Yürek Hasan Allah'a yalvardı durdu.

-Hâkim-i mutlak sensin. Mal senin, mülk senin, mana senin. Ben günahkarı bağışla. Anamı, babamı bağışla. Ayşe kadınıma bağışla. Hâkim -i mutlak sensin. Mal senin mülk senin, mana senin. (2015,13-14)

(D7-2) Padişah başlamış duaya.

-Elhamdülillah! Rabbilalemin.

Vesselatü vesselam ala seyidina Muhammed'in ve ala alihi vesahbihi ecmain. Elhamdülillah, Et'amina ve sekana ve ce'alena minel müslimin. Et'amenüllahi teala min te'amil cenneh ve min şerabül kevser ve zevicna min hurilin. Velhamdülillahi rabbülalemin, bihürmetike sırrı suretil fatiha. (2015,49)

(D7-3) Cuma. Sabah namazını kılar kılmaz, ağzına lokma koymadan yola çıkmaya hazırlandı Yürekdede. Şehir, elini şöyle uzatsan tutacakmış gibi bir uzaklıkta görünüyormuş ama, sabahın bu erken saatinde yola çıkışıyla cumaya zor yetişecekmiş Yürekdede. Vedalaşmışlar.

-Hakkını helal et, gidip gelmemek var; gelip görmemek. Arkamdan dualar et.

-Allah yol açıklığı versin. Seni kurttan kuştan emin kılsın.

Dereler tepeler dağlar aşılınca Yürekdede varmış şehre. (2015,62)

Ahlaki ve Dini Kaidelere Uygun Davranmak

(D2-1) Biri önde, biri bir arşın geride. Sünnetleri kıldılar iki rekât. Başlarını indirip bir müddet sessiz sessiz durdular. Sonra Hasan Dede kalktı. Kamet getirdi. Kalın, erkek, mübarek bir sesle. O iman oldu, Ayşe Nine cemaat. Bir namaz kıldılar ki bedenleri de ruhları da biz diyelim arşılada, siz deyin cennet bahçelerinin güllüklerinde. (2015,13)

(D2-2) Bedende akıl yerini alır almaz, ağızdan dökülen, akla ilk gelen kelime: Eşhedü en la ilahe illallah ve Eşhedü enne Muhammeden abduhu ve rasuluhu... Yine su yine ibrik. Yine abdest yine namaz... Bir kez kibleye yönelen derin dikkat, değişik mekânın verdiği

enerjilerle dolu. Şimdi kavrayış başka. Bakış zinde. Namaz daha geniş. Yürekdede öyle bir:

(D2-3) Yürekdede deveciğin başını çevirdi güney iline, Kabe'ye. Bıçağı besmele ile çekip, deveciğin boynundaki tüyleri üfürerek iki yana açtı. Bıçağı şahdamara çaldı merhametle, Bismillah, Allahuekber! Karıcığı da oracıkta beklemiş, devecik bıçağı görmesin diye gözlerini kapamış elleriyle. Devecik Allah'ın ayetine uygun biçimde düşmüş yanı üstüne. (2015,43)

- Allahuekber! diyor ki Ayşe Nine bir darbe yemiş gibi sallanıyor. (2015,24)

(D2-4)Eğer Yürekdede vakit bir hayli geçtiği halde, nerdeyse güneşin doğmasına bir çeyrek kala hala uyanmamışsa şak diye açarmış Ayşe Nine bu kez gözlerini ve hemen:

- Aman bey, geciktik, güneş nerdeyse doğacak der, alelacele kalkar, yine yetişirlermiş namaza. Derken namaz ikmal olmuş. Yüreğe bir cila daha atmış. Göz biraz daha büyümüş, bakışı ıslanmış. (2015,26)

Şükretmek

(D16-1) Birlikte oturup bir kaptan çorba içtiler. Tabağın dibini ekmekle bir güzel sünetlediler. Sofra bezine dökülmüş ekmek kırıntılarını birbir bulup besmeleyle ağızlarına koydular. (2015,14)

Merhametli Olmak

(K28-1) Merhamet olmasaydı, hayat da olmazdı. (2015,81)

(K28-2) Merhamet olduğu için köpekler yavrularım enselerinden ısırılmış götürürken birazcık olsun acıtmaz onları. Ya balinalarınki! Görülmeye değer. Onlardan biri yavrusu ile yüzerken, sanki dev bir tanker yanında minik bir yelkenli. Acaba nedir merhamet? Onu daha birçok misalle anlatabilir yazar. Evet, ancak misallerle anlatabilir. (2015,85)

Mutlu Olmak

(K29-1) El ele tutuşup bir yandan otları ağaçları dolaştılar. Her birinden bir hatır sordular. Toprağa basmaya korka korka, otları ezmekten çekinerek epey gezip gördükten, yakın bir pınar bulup sularını tazeledikten sonra, epeyce ince fikirlere dalıp çıktıktan sonra dönüp dolaşıp kıl çadırlarının yanına geldiler. Vakıt öğle oldu. (2015,32)

Misafirperver Olmak

(T15-1) Çadıra girdi:

-Can yoldaşım, dedi. Bunlar çok kıymetli misafirlere benziyorlar. Allah acıdı bize de ağırlayalım diye bunları gönderdi. Hani bunlar da gelmeseydi, şu yola çıktığımız iki günden beri, neredeyse, hani, acep Allah bizi iyice defterden sildi ve unuttu mu haşa, diye içimden geçirmeye başlayacaktım. Ne kadar günahkâr olmalıyız ki, Allah'ı hatırlamak için ya bir izzet ikram olacak ya bir musibet ya da bir misafir konuk gelecek. Vah bizim başımıza...

-Efendi dur hele, bunları demeye mi geldindi?

-Ne demeye geldimdi?

-Allah bize acıdı da misafirler yolladı, diyordun. Doğrusu ben de aklımdan bunları kuruyordum. Allah'a şükürler olsun misafirler geldi bize. (2015,38-39)

(T15-2) Yürekdede

- Devecik, diyordu. Pek de ısınmıştık sana. Ama senin de bizim de başımıza devlet kuşu kondu. Allah bize güzel misafirler yolladı. Onları ağırlamak boynumuza borç oldu. (2015,43)

Selamlaşmak

(T18-1) -Selamünaleyküm, dedi atlıların en önündeki, kendilerini karşılamak üzere kalkıp, acele acele yürüyen Yürekdede 'ye.

-Ve aleykümselam, hoş geldiniz, hoş geldiniz?

Diğeri de bir yandan atlarından inmişler, bir yandan da birbir selam vermişler ihtiyara. (2015,33)

Paylaşımçı Olmak

(T17-2) -Güzel hanımım dedi, sadece Allah'tan dileyince o, bol bol verir. Ancak bu kadar yük böyle bir servet üzerimizdeyken uyursak bil ki başımız belada. Uyumak var, uyanmamak var. Sonra Allah bize sorar ne ettiniz diye. Onun için hemen şehre iniyorum. Fakir fukarayı toplayıp getireyim. Hepsine üleştirelim yoka yoksula da üzerimde kalmasın. (2015,78)

Öz Eleştiri Yapmak

(K32-1) Padişah kendi kendine yüreğinden şöyle geçirmiş:

- Yürekdede, Yürekdede! Hele bir gel bakalım, bizi yüreğinle perişan ettin. Bende karar bırakmadın. Seni gördüm de kendimden utandım. Senin tırnağın olamam, ama bir gel bakalım, bir gel hele şehre, bakalım sende bizim için daha ne dersler, ne hikmetler var. (2015,55)

İşini SevereK Yapma

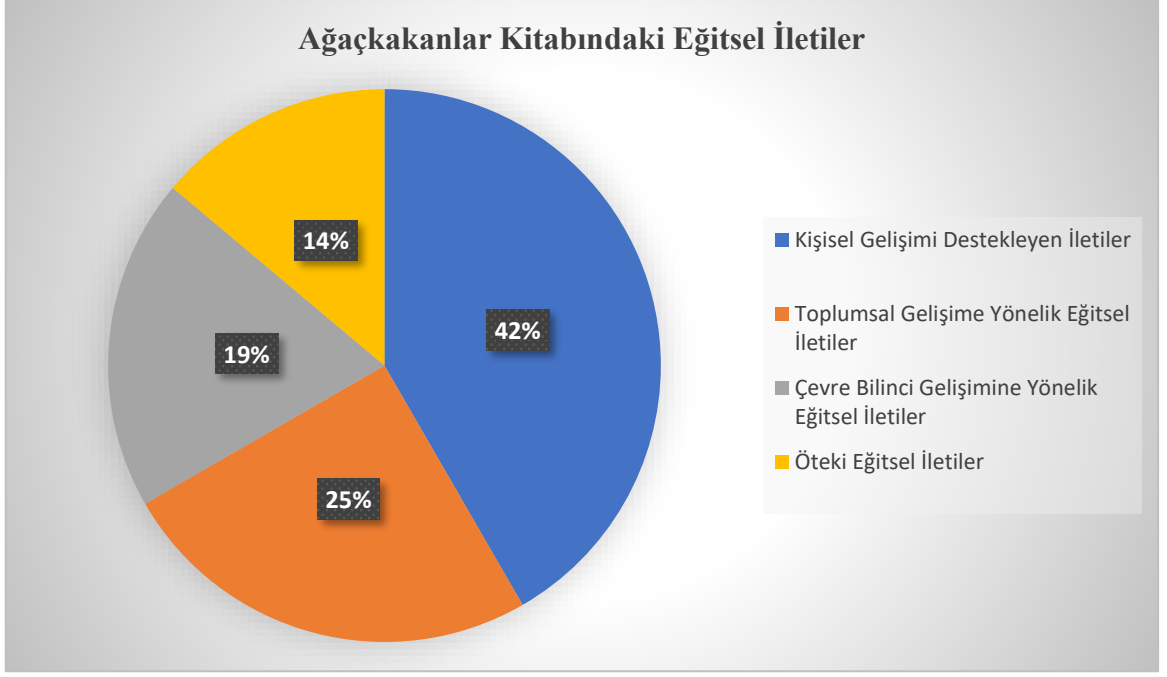
(K22-1) Bazen korkarmış şehirliler, kasabalılar bu insanlardan. Ama yine de onlardan alırlarmış odunları. Bunların getirdikleri odunlar gerçekten düzgün, kuru, hilesiz hurdasızmış. (2015, 88)

4.3.Ağaçkakanlar Kitabında Yer Alan Eğitsel İletiler

Tablo 11.11 Ağaçkakanlar Kitabında Yer Alan Eğitsel İletiler

İleti Grupları	İleti Adı	İletilerin Sayısı
Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler	Aklını Kullanma	1
	Meraklı Olmak	3
	Saygı Göstermek	3
	Sabırlı Olmak	1
	Mutlu Olmak	6
	Bencil Olmamak	1
	Temiz Olmak	2
	Düşünceli Davranmak	2
	Kötü Alışkanlıklardan Uzak Durmak	1
Toplam		20
Toplumsal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler	Çocuğa Ebeveyn İlgisi Göstermek	4
	Geleneklere Önem Verme	2
	Aileye Bağlı Olmak	1
Toplam		7
Çevre Bilinci Gelişimine Yönelik Eğitsel İletiler	Ağaçları Sevmek ve Korumak	1
Toplam		1
Öteki Eğitsel İletiler	Özlem	5
Toplam		5
Genel Toplam		33

Ağaçkakanlar hikâye kitabında toplam 33 ileti bulunmuştur. İletilerin büyük kısmını kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler kapsamaktadır. Bunun dışında sırasıyla toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel ileti 7, çevre bilinci gelişimine yönelik eğitsel ileti bir, öteki eğitsel ileti beş yerde kullanılmıştır. Ağaçkakanlar hikâye kitabında evrensel gelişimi destekleyen eğitise ileti, dini gelişimi destekleyen eğitsel ileti ve ulusal düşüncenin gelişimine yönelik eğitsel ileti yer almamaktadır.

Şekil 3.3 "Ağaçkakanlar" hikâye kitabında bulunan eğitsel iletilerin kategorilere göre kullanım oranları.

Meraklı Olmak

(K28-1) Ve ağzımın içine bakıyordu. Ama birden araya giriverdi.

- Çocukları olmamış mı?

“Bazen ne kadar aptal olabiliyor” diye içimden geçirerek çıktım.

-Bütün mesele o ya...

-Ama sen hep “anne ağaçkakan”, “baba ağaçkakan” diyorsun. Hiç çocukları olmamışsa nasıl anne ağaçkakan, baba ağaçkakan oluyorlar, söyle bakalım. (2015,16)

Özlem

(Ö7-1)- Bu kadar kederlenme, dedi kocasına, ama sesi suçlulukla doluydu ve söyledikleriyle kendi üzüntüsünü bile hafifletemedi. İki birden kanat sesleri duyarak yuvadan başlarını uzattılar. Mutlu bir tabloyla karşı karşıya kaldılar. Bir başka ağaçkakan ailesi, çocuklarıyla birlikte, kanatları birbirine sürünerek, neşeler saçarak cevizliğe gidiyorlardı. Anne ağaçkakan derin bir ah çekti. Soluğu bütün iniltilerini yutmak ister gibiydi. Baba ağaçkakan, sınıksız kapalı ağzının üstündeki küçük burun deliklerinden inilti bir ıh sesi çıkardı. Başlarını tekrar içeri çektiler, yanlarının üzerine devrildiler, cevizliğe doluşmaya başlayan akrabalarının takılayışını dinleyerek kederlerini çoğalttılar. (2015,11)

Saygı Göstermek

(K37-1) Hafifçe geri çıkıp, omuzu üzerinde yekinerek ve onun yüzünü görmeye çalışarak.

- Nasıl bilmezleri dağın başında mı yaşıyoruz.
- Ya nerde yaşıyoruz dağın başında yaşamıyoruz da?
- Ömürsün sen. Biraz uyusan çok iyi edeceksin. Hiç çekilmiyorsun şu gece vakti.
- Ne yani beni azarlıyor musun?
- Hayır hayatım yanlış anlama, seni azarlayabilir miyim?
- Ne peki bunlar?
- Hiç işte, sen biraz akıllı akıllı konuş.
- Ne yani deli gibi mi konuşuyorum?
- -Sus, eğer beni bir lokma daha seviyorsan sus, tatsızlık çıkarmayalım olmaz mı?

(2015,15)

(K37-2) Ayağa kalkıp ona sarılmamak için kendini zor tuttu.

-Ee, dedi, ne yapıyoruz bugün?

-Eğer izin verirsen dedi Upuy, seninle gelmek istiyorum. Şu yakın dallarda zıplamaktan, bir iki kanatçık uçmaktan bıktım. Sanırım, eğer izin verirsen babacığım, sizinle birlikte daha uzaklara gelebilirim. (2015,87)

Sabırlı Olma

(K35-1) Anne ağaçkakanın günlerden beri büyük bir sadakatle ve sabırla yatıştı, babanın onun etrafında pervane oluşu, bütün komşuların hayran bakışları arasında olup bitmektedir. (2015,22)

Mutlu Olmak

(K30-1) Ve gerçekten de öyle oluyordu. Minik gaga görünüyor, babayla ana sevinçli çılgınlıklarla kanat çırpıyor, patırtıya elalem koşarak geliyor ve her ikisini kutluyorlardı. (2015,23)

(K30-2) Döndü ağaçkakan ve dönmesiyle de önüne pırıl pırıl bir aydınlık içerisinde, tam düşlerindeki, hayallerindeki gibi bir yavruyla karşılaştı. Gürbüz, tüyleri taze, temiz ve parlak. O kadar güzel, asil ve nurluydu ki onun karşısında kendini küçük gördü.

- Baba ağaçkakan gözlerinden seller gibi sevinç yaşları dökülerek ona yaklaştı, kanadıyla ona sevgiyle dokundu. (2015,40)

(K30-3) Erkek hemen havalandı ve durumu sevinçle konu komşuya ilan etti. Bütün ağaçkakanlar, kadın erkek, çoluk çocuk üşüştüler. Yuvanın üzerinde turlar atıyor, onu bir kere de kendileri görmek istiyorlardı. Birkaç yaşlı ağaçkakan hemen yuvanın içine girmiş durumu görüşüyorlardı. Ev sahiplerine kutlayan bakışlarla bakıyorlardı. (2015,84)

(K30-4) Ve ikisi birden hayran bakışlarla kızlarını uzun uzun süzdüler. Mutluluklarına diyecek yoktu doğrusu. Ve kısa bir süre sonra üçü birden, Upuy onların arasında, pır diye havalandılar. Ağaçları geçip açıklık bir yerde, çimenlerin üstünde dans eder gibi daireler çizerek, inip kalkarak, konarak gerek uçarken gerek konduklarında çocuklarıyla ve birbirleriyle tatlı tatlı mutlu konuşmalar, şakalar yaparak vakit geçirdiler. (2015,89)

(K30-5) Her sabah sevinç çılgınları atarak Şakir Amcanın cevizliğine dalıyor, kısmetlerini yiyor, civardaki pınarlardan serin sular içiyor ve yuvalarında faydalı işler yaparak günlerini geçiriyorlardı. (2015,102)

(K30-6) Ve artık anne ağaçkakanla baba ağaçkakanın takılayışları, uzaktan evlilik bağının şen bülbülleri olarak duyuluyordu. Onların neşeleriyle birlikte mahalleye iyice bir şen hava gelmişti. (2015,84)

Çocuğa Ebeveyn İlgisi Göstermek

(T6-1) Anne ağaçkakan yetişmeseydi belki de bir felaket olacaktı. Hemen azarladı onu.

-Deli misin sen bu kadcılık bir yavrucak öyle sıkılır mı? Sıkılmaz tabii. Fakat bilmiyor mu anne ondaki sevginin büyüklüğünü.

-Bilmez olur muyum sevgili ağaçkakanım, bilmez olur muyum, ama senin de bilmen gerekenler var. Kendine hâkim ol, elbet onun bakımının sırası sana da gelecek. (2015,24)

(T6-2) Bunları söyledikten sonra yavruyu tekrar kendinden yana çekti ve yavru da korunduğunu hissederek ona sokuldu.

(T6-3) Sadece çocuğa çok ihtimam etmeleri gerekiyordu. Ve öyle yaptılar. Örnek bir ana baba olmuşlardı. Söylenenleri uyguluyor hiçbir şeyi ihmal etmiyorlardı.

Geleneklere Önem Verme

(T12-1)-Onun artık senin eteklerinin altından çıkması gerektiğini sanıyorum. Bunun vakti geldi, diye gürlendi baba ağaçkakan. Törelermize uygun olarak.

-Töre möre dinlemem ben, senin gibi bir vahşinin karşısında. Ona babalığı da ben yapacağım, tamam mı? Anlaşıldı mı görgüsüz tavuk! Ona her şeyi ben öğreteceğim.

-Ne diyorsun sen! Nerde görülmüş anne ağaçkakanın, yavru ağaçkakana her şeyi öğretmeye kalktığı.

-Beni mecbur bıraktığının farkında değil misin?

-Hiç de değil. Lütfen çekil önümden. Bu konuda dilediğim gibi davranmakta serbest olduğumu da unutma. (2015,25)

Paylaşımçı Olmak

(T17-1) Hayalini buradan sonra pek çakıştıramıyordu. O yüzden yine ortalara dönüyor, hayalini kendi içinde genişletiyordu. Bir de kafa ve kalp eğitimi vardı yavrunun. Onu karşısına alarak şöyle konuşacak. Annesi de şahit olmalı buna:

- Bak güzel bebeğim. İyi dinle, iyi anla beni. (2015,29)

(T17-2) Annenin tanıklığıyla tebliğ ediyorum ben de sana. Zeki bakışların, beni ne kadar iyi anladığını anlatıyor. Olgunlukla, hatta erken bir olgunla kızarıyor yanakların. Uysal yavrum, terbiyeli evladım. (2015,31)

(T17-3) Erkek bu sözün içinde de iğneli bir alay sezer gibi oldu ve sustu.

-Hıh, dedi kadın içinden yine alınıyor.

-Şu rüyan benim de aklımda çıkmıyor. Ne düşündüm biliyor musun, bütün rüyalar semboliktir. (2015,79)

(T17-4) Bir iki gün sonra yine bu rüyayı yorumlamaya çalışırken:

- Acaba dedi kocasına, artık bir çocuğumuzun olmasını istemekten vaz mı geçsek?
- Bilemiyorum. Şu anda istiyor musun diye bana sorsan doğrusu istiyorum diyemem. Bana öyle geliyor ki bir yavrumuz olunca ondan başka olmayacak. Hele şu rüyanın etkisinden iyice bir kurtulalım. (2015,75)

Ağaçları Sevmek ve Korumak

(Ç1-1) – Evet, eğer onu öldürmeyi başarırlarsa, bu yıl elde edeceğimiz cevizin yarısını onların arasında pay edeceğim.

-Baba delirdin mi, çok bu!

-Biliyorum, ama değil yarısını, tümünü vermeye hazırım. Ağaçların yolunmuş halini, yerlere serilmiş binlerce cevizi düşündükçe aklımı oynatacak gibi oluyorum. (2015,63)

Hayal ve Düş Kurmak

(K20-1) Ve yavaş yavaş hayalini kurmaya başladı. Bir yavrusu olacaktı. Hepsi bundan ibaretti. Ama bu kararını düşünmek bir iki dakikasını bile almıyordu. Bu sebeple de hayalini genişletiyor, onu bir film senaryosu halinde değiştiriyordu. O zaman sıkılarak ve bunalarak yattığı bu minik yuva serinliyor ışıklar saçıyor. (2015,22)

Temiz Olmak

(K44-1) Uçtu uçtu, yuvanın ortasına konuverdi. Konmasıyla da paparayı yedi.

-Ayol dedi, kadın, sen ne biçim kuşsun. Hiç doğrudan yuvaya konulur mu? Kuş dediğin önce yandaki dallardan birine konar, ayaklarını temizler, üstünü başını silkeler. Bu yuva nasıl temizleniyor biliyor musun sen? (2015,78)

Cesaretli olmak

(K10-1) Upuy'a baktı.

-Pek de güzelsin yavrum, dedi bugün, pek güzelsin. Nazarlı gözlere puh puh.

Sonra da ilave etti,

-Demek bizimle gelmek istiyorsun! Başarabilecek misin?

-Sanırım sevgili anneciğim dedi. Kendime güveniyorum. Ama ikiniz de bana yardımcı olacaksınız. Artık uçmak, cevizleri yolmak, delmek ve kendi kendime yiyip içmek, size yük olmaktan kurtulmak istiyorum. (2015,88)

Kötü Alışkanlıklardan Uzak Durmak

(K27-1) Zaman zaman Upuy komşu komşu çocuklarla kısa gezmelere çıkıyor, onları da etkiliyordu. Artık mahallede, ağaç ve dal aralarında kulakları inciten ahlaksız küfürleşmelerle son bulmuştu. (2015,92)

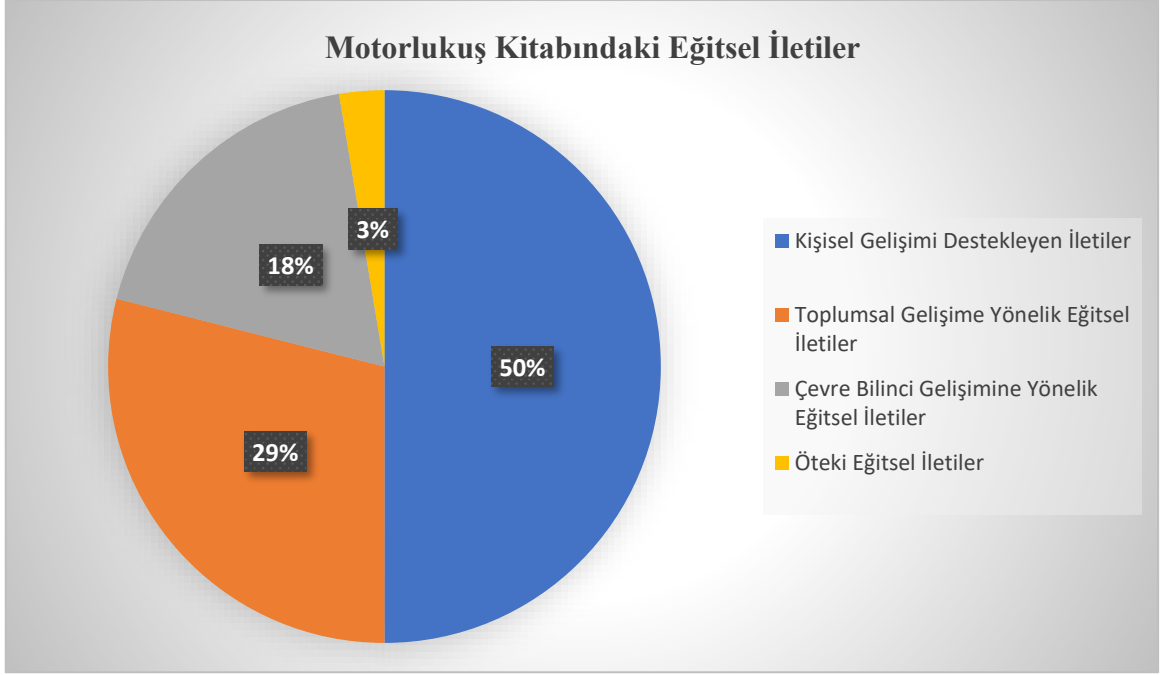
4.4.Motorlukuş Adlı Eserde Yer Alan Eğitsel İletiler

Tablo 12.12 Motorlukuş Kitabında Yer Alan Eğitsel İletiler

İleti Grupları	İletilerin Adı	İleti Sayısı
Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler	Meraklı Olmak	5
	Yardımsaver Olmak	1
	Fikirlere Saygılı Duymak	1
	Saygı Göstermek	1
	Sorgulama Yapmak	3
	Dostça Davranmak	2
	Alçakgönüllü Davranmak	1
	Açık Sözlü Olmak	2
	Kibirli Olmamak	1
	Toplam	
Toplumsal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler	Anne-Baba Sözü Dinlemek	5
	Birlik ve Beraberlik Sağlamak	1
	Yol Gösterici Olmak	2
	Aileye Bağlı Olmak	1
	Çocuğa Ebeveyn İlgisi Göstermek	2
Toplam		11
Çevre Bilincinin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler	Hayvan Sevgisi	3
Toplam		3
Öteki Eğitsel İletiler	Özlem	1
Toplam		1
Genel Toplam		32

Motorlukuş hikâye kitabında toplam 32 ileti tespit edilmiştir. İletilerin büyük bir kısmı kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletilerden oluşturmaktadır. Bunun dışında sırasıyla; toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel iletiler on bir, çevre bilinci gelişimine yönelik eğitsel iletiler 3, öteki eğitsel iletiler bir yerde kullanılmıştır. Motorlukuş hikâye kitabında evrensel gelişimi destekleyen eğitsel iletiye, dini gelişimi destekleyen eğitsel iletiye ve ulusal düşüncenin gelişimine yönelik eğitsel iletiye yer verilmemiştir.

Şekil 4.4 "Motorlukuş" hikâye kitabında bulunan eğitsel iletilerin kategorilere göre kullanım oranı.

Meraklı Olmak

(K28-1) Başlarını ise eğmişler; aşağıya, durmadan kırlangıçların mahallesine bakıyorlar. Oradan geçmekte olan birkaç köylü çocuk:

-Acaba ne oluyor şurada diye yaklaşınca irkildi kuşların tümü. Köylü çocukları Ahmet'le Mehmet bu kadar çok kuşu bir arada görünce, gözleri parladı sevinçten ve içlerinde av arzuları kabardı. (2015,7)

(K28-2) Hayvanat bahçesinin alabildiğine geniş, kafeslerle dolu düzlüklerini tepeciklerini dolaşırken, birden,

-Aman Allah'ım diye bağırdı anneleri. Bir kafesin önünde durmuştu. Hepsi merakla oraya koştu. Acaba nasıl bir hayvan vardı orada. Annenin yanına her gelen, önce şaşırıyor sonra da bağırdı,

- Aman Allah'ım, olamaz, diye. Bir kısmıysa gülüyordu şaşkınlıkla. Hepsi birbirlerine baktılar. (2015,23)

(K28-3) Bakalım becerebilecek misiniz? Şöyle bir şey: Anlatıp gideceğinize masalı, deyin ki

- Acaba nereden geldi bu topraklara bu aslan. Peki Burhanettingilin bahçesinde işi ne? En iyisi biz biraz başlara gidelim ve bakalım aslan önceleri neredeydi. Sonra neler oldu ve neler oldu ve neler oldu. (2015,34)

(K28-4) Böyle kendi kendine yavaş yavaş yumuşatırken anne, oğul kara yılan ise diyordu ki:

- “Bir şeyi unuttuk. Tamam anladım, insan diye bir şey varmış hayvan gibi bir şey, ama değil. Daha değişik bir şey. Fakat neden öyle korkunçmuş?”
- Anne, dedi birden, tamam anladım, kabul ettim. Düşündüm de gereksiz yere ısrar ettim. Affet olmaz mı? Ama ne olur birazcık anlat, demin yarım kaldı, neden insan deyince, oralara, ovalara gidelim deyince, orada insan var dedin ve korktun. Beni de korkuttun. Bu kadar korkunç mu insan? (2015,84)

Anne -Baba Sözü Dinlemek

(T4-1) -Anne, anne, neler anlatıyorsun, neler anlatıyorsun, bütün bunlar harika. Hadi götür beni oralara.

- Sakın söyleme bunu bir daha, sakın söyleme yavrum.
- Anne, beni üzmem için yapıyorsun bunları. Ne var sende. Hem öve öve bitiremiyorsun oraları hem de gidelim oraya deyince, diyorsun ki sakın bir daha söyleme bunu...
- Evet oğlum, burada sanki dünyanın dışında gibiyiz. Ve sanki dünya işte orada, şu baktığımız topraklarda. Ancak...
- Yasak mı gitmek bize oraya? Hayır. (2015,80)

(T4-2) -Annene böyle söylemen doğru mu?

-Ah affedersin... Söz veriyorum en uslu bir çocuk olacağım. Hadi gidelim de taa uzaktan bir tane insan göster bana. Deli olacağım, nasıl bir şey? (2015,82)

Birlik ve Beraberlik Sağlamak

(T8-1) Hemen haberleştiler aralarında ve birden saldırarak bunlara başladılar başlarındaki işlemeli takkelere galamaya... (2015,8)

Yol Gösterici Olma

(T20-1) Yiyeceğini bulmakta, yuvasını görmekte çok zorluk çekmektedir. Kendisi motordan dolayı son derece rahatsızdır. Altı ayda 15 ay kadar yaşlanmıştır. Onu kuşlar

hastanesinde tedavi altına alır, motorunu çıkarır, onu tekrar kırılmaçlaştırabilirsek belki hayatı kurtulur. Uzun tartışmalardan sonra başkan kararı şu şekilde açıkladı:

- Hemen bir cankurtaran çağırın...Ve bu olayı bir bültenle bütün kırılmaçlılara duyurun... Düşmesinler yabancıların tuzağına... (2015,17)

Çocuğa Ebeveyn İlgisi Göstermek

(T6-1) Eh, ortadakiler bunlar. Ama şimdi iç odadan anne de gelecek, bunlara katılacak. Yalnız mı peki anne? Olur mu hiç. Kucağında, güzelce sarılmış, kundaklanmış bir yavru daha. Pespembe yanakları. Işıl ışıl bakışları. Bu da bir kız. (2015,21)

Saygı Göstermek

(K37-1) -aman efendim, sevgili kralımız, lafin gelişi işte siz buyurunca hep hoş şeyler buyurursunuz...

-Dinle şimdi, geveze tilki...

Aslan şöyle bir etrafına bakındı ve sordu:

-Bana bak, dinleyen var mı bizi?

-Ah efendim, sevgili kralım, sizin bugün tuhaflığınız var.. (2015,36)

Sorgulama Yapmak

(K39-1) -Ne isterdim biliyor musun dedi, yavru, gideyim, onun omzuna başımı koyayım ve öyle dinleyeyim. Annesi çeşitli düşünceler içindeydi. Adeta bocalıyordu. Acaba yıllardır insanlara karşı boş yere mi korkutulmuştu. Hep o uzak dağların başında yaşamışlardı. Düşündü düşündü ve yılanlar arasında anlatılan birtakım efsanelerden başka insanla ilgili bir şey hatırlayamadı. (2015,92)

Dostça Davranmak

(K15-1) Yolculuğun çoğu yerlerde yorgunluktan adım atamaz hale gelen asistanı tilkiyi de kendi taşıyor. Afrika'nın kara ormanlarını aştılar böylece. Asya'da dolanmadık çöl komadılar. Ve günün birinde,

-Başka deneyimlerimiz de olmalı tilkiciğim dedi. Şimdi vur bakalım yolu insan içine... (2015,46)

Açık Sözlü Olmak

(K1-1) -Eğer bir aslan, daha saygıdeğer bir pir olmadan, çekilirse postuna, ha babam yer, ha babam uyursa ve bırakırsa ülkesini leş kargasına işte gözleri de böyle bozulur. Havada uçan kartalları su aygırı sanır...

-Sahi misin dedi kral, demek kartallardır onlar.

-Öyle sulanmış ki beyniniz efendimiz kralımız, yakında saman nezlesinin sarı iltihaplı suyu gibi inecek burnunuzdan. Aman ha sümkürmeyin...

-Bu kadar vahim mi diye atıldı aslan.

-Dua edin de bu halinizi kimseler anlamasın.

-Peki ne yapmalıyım. Şunu. Demin size gösterdiğim kartallar bana bir fikir ilham etti: Seyahat.

Bırakacaksınız tahtınızı en güvenilir bir adaminıza ve elbet diyeceksiniz ki ona, otur şu posta ve sakın ben gelinceye kadar bir yere ayrılma, ayrılırsan kaptırırız postu, oysa maksadınız başka, yerinize bıraktığınız, güvendiğiniz adaminız ortalarda dolaşır, kasları gidişir dururda siz gelince bakarsınız ki gerçekten oturmuş tahtınıza, sizi sokmaz bile yurdunuza. (2015,42-43)

Özlem

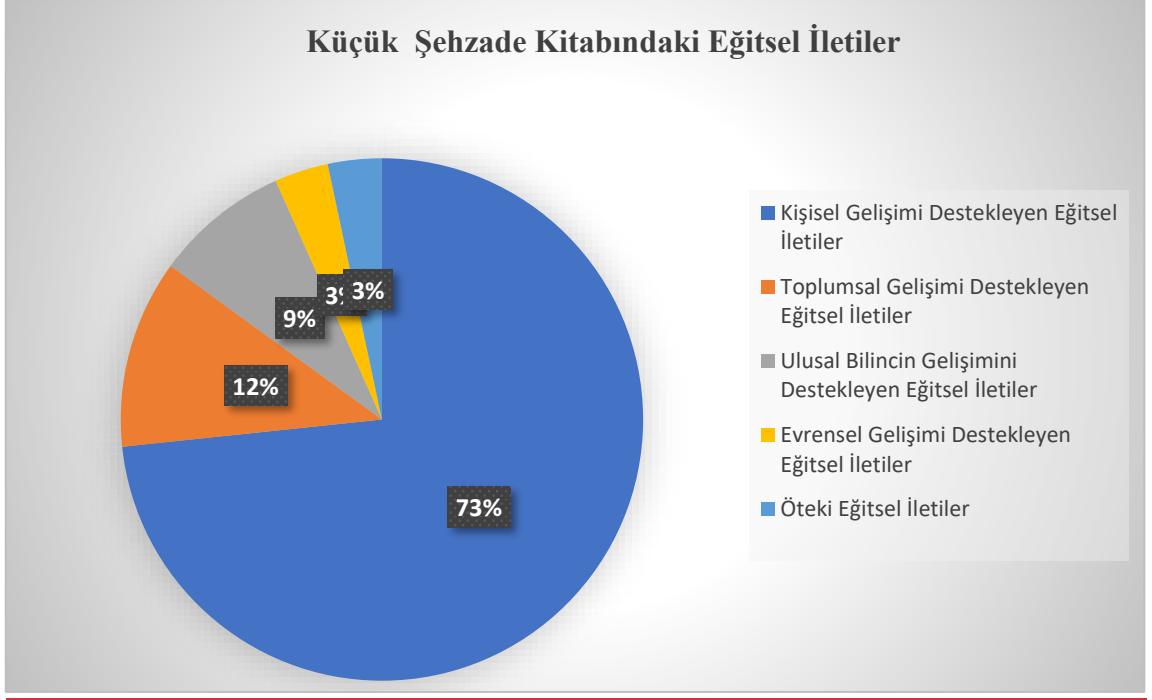
(Ö7-1) Bu sırada Karayılan dama boylu boyunca uzanmış eski günlerin rüyalarını görüyordu. Bir zamanlar ince uzun Karayılandı. Bilek kalınlığında. Boyu, topu topu beş metre. Gencecik bir yılan. Issız kayaların üzerinde güneşin bir tek kıvılcımını zıyan etmeden kara derisi ile emerdi. Zaman zaman zehirli diliyle vurup yuttuğu kertenkelelerle doymaz, civardaki kara derisi ile emerdi. (2015,67)

4.5. Küçük Şehzade Adlı Eserde Yer Alan Eğitsel İletiler

Tablo 13.13 Küçük Şehzade Hikâye Kitabında Yer Alan Eğitsel İletiler

İletilerin Grupları	İletilerin Adı	İleti Sayısı
Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler	İzin İstemek	4
	Öz Eleştiri Yapmak	3
	Saygı Göstermek	3
	Çalışmaya Değer Vermek	4
	Dikkatli Olmak	1
	Pişmanlık Duygusuna Sahip Olmak	1
	Meraklı Olmak	6
	Sorunlara Çözüm Bulmak	2
	Aлчаğönüllü Olmak	6
	Bilime Önem Vermek	2
	Sadakatli Olmak	2
	Fikirlere Saygılı Olmak	1
	İnançlı Olmak	2
Toplam		37
Toplumsal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler	Emanete Sahip Çıkmak	1
	Hediyeleşmek	3
	Dürüstlük	1
	Yol Gösterici Olmak	2
	Toplumsal Sorunların Bilincinde Olmak	1
Toplam		8
Ulusal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler	Ülke Menfaatlerini Gözetmek	3
	Vatan Çıkarlarını Korumak	2
Toplam		5
Öteki Eğitsel İletiler	Adaletli Olmak	2
Toplam		2
Genel Toplam		52

Küçük Şehzade hikâye kitabında toplam 52 tane İleti tespit edilmiş. İletilerin büyük bir kısmında otuz yedi yerde kullanılması nedeniyle kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti oluşturmaktadır. Bunun dışında sırasıyla; toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel iletiler sekiz, ulusal bilincin gelişimi destekleyen eğitsel iletiler beş, öteki eğitsel ileti iki yerde kullanılmıştır. Küçük Şehzade hikâye kitabında dini gelişimi destekleyen eğitsel iletilere ve evrensel düşüncenin gelişimine yönelik eğitsel iletilere yer verilmemiştir.

Şekil 5.5 "Küçük Şehzade" hikâye kitabında bulunan eğitsel iletilerin kategorilere göre kullanım oranı.

Toplumsal Sorunlara Bilincinde Olmak

(T19-1) Fakat Şehzade bu sıkıştırmaya pabuç bırakmadı.

-İlkin sen söyle bakalım, diye sözü ona attı.

-Ne kadar da kurnazsın Şehzadem dedi nöbetçi, ama olsun, anlamamış gibi yapıp söyleyeyim. Mesele şu. Bazı düşmanlarımız densizlik etmişler. Sınır köylerimizden birkaçına gelip koyunlarımızı çalmışlar, çobanlarımızı incitmişler. Bununla da kalmayıp kaynağı düşman tarafında olan suyu pis tutmuşlar. Müslümanlar da bundan rahatsız olmuş. Birkaç kişi yollayıp durumu padişahımıza arz ettiler. (2015,18)

Saygı Göstermek

(K37-1) Baktı ki dadısı odayı terleyip toplamış, kapının önünde el bağlamış kendini bekler. Yaşlaşıp dadısının elini öptü. (2015,46)

(K37-2) Sizi önemli bir iş için görmek istiyordu” de olmaz mı?

-Olur. Şunu da ilave et: Babam emrederse yine gelirim...

-Emredersin Şehzadem. Eğer imkan bulursam bunları padişah efendimizde arz ederim.

(2015,19)

(K37-3) Şeyh Abdülkadir'in sevenleri çoğaldıkça çoğaldı. Bunlar yavaş yavaş kendi evlerini bırakıp şeyhlerinin evinin civarında yeni evler inşa etmeye başladılar. Herkes ona yakın olmak, ona hizmet edebilmek için birbiri ile yarışır oldu. Şeyhlerinin evinin yakınlarında ev yapıyorlardı. Ama hiçbiri evinin çatısını, şeyhinin evinin çatısından daha yükseğe kaldırmıyor. (2015,76)

(K37-4) Ve evet padişahın kapı nöbetçi Abdullah duydu. O gün izinliydi bu nöbetçi. Nice kimseye başvurup Şehzadenin odasına kadar geldi. Kapıdan başını uzattı. Şehzade sehpanın üzerine eğilmiş, o dün bir hamlede yazdığı güzel "Süleyman"dan yazmaya çalışıyordu. Nöbetçi:

-Şehzadem diye seslendi, destur var mı, yanına gelebilir miyim? Şehzade Süleyman sesin sahibini tanıdı. Başını kaldırmadan:

-Destur verdim, gelebilirsin dedi. (2015,25-26)

Çalışmaya Değer Vermek

(K11-1) Yeni bir kâğıt daha aldı. Derken yeni bir kâğıt daha. Olmadıkça atıyordu kağıtları bir tarafa, bir tarafa da kamışları. Sonunda,

-Hah, oldu diyebileceği bir Süleyman yazamadan saatlerce uğraştı durdu. Kağıtlar bitince yeni kağıtlar getirtti. Hırsıyla kamışları kırdıkça yeni kamıtlar getirtti. Karanlık çökünce lambalar yaktırdı. Ne yemeğe götürebildiler onu ne de uyumaya. (2015,23)

(K11-2) -Olmaz dedi Şehzade, yalanmış, silinmiş olmaz, bir defada çıkmayınca benim için yazı, yazı değil.

-Bunu da ilk defa duyuyorum. Hiç mürekkep yalamadan, silip düzeltmeden hattatlık olur mu. Senin hocan Hattat Mahmut Efendi'yi hiç mürekkep yalarken görmedin mi? (2015,28)

(K11-3) Dedi Şehzadem kaşlarını yapıp, gözlerini açarak.

-Dün bana gösterdiğiniz hat, yayılan mürekkebe rağmen çok başarılıydı. Hatta beni başışlayın bir an onu hocanız hattat Mahmut Efendi'nin yazmış olduğu bile düşündüm. (2015,30)

(K11-4) Şehzade önüne yeni kâğıt çekerken:

-Bir şey mi diyorsun diye sordu. Ama onun cevabını beklemeden şöyle dedi:

-Sen artık gitsen iyi olur nöbetçi efendi.

-Neden Şehzadem, neden gideyim.

-Çünkü aklımı karıştırıp duruyorsun. Bu işi bitirmeden bana yemek, içmek, uyumak ve de birbiriyle konuşmak haram olsun. (2015,29)

Meraklı Olmak

(K28-1) Bunları düşününce bilgiç bir edayla başını salladı Şehzade.

-Demek bunun için buraya geldim. Güya sarayda yaşıyor, her şeyi biliyorum. Acaba bu kervanla neler geldi? Başladı beklemeye. Gelen giden, konuşan görüşen. Baş sallayan develer, huysuzlanan atlar. (2015,38)

(K28-2) Şehzade elini çenesine atıp bir dolandı. Sonra tekrar nöbetçinin yamacına dikildi...

-O altınları bir kapıdan geçirip götürüyorlardı. Orası neredir?

-Oraya hazine derler Şehzadem. Hazine dairesi. Gördüğün onun kapısıdır.

-Hazine dairesi, iyi güzel de kimin bu? Sakın tümü babamın olmasın? (2015,44)

(K28-3)- Affola Şehzadem, ağzımdan kaçırdım.

-Seni geçen masaldan tanıyorum, bu sebeple önce senin fikrini almak istedim. Söyle misin burada işin ne?

-Burada babanız, padişahımız efendimizin kapısında nöbetteyim.

-Ne için? Niçin için?

-Niçin için mi?

-Yani niçin için niçin?

-Anlamadım Şehzadem?

-Ne nöbeti oluyor bu?

-Ne nöbeti mi?

-Odamdan buraya kadar her tarafta nöbetçiler görüyorum. (2015,51)

(K28-4) Padişah cümlesini tamamlamayınca başvezir şöyle dedi:

-Tereddüdünüzü anlıyorum padişahım. Fakat madem şeyh hediyelerin hepsini kabul etti, şimdi işin sonunu beklemek gerek. Başvezir alim ve derin bir kişiymiş. Son sözleriyle padişahı yatıştırmış.

-Evet padişahım, şimdi bekleyelim, acaba Şeyh Abdülkadir bunca altınla kendine bir saray yaptırıp, içine hizmetkarlar mı dolduracak, yoksa tümünü fakir fukaraya mı dağıtacak? (2015,69)

(K28-5) Küçük Şehzade, odasından buraya kadar gelirken her bir nöbetçi ile karşılaştığında onlara yan gözle bakıyor ve onların kendisine göz ucuyla baktıklarını hissediyordu. İçinden,

-Bunların görevi ne? Nöbetçilik. Buradan kimseyi savuşturamazlar. Peki bana niye ses çıkarmıyorlar? Derken birkaç koridor, birkaç merdiven inip çıktıktan sonra babasına niçin gitmekte olduğu aklından çıkıp gitti. Bu kez nöbetçiler takılmıştı kafasına. Şimdi onların yüzlerine dik dik ve uzun uzun bakarak geçiriyordu önlerinden. (2015,49)

Sorunlara Çözüm Bulmak

(K40-1) Ve fakat Küçük Şehzade bunların hiçbirini duymuyordu. Almış başını avuçlarının arasına, yoğun mu yoğun, ağır mı ağır bir meseleye kafa patlatıyordu. (2015,47)

Ülke Menfaatlerini Gözetmek

(U9-1. Bir gün padişah yatağına çekildiği bir sırada şeytan kulağına şöyle fısıldamış.

-Ey padişah. Doğduğun günden beri senin yanındayım. Bir saniye olsun senden ayrılmadım ve seni kötü yola düşürmek için elimden geleni yaptım. İnsanlar kötü bir şey yaptıklarında senin öfkeni kamçıldım. Kamçıldım ki gözlerin dönsün ve hemen o kimseyi astırasın. Karısını kara yas içinde bırakasın. Çocuklarını yetim koyasın. Savaşlarda eline geçen hazinelerle de seni kandırmaya çalıştım. Artık sen de bu hazineleri kendine harca diye sana fısıldadım ama sen onları halkına harcadın. (2015,59)

Kibirli Olmamak

(K25-1) Şeyh içinden şöyle diyordu:

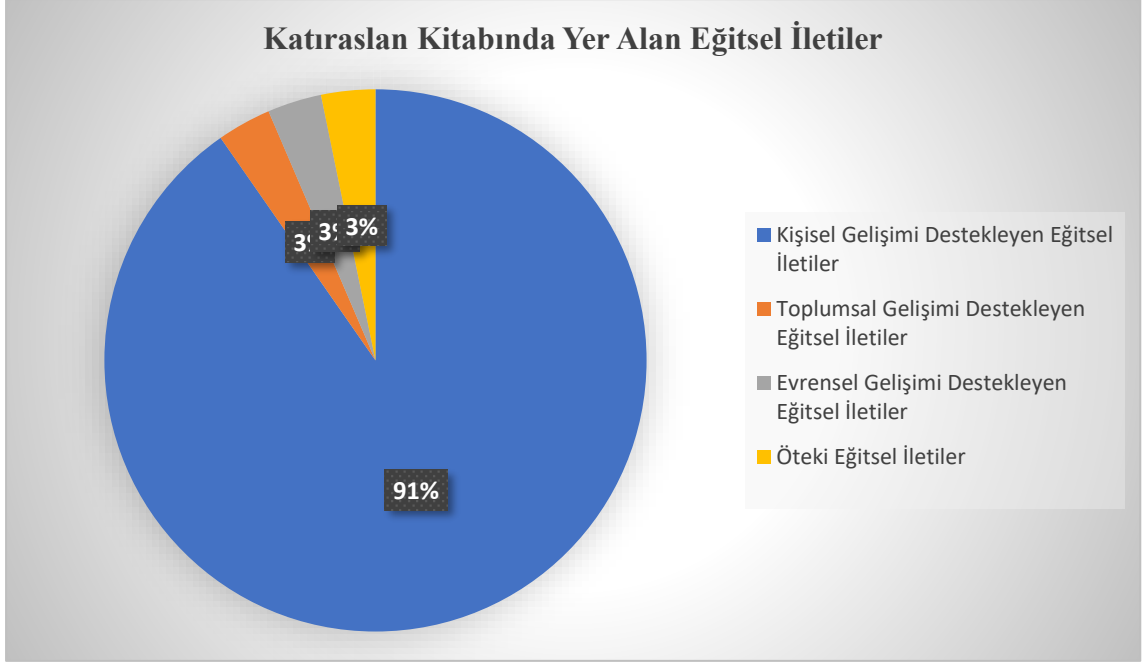
-Yarabbi, bu padişah da senin kullarında bir kuldür. Ben onu padişah olduğu için değil senin rızan için severim. Onun fakirhaneyi ziyaretinden dolayı kalbime gurur getirme. (2015,92)

4.6.Katıraslan Adlı Eserde Yer Alan Eğitsel İletiler

Tablo 14.14 Katıraslan Hikâye Kitabında Yer Alan İletiler

İletilerin Grupları	İleti Adı	İleti Sayısı
Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler	Sabırlı Olmak	5
	Saygılı Olmak	2
	Tedbirli Olmak	2
	Yardımlaşmak	5
	Doğru İletişim Kurmak	1
	Temiz Olmak	1
	Dikkatli Olmak	2
	Meraklı Olmak	4
	Araştırmacı Kişiliğe Önem Verme	5
Toplam		27
Toplumsal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler	Anne Sevgisi	1
	Selamlaşmak	1
	Yol Gösterici Olmak	1
Toplam		3
Evrensel Düşüncenin Gelişimine Yönelik Eğitsel İletiler	Barış İçinde Olmak	1
Toplam		1
Öteki Eğitsel İleti	Adaletli Olmak	1
Toplam		1
Genel Toplam		32

Katıraslan hikâye kitabında toplam 32 ileti tespit edilmiştir. İletilerin büyük bir kısmını yirmi yedi yerde kullanılması sebebiyle kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler oluşturmaktadır. Bunun dışında sırasıyla; çevre bilinci gelişimine yönelik eğitsel iletiler bir, öteki eğitsel iletiler bir, evrensel düşüncenin gelişimine yönelik eğitsel iletiler bir yerde kullanılmıştır. Katıraslan hikâye kitabında dini gelişimi destekleyen eğitsel iletiler ile ulusal bilincin gelişimine yönelik eğitsel ileti, çevre bilincinin gelişimine yönelik eğitsel iletiye yer verilmemiştir.

Şekil 6.6 "Küçük Şehzade" hikâye kitabında bulunan eğitsel iletilerin kullanım oranı.

Sabırlı Olmak

(K35-1) Birbirlerini, epey bir müddet süzdükten sonra:

- Pek farklı görünüyor yüklerimiz, demiş aslan. Sevgili dostum neler var heybelerinde?
- -Pek çok şey.
- Ne çok şey?
- Neler neler.
- Say hele.
- Sabrınız varsa, dökeyim hepsini göstereyim size.
- Haydi bakalım.

Tilki dökmüş yüklerini. Açmış birbir, yaymış çimenlere. Aslan ilgiyle izliyormuş sevgili dostunu. Takdirle başını sallıyor.

- Pes doğrusu diyormuş, pes doğrusu. Nasıl da akıl ettin bunları... Şu nedir şu, pek anlamadım ne işe yarayacağını.
- O mu efendim, portatif çadır.
- Çadır mı? Yani sen insanlar gibi çadırda mı uyuyacaksın geceleri? (2015-9)

(K35-2) Aslan, teneke çığniyormuş gibi zangır zangır titreyerek, dişlerini öfkeyle birbirine sürdü. Fakat kendini tutarak:

- -Sevgili dostum tilki dedi, umarım bana hemen bir açıklama yaparsın. Bu teneke ve demirleri nasıl yiyecektik?
- -Efendim dedi tilki, sabırlı olmanızı istirham ediyorum, insanların büyük bir buluşu olan konserve yiyecektik bu öğlen. (2015,14)

Selamlaşmak

(T18-1) Fazla uzatmışlar. Aslan dönüp uğurlamaya gelenleri tek tek selamlamış. El sallayanlara el sallamış. Koyulmuşlar yola. (2015,11)

Tedbirli Olmak

(K43-1) Aslan bir mektep şarkısı söylemeye başladı. Tilki de ona katıldı. Şarkı bittikten sonra:

-Sen nereden biliyorsun bu şarkıyı diye sordu aslan tilkiye.

- Efendim dedi tilki, evimiz aslanların okuluna yakındı. Hep duyardım bu şarkıyı. Ama şimdiye kadar hiç söylemeye cesaretim olmamıştı.

-Neden o?

-Hani, sizlerden biri duyar da başıma iş açarım diye.

-Yasak mı tilkilere aslanların şarkısını söylemek?

-Bilmem ki efendim, siz ne buyuruyorsunuz?

-Öyle bir şey olsaydı benimle söyleyebilir miydin?

-Ne kadar haklısınız dedi tilki.

Yolculukları vukuatsız olarak öğle sonrasına kadar devam etti. (2015-12)

Yardımsaver Olmak

(K48-1) Aslan bir parça et daha çıkardı heybesinden.

-Efendim dedi tilki, birazını da siz yeseydiniz. Acıkmış olmalısınız. Kaç gündür tek lokma yemediniz.(2015,92)

(K48-2) Aslan onun kendisinden önce uyandığını görünce:

-Bir şey mi var sevgili dostum dedi.

-Hayır efendim, gayet iyiyim.

-Yine de benden önce uyanmana şaşım. Hala yıldızlar var gökte. Sanırım açlık seni uyutmadı.

-Evet efendim, diye itirafı etti tilki. Ve aslan heybeden katırım etlerinden çıkarıp önüne koydu. Tilki yemeğini yedi. Ve yola koyuldular. Tam dört gün yetti katırım eti tilkiye. (2015,94)

Doğru İletişim Kurmak

(K14-1) Konserve mi? Teneke bir kutu bu!

-Mazur görün efendim, gördüğünüz teneke onun dış kısmıdır. Yani bir bakıma kabuğu. Biliyorsunuz bazı şeyler kabuklarından soyularak yenir.

-Yaa, dedi aslan.

- Evet dedi tilki.

-Şimdi bu küçük teneke kabuk açılınca içinden yemek çıkacak demek. Anladığım kadarıyla, şu harika insanlar büyülü bir kabuk yapmışlar, öyle mi?

-Bir bakıma öyle.

-Yani şu küçük kabuk açılacak, içinden tavşanlar mı fırlayacak? Biz de onları hop yakalayacağız öyle mi?

-Bir dakika izin verir misiniz efendim, tavşan falan değil, şöyle bir şeydir konserve: Pişirilmiş ve saklanmış.

Meraklı Olmak

(K28-1) Neler?

-Bütün sebzeler, meyveler.

-Ya etler?

-Etlersiz olur mu hiç! Elbette etler de.

-Sen ne kadar da bilgilisin dostum. Fakat yine de bir şeyi anlayamadım. Haydi kabuğu çıkardım diyelim, bu yemek nasıl büyüyecek.

-Büyümez, ama biraz, bir iki şey ilave ederek azıcık çoğalabilir.

-Çıkalım şunu. Pek merak ettim insanoğlunun harika buluşunu, konserveyi. Ve eli yakışmasa da aslan yeşelleri bir sallaya sallaya uğraşarak konserveyi kapağını açtı. (2015,16)

(K28-2) Başuzman dikkatli adımlarla, izlere basmadan geziniyor ve durmadan:

-Hıı, hıı, hııı...diyordu.

Herkeste dehşetli bir merak: Acaba bu hıı'lar ne anlama geliyor? Mutlaka her birinin bir başka anlamı olmalı. Zira her biri bir başka edayla tınladı. (2015,58)

Temiz Olmak

(K44-1) Tilki yemeğini bitirince, Böyle olmadı ama, aç kaldınız, dedi. Bir dahaki sefere yiyebileceğiniz şeyler hazırlayacağım. Bunları der demez sofrayı topladı ve bulaşıkları yıkamak üzere su kenarına koştu. Çabucak yıkadı her şeyi ve aslanın yanına geldi (2015,18)

Sorgulama Yapmak

(K39-1) Tilki korkuyla ve itaat ederek ileri fırladı. Fakat hemen geri döndü.

-İnsanların bulunduğu yüceliklere tırmanmaya çalışalım demiştik. Yanılıyorsam bizzat siz de katıldınız bu asil düşünceye. Acaba yanlış mı duydum? Ve şimdi, affedin beni insanlara ait bir çiftlikten bir şeyleri şey almamı mı istiyorsun benden?

-Sevgili dostum diye kükredi aslan, Bunun neresini anlamsız buluyorsun?

Haşa efendim, anlamsız bulduğumu söylemedim. Şunu demek istiyordum: İnsanlar birbirlerinin çiftliklerinden bir şeyler çalmıyorlar. Çalanlara da iyi gözle bakmıyorlar. (2015,19)

Yol gösterici olmak

(T20-1) Haa bir şey daha, bir daha bazı insanlar gibi çatalla ve sol elinle yemek yediğini görmeyeyim. Tilki olmaya çalış yol yoldaşım. Nasıl ben çok aslan olmaya çalışıyorsam. (2015,20)

Tedbir Olmak

(K43-1) Aslan gülerek tilkinin yanına geldi.

-Gördün mü, saygıdeğer insanlar bize neler yapmak istiyorlar?

-Fakat biz de onların çiftliğinden bir defada tam dokuz baş aşırдық.

-Fark etmezdi, dedi, aslan, bizi görmüş olmaları, izimizi bulmuş olmaları kafiydi. Daha kalabalık olarak, daha ağır silahlarla bizi izleyebilirler. (2015,23)

(K43-2) Her ne kadar aslan horul horul uyuyorsa da geceleri, korkudan uyku tutmuyordu tilkinin gözünü. (2015,37)

Anne Sevgisi

(T3-1) Annem nasıl yapardı biliyor musun, ilkin bir güzel kaynatırdı. Sonra da soğumaya bırakırdı, nasıl becerikli bir kadın aslandı anlatamam. Tam ılıır gibi olunca içine kocaman bir kaşık şeker atar, karıştırır ve getirirdi. Onu büyük bir zevkle, bir dikmeye, fakat yavaş yavaş son damlasına kadar içerdim. (2015,31)

Araştırmacı Kişiliğe Önem Verme

(K5-1) Güneş tam tepeye gelmiş, kasıp kavuruyordu ortalığı. Kuşlar ağaçların mümkün olduğu kadar üst dallarına çekilmişler, avlanmayı, ötmeyi, uçmayı unutmuşlar bu muhteşem kalabalığı izlemekteydiler.

-İşte dedi çiftçi, arkadaşımız nah şurada vuruldu.

-O neredeydi diye sordu başuzman, Katıraslan adını ağzına almaya korkar gibi.

-O mu? Aha şurda.

Bütün bakışlar çiftçinin parmağıyla işaret ettiği büyük kayanın önüne çevrildi. Onu gerçekten görebilmek için hayallerini alabildiğine zorladılar. (2015,62)

(K5-2) Başuzman görevini başarıyla devam ettiriyordu. Biraz burnu büyüktü ama yine de Katıraslan'ı görmüş olan çiftçilerin söylediklerini dikkatle dinliyor, kendi başına iş yapmaktansa onların bilgilerini değerlendiriyordu. Üstelik kendisi de o yörelerde yetişti.

-Ne de olsa buralardayım, diye içinden geçiriyor ve dağları adımladıkça eski günleri hatırlayarak etrafındakilerle daha samimi oluyor, küçük latifeler yaparak onları eğlendiriyordu. Çok iyi yetişmişti. Bölgeyi tanımanın da verdiği avantajlarla kısa zamanda büyük hamleler hamleler yaptı. Müthiş iz sürüyorlardı şimdi. Yeni izler de bulmuşlardı. Bunlardan en mühimi bir süt kovanı idi. (2015,70)

(K5-3) O zaman baş-başuzman onlara karşı içinde beliren bir güvensizliği belli etmekten kendini alamayarak:

-Yeryüzünde değil mi canım, diye kendi sorusunu cevapladı. Fakat bir yandan da onlara işin mantığını kavratmış tahmin ediyordu. Böylece ikinci soruyu sordu:

-O halde ne yaparsak ona kaçacak bir yer bırakmaz ve yakalarız?

-Yeryüzünün her biri yanına metre be metre ararsak kaçacak bir yeri kalmaz efendim,
diye cevapladı bir uzman. (2015,78)

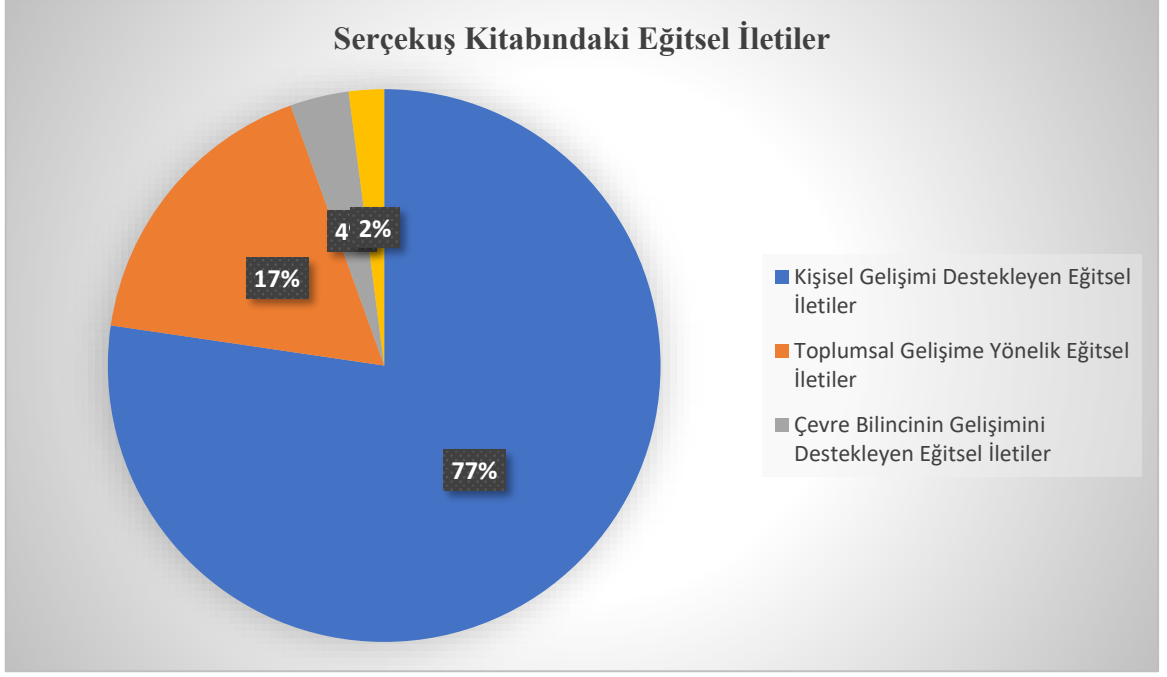

4.7. Serçekuş Adlı Eserde Yer Alan Eğitsel İletiler

Tablo 15.15 Serçekuş Hikâye Kitabında Yer Alan Eğitsel İletiler

İleti Grupları	İleti Adı	İleti Sayısı
Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler	Sabırlı Olmak	3
	Temiz Olmak	3
	Çalışmaya Değer Vermek	4
	İnançlı Olmak	6
	Arkadaşlık ve Arkadaşlık İlişkisi	1
	Dikkatli Olmak	1
	Meraklı Olmak	7
	Zamanı İyi Kullanmak	4
	Aklını Kullanmak	3
	Öz Eleştiri Yapmak	3
	Bilinçli Olmak	1
	Eğitimli Olmak	1
	İşini Severecek Yapmak	1
	Pişmanlık Duygusuna Sahip Olmak	1
	Sorgulama Yapmak	1
	Cesaretli Olmak	2
Yardımsaver Olmak	3	
Toplam		45
Toplumsal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler	Dayanışma İçinde Olmak	1
	İnsana Değer Vermek	1
	Birlik ve Beraberlik Sağlamak	1
	Büyüklerle Saygı Göstermek	1
	Aileye Bağlı Olmak	1
	Misafirperver Olmak	1
	Paylaşımçı Olmak	3
	Emeğe Önem Vermek	1
Toplam		10
Çevre Bilinci Gelişimine Yönelik Eğitsel İletiler	Doğanın Değerini Bilmek	2
Toplam		2
Genel Toplam		57

Serçekuş hikâye kitabında toplam 57 eğitsel ileti tespit edilmiştir. İletilerin büyük bir bölümünü kırk beş defa kullanılması nedeniyle kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler oluşturmaktadır. Bunun dışında sırasıyla; toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel iletiler on, çevre bilinci gelişimine yönelik eğitsel iletiler iki. Küçük Şehzade hikâye kitabında dini gelişimi destekleyen eğitsel iletilere, öteki eğitsel iletilere, evrensel gelişimi destekleyen eğitsel iletilere ve ulusal bilincin gelişimini destekleyen eğitsel iletilere yer verilmemiştir.

Şekil 7.7 "Serçekuş" hikâye kitabında bulunan eğitsel iletilerin kategorilere göre kullanım oranı.

Doğanın Değerini Bilmek

(Ç7-1) “Sis kümeleri, yer yer toprağa degecek kadar alçalmış bulut kümeciklerini andırıyor. Bugün tabiat ne kadar güzel. Kuşkusuz her gün böyle bu. Ama güzelliği görmek her zaman mümkün değil. Bakmasını bilmek gerek. Acılara, hastalığa ve yorgunluğa rağmen bakılabilir. O zaman güzelliğin içinde bütün bunlara da iyi gelen bir düşünce olduğu görülür.” (2015,6)

Sabırlı Olmak

(K35-1)“O “düşünce”yi bir kere ellerine geçirmiş olanlar başlarına gelen bütün sevinçlerin ve acıların külfetine daha kolay katlanabilirler: Mutluluk da tahammül ister. Onu da iyi anlamalı. Bakmasını bilmek için yapılacaklar neler olabilir: Düşünelim ki bazıları şöyle yapıyor: Güzelliği görmek için ona biraz yaklaşır. Ortalık henüz yavaş yavaş aydınlanırken uykuyu bırakıyorlar. Güneşin doğmasına henüz bir saat kadar var. Uyanıyorlar ve bununla birlikte, karanlığa rağmen, görüyorlar ki; gök açılıyor ve oradan Allah’ın yolladıkları bölük bölük yeryüzüne iniyor. Bunu görebilmek için, kim bilir kaç yıl onların uykularının üzerine güneş doğmadı. Güzellik uykuyu bırakıp bakınca görülebilir. Aksi halde baş tarafı dinlenmemiş bir masal gibi güzelliği anlamak da zor. (2015,6-7)

Temiz Olmak

(K44-1) Ve yeryüzünü geniş bir sofraya gibi önlerine açtı. Fakat onlar ellerini ekmeğe uzatmadan önce yıkıyor paklanıyorlar. Sessiz, derin ve yalvarmayla durup Allah'ı anıyorlar. (2015,7)

İnançlı Olmak

(K21-1) “Kuşlar

Horozlar

Yaralı bütün yaratıklar

Ve Müslümanlar herhalde bunun için daima güneş doğmadan kalkıyorlar. Allah onları güzelce uyuttu ve güzelce uyandırdı. Ve yeryüzünü geniş bir sofraya gibi önlerine açtı. Fakat onlar ellerini ekmeğe uzatmadan önce yıkıyor paklanıyorlar. Sessiz, derin ve yalvarmayla durup Allah'ı anıyorlar.

İşte mescidler

Evlerde seccadeler

Müslümanlar ve secdeler...” (2015,7)

(K21-2) Midelerinden önce Allah'ı düşünen ve onun huzurunda secdeye gidenler yemek tahtalarının önünde diz çöktüler. Şimdi yine bir huzurdalar. Sanki yine namazdalar. Ekmeği dikkatle koparıyor, yere düşen kırıntılara avuçlarını açıyorlar. (2015,29)

(K21-3) Dua ediliyor. Sofra bezinin önüne düşmüş ekmeğin kırıntılarını, herkes kendi önündekini topluyor ve besmele ile ağzına atıyor. Bereket, gözün aydınlığı, zihnin parlaklığı buradadır. (2015,30)

Çalışmaya Değer Vermek

(K11-1) Güneş doğmuş olacak. Yiyecekler ısınmış olacak. Çiğ taneleri eriyip bozulmuş olacak. Kurbağalar ve hatta hatta karıncalar çalışıp da yorulmuş olacak... (2015,10)

(K11-2) “Derslerini bir an önce yapıp bitirmeleri gerek. Kendilerini vererek ve bir an önce daha çoğuna anlamaya çalışarak hızlı hızlı öğreniyorlar. Ve birazdan babalarının arkasından tarlalara bostanlara koşacaklar. Su arklarını tıkayan otları, küçük yıkıntıları kürekle, elleriyle açacaklar ve suyun ağaçlara ve bitkilere ulaşmasını sağlayacaklar.” (2015,31)

Arkadaşlık ve Arkadaş Sevgisi

(K6-1) “Bir an insandan başka bir yaratık var karşımızda sanıyoruz. Fakat arkadaşları onunla ne kadar rahatlar. Arkadaş olmuşlar. Birlikte ava çıkıp saatlerce, bazen günlerce birlikte olabiliyor, karşılıklı yemek yiyor, konuşuyor ve hatta şakalaşabiliyorlar.” (2015,19)

Birlik ve Beraberlik Sağlama

(T5-1) Orada çok az bir zaman dinlendikten sonra, tulumlarını, ağızları kalçalarına kadar çıkan uzun göl çizmelerini, miflonlu parkalarını ve yağmurluklarını giyerek, av malzemelerini gölün kıyısına kıyısına taşıdılar. (2015,20)

Meraklı Olmak

(K28-1) Bot pek uzağımızda değil. Dönüp yaklaşarak bir baksak mı acaba? Ama ya merakımız dağılır, onu biraz tanıdıktan sonra hikâyenin sonunu anlar ve gerisini okumaktan hatta yazmaktan vazgeçersek! (2015,23)

(K28-2) Koruluğun en yüksek çam ağacının zirvesinde dururken göz ucuyla yükseklerle bakmaya devam etti. Bir kartal kim bilir nasıl yüksek bir hayatı yaşıyor. (2015,49)

(K28-3) Deminki hareketinden dolayı öfkesi o kadar büyüktü ki, onu, öldürmekle yatıştırılamayacağını biliyordu. Hem bakalım ne olacaktı şu balçıklı çamur işinin sonu? Onu asıl durduran da bu merakı idi.(2015,86)

Zamanı İyi Kullanmak

(K49-1) En iyisi, eğer böyle bakabilen bir gözün varsa, onu başkalarından saklamak mı dersin? Ufuklardaki mor koyuluğun perde perde açılışını kaçırmak istemiyorsak bunu sonraya bırakalım. Belki yine sıra gelir. (2015,25)

Aklını Kullanmak

(K3-1) Serçeler çocukların avlanmaya zamanını çok iyi bilir ve onların gezdikleri yerlerde eğleşmezler. (2015,40)

(K3-2) Avcı itaat etti ve:

-Şimdi anlat bakalım, dedi.

-Gün olur çamura saplanırsın. Çamur çenene gelir. Ve ben, ama sıkma öyle ve ben, sıkma dedim. Nasıl konuşurum yoksa, ve ben sana uzanır ve çıkarırım bataktan.

-Sonra ne yaparsın, beni kurular, sırtına alır bir de taşır mısın?

-Bu defa serçe küçük sevimli, samimi bir kahkaha attı ve:

-Yok, devenin pabucu dedi. Fakat hemen ciddileşerek minik bir filozof kesildi.

-Şu tetiğe bak... Benden de küçük, dedi. Ama kımıldatınca kocaman bir mandayı onunla devirebilirsin. Sen cüsseme değil yeteneklerimle birleştirdiğim aklıma bak benim. (2015,87-88)

Bilinçli Olmak

(K9-1) Anlayamadığım bir düzen akıp gidiyor. Bütün bunlar boşuna değil. Ne yaparsam yapayım olup biteceklere engel olamam. Ama yine de bana verilmiş, bana bırakılmış bir yanı var benimle ilgili olanların. Bunu en belirgin şekilde ise aha şimdi yaşıyorum. Namlunun ucundayım. Her şey bitmiş gibi, bitebilir, ancak bitmeyebilir de ve böyle önemli ve benim asla karışamayacağım böyle bir anda da yine de bana bırakılan bir şey var. (2015,77-78)

(K9-2) Bir bakacak ki yapayalnız. Belki de o talihsiz gün ava yalnız gidecek. Her neyse, şu veya bu şekilde Serçekuş'un dediklerinin aynısı olsun için her şey hazırladı. (2015,88)

(K9-3) Ve sonra ne demişti ihtiyar:

-Her az konuşan öz konuşmuş olmayabilir, yanılmayın. Az konuşanları bir şey sanmayın sırf az konuştuğuna bakarak. Ya! Keramet bunlarda değil sizde olmalı. Bunu anlayacak olan sizsiniz. Hele konuşan sizseniz bilerseniz az mı konuştuğunuzu çok mu konuştuğunuzu. Bazıları vardır ki az konuşurlar ama o bile çoktur. (2015,50)

İşini Severek Yapmak

(K22-1) Dakikalar böyle geçti. İkisi de pes etmediler. Adam lastik ve karton parçalarını keserek bazı malzemeleri evde kendisi imal ediyor, masanın üzerine yayılı karmaşanın içerisinde tatmin olarak çalışıyor, bütün bunlardan her şeyden zevk alıyordu. Aksi takdirde nasıl avcı olabilir, her hafta muntazaman ve kendi iradesiyle ava gidebilirdi. Aşkla yapıyordu işini.(2015,59)

Cesaretli Olmak

(K10-1) Avcı dilini çıkarıp dudağını yaladı. Onu görünce Serçekuş iradesiyle asla yapamayacağı bir harekette bulundu. Bir hamle sıçrayıp avcıya daha yakın bir dala kondu.

Gözlerini namludan ayırmıyordu ama bu sıçrayışla akıl almaz bir cesaret örneği verilmişti kendine. (2015,74)

(K10-2) Serçekuş onun nasıl gizli gizli korktuğunu ve kendisinden:

-Hayır çamura falan saplanacak değilsin sözünü işitmedikçe kendisine bir şey yapmayacağını, yapamayacağını anlıyordu. Ne zayıftı bu kocaman gövde. Onu şu serçe haliyle, incecik bir fidan gibi ta köklerinden itibaren sallayabileceğini hissediyordu. (2015,84)

Yardımsever Olmak

(K48-1)-Nasıl bir talihsizlik anı yani?

-Sıkışık bir an, nasıl desem, avlanırken, gölün sazlıklarından epeyce ilerde, çamura o dibe çeken balçıklı çamurlarla saplanıp umutsuzlukla çırpınmaya başladığın zaman ve Azrail tatlı canını almak üzere tepene dikildiğinde, bütün umutların bittiğinde düşün ki karına ve çocuklarına kara haberin gitmek üzere, onlar saçlarını yolup tırnaklarını yakalarına geçirmek üzere, işte tam böyle bir zamanın en yakın arifesinde, çenene kadar yutulmuşken kara balçığın içine, o anda ben çıkagelsem. (2015,82)

(K48-2) Omuzuna konuverdi Serçekuş. Yine o defaki dillerle konuşmaya başladı. Avcı onun ilk cümlesi olarak:

-Sana dememiş miydin, diyeceğini sanıyordu. Ancak o buna hiç değinmedi. Şöyle girdi konuşmaya. (2015,94)

(K48-3) İyice batmak pahasına ipin ucuna, nasıl hamle yaptığını ömrü boyunca unutmayacak. Bir anda iki eliyle ipin boşluğunu aldı. Evet tıpkı anlatıldığı gibi, öteki ucu sazlıkların içinden geçerek bir yere bağlıydı. İpe asılıp ayaklarını ve gövdesini çamurdan sökmesi zor olmadı. Serçekuş ise başının etrafında dolanıyor, ölüm korkusu ile kuvvetten düşmüş olan avcısına cesaret veriyordu. (2015,95)

5.TARTIŞMA ve SONUÇ

Cahit Zarifoğlu'nun çocuk kitaplarında yer alan 45 hikâye eğitsel iletiler açısından incelenmiştir. Yapılan çalışmada 335 tane eğitsel ileti tespit edilmiştir. Cahit Zarifoğlu'nun çocuk kitapları incelendiğinde kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler temasının ilk sırada yer aldığı tespit edilmiştir. Bunu sırasıyla toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel iletiler, dini gelişimi destekleyen eğitsel iletiler, öteki eğitsel iletiler, ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel iletiler, çevre gelişimini destekleyen eğitsel iletiler yer almaktadır. En az ise evrensel gelişimi destekleyen eğitsel ileti yer almaktadır.

Eğitsel iletilerle ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde ilk sırada kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletinin yer alması ve ikinci sırada toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel iletilerin yer alması açısından (Akçay,2015; Tekin,2018; Acele,2019; Öztürk,2019) alanda yapılan bu çalışmaların sonuçlarıyla örtüşmektedir. Temaların sayısal sıralanışına bakıldığında (Öztürk,2021; Çarpar,2022) yapılan sonuçlarla örtüşmediği görülmektedir. Temalardaki iletilerin sayısal veri dağılımı incelendiğinde (Akçay,2015; Cesur,2015; Acele, 2019; Öztürk,2019; Öztürk,2021; Çarpar,2022) dağılımların tutarsızlığı ile örtüşmektedir. Eğitsel iletiler amacına ve sunuluş biçimine göre sınıflandırılmaktadır. Çalışmada kullanılan sınıflandırma (Çarpar,2022; Öztürk,2021; Gürbüz,2019; Öztürk,2019; Acele,2019; Daştan,2019; Gülgönül,2014) ile benzerlik gösterirken (Özaslan,2012; Barış,2011; Köse,2011; Özdemir,2008) bu çalışmalarda kullanılan sınıflandırmalarla örtüşmemektedir. Cahit Zarifoğlu'nun araştırmada yer alan “*Kuşların Dili, Yürekdede ile Padişah, Ağaçkakanlar, Katıraslan, Motorlukuş, Küçük Şehzade ve Serçekuş*” adlı yedi kitabında toplam 210 tane kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti yer almaktadır. Kitaplarda kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletilerin kullanım oranı ise şöyledir: “*Kuşların Dili*” kitabında 37 kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti, “*Yürekdede ile Padişah*” kitabında 27 kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti, “*Ağaçkakanlar*” kitabında 20 kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti, “*Katıraslan*” kitabında 27 kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti, “*Motorlukuş*” kitabında 17 kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti, “*Küçük Şehzade*” kitabında 37 kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti, “*Serçekuş*” kitabında ise 45 kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiye ulaşılmıştır. Kitaplar arasında en fazla kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti “*Kuşların Dili*” kitabında yer almaktadır. Bu sonuçlarla

(Gülgönül,2014; Kaplan, 2013; Akkaya, 2008) tarafından yapılan çalışmalarla örtüşmektedir. Zarifoğlu'nun 7 çocuk kitabından 4'ünde kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletilerden "*Meraklı Olmak*" iletileri kullanılmıştır. Zarifoğlu, "*Meraklı Olmak*" iletileri dışında "*Sabırlı Olmak*" ve "*Sorgulama Yapmak*", "*Yardımsever Olmak*" "*Araştırmacı Kişiliğe Sahip Olmak*", "*Mutlu Olmak*", "*Tatlı Dilli Olmak*" "*Merhametli Olmak*" iletileri de araştırmada kullanılan kitaplarda fazlaca yer almaktadır. Çıkan bu sonuçlar göstermektedir ki, yazar merak unsurunu kullanarak okuyucuyu kitaba bağlamıştır. Bunu da kahramanların birbirleriyle kurdukları diyalog üzerinden yapmaktadır.

Yazarın kitaplarında toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel ileti 76 yerde kullanılmıştır. Toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel ileti en fazla "*Kuşların Dili*" hikâye kitabında yer almaktadır. "*Kuşların Dili*" hikâye kitabından toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel iletilerin fazla olması (Çarpar,2022) alanda yapılan bu araştırmayla örtüşmektedir. En az ise "*Katıraslan*" hikâye kitabında yer almaktadır. Yazar, toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel iletiler kapsamında en fazla "*Yol Gösterici Olmak*", "*Fikirlere Saygı Göstermek*", "*Misafirperver Olmak*" iletilerine yer vermektedir. Yol göstericiliğin ve fikirlere saygılı olmanın toplumsal yaşam içerisindeki önemine sık sık değinmiş, böylece kendi görüş, düşünce ve fikirlerini paylaşarak çocuklara yol göstermeyi amaçlamıştır.

Yazarın kitaplarında dini gelişimi destekleyen eğitsel iletiler 26 yerde kullanılmıştır. En fazla dini gelişimi destekleyen eğitsel ileti "*Kuşların Dili*" hikâye kitabında 10, "*Yürekdede ile Padişah*" kitabında ise 16 yerde kullanılmıştır. "*Ağaçkakanlar, Katıraslan, Motorlukuş, Küçük Şehzade ve Serçekuş*" adlı kitaplarda dini gelişimi destekleyen eğitsel iletiye yer verilmemiştir. Bu hikâye kitaplarından elde edilen sonuç ile (Cesur,2015; Tekin,2018; Yatır,2019; Özden,2021; Çarpar2022) çalışmalarında yer verilmemesinden dolayı örtüşmektedir. Kitaplarda en fazla yer alan dini gelişimi destekleyen eğitsel ileti ise şunlardır: "*Dua Etmek, Ahlaki ve Dini Kaidelere Uygun Davranmak*" olmak üzere 2 ileti yer almaktadır.

Evrensel gelişimi destekleyen eğitsel ileti yazarın "*Katıraslan ve Küçük Şehzade*" adlı kitaplarında 3 yerde kullanılmıştır. "*Kuşların Dili, Yürekdede ile Padişah, Ağaçkakanlar, Motorlukuş, Serçekuş*" adlı kitaplarda evrensel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler açık bir şekilde verilmemiştir. En fazla evrensel gelişimi destekleyen eğitsel ileti "*Küçük Şehzade*" kitabında yer almaktadır. Temalar içerisinde en fazla yer alan evrensel gelişimi destekleyen eğitsel ileti ise "*Barış İçerisinde Yaşamak*"tır. "*Barış İçerisinde Yaşamak*"

iletisi (Öztürk,2019; Tekin,2018; Çarpar,2022; Acele, 2019) tarafından yapılan çalışmalarda da sık kullanılan iletilerden biridir.

Yazarın çevre gelişimini destekleyen eğitsel ileti ise “*Yürekdede ile Padişah, Ağaçkakanlar, Motorlukuş ve Serçekuş*” adlı kitaplarında yer almaktadır. “*Kuşların Dili, Katıraslan, Küçük Şehzade*”adlı kitaplarda yer almamaktadır. Çevre gelişimini destekleyen eğitsel ileti en fazla *Motorlukuş* hikâye kitabında yer almaktadır. Kitaplarda yer alan çevre gelişimini destekleyen eğitsel iletiler ise “*Hayvan Sevgisi*”tır. Bu temalar (Tekin,2018; Acele, 2019; Çarpar,2022; Dinç,2023) çalışmalarında sıklıkla kullanılmasından dolayı örtüşmektedir. Çevre bilincinin gelişimine yönelik kitaplarda yer alan eğitsel iletiler gösteriyor ki, Zarifoğlu çocukların doğa sevgisi kazanması ve tabiata olan bakış açılarını geliştirmesini amaçlanmıştır.

Tezde yer alan öteki eğitsel iletilerin tüm iletiler içerisindeki oranı azdır. Kitaplarda en fazla kullanılan öteki eğitsel ileti ise “*Özlem ve Adaletli olmak*” tır. Öteki eğitsel ileti en fazla Ağaçkakanlar kitabında kullanılırken *Serçekuş* kitabında ise hiç yer verilmemiştir.

6. ÖNERİLER

Cahit Zarifoğlu'nun çocuk edebiyatı içerisinde yer alan kitapları, eğitsel iletiler açısından oldukça zengindir. Bu bakımdan çocuğa istendik ve kalıcı davranış kazandırıp, gelişimi artıracak nitelikte kitaplardır. Bundan dolayı Zarifoğlu'nun çocuk kitaplarından yararlanılabilir.

Bu çalışmanın sonucundan hareketle Cahit Zarifoğlu'nun çocuk edebiyatı kitapları toplumsal, sosyal, kişisel, çevre, dini vb. alanlarda pek çok eğitsel ileti barındırması bakımından ailelere ve öğretmenlere fayda sağlayabilir.

Ders kitaplarında Cahit Zarifoğlu'nun eğitsel ileti taşıyan çocuk kitaplarından bölümlere yer verilebilir.

KAYNAKLAR

- Akçay, S. (2015). *Samed Behrengi'nin Hikâyelerindeki Eğitsel İletiler Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Akkaya, A. (2008) *Mustafa Kutlu'nun Hikâyelerindeki İletiler ve Bu İletilerin Çocuğa Görelik İlkesi Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Aldanır, N. (2022). *Sünbülzâde Vehbî'nin Lutfiyye Eserinin Çocuğa Görelik İlkesi Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Trabzon.
- Arı, B. (2021). Dede Korkut Kitabına Eğitim ve Çocuk Eğitimi Açısından Bir Bakış. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18 (47), 56-68.
- Arpacı, Özlem (2006). *Çocuk Kitaplarında İletiler ve İletilerin Aktarım Biçimi (Sevim Ak Örneği)*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Arseven, T. (2005). Mesaj Açısından Çocuk Kitapları. *Hece Dergisi*, (104-105), 46-51
- Aslan, C. (2019). *Cahit Zarifoğlu Hikâyelerinin Değerler Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Atsız H. N. (2015). Türk edebiyatı tarihi. Ankara: Ötüken Neşriyat.
- Aytaş, G. Ve Yalçın, A. (2003). *Çocuk Edebiyatı* (2.Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları
- Babacan, M., Kaplan, K. (2018). Hidayet Karakuş'un Çocuk Edebiyatı Çerçevesinde Yazdığı Eserlerinde Eğitime Bakış Açısının Analizi. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (1), 1-13.
- Bariş, B. (2011). *Gülten Dayıoğlu'nun Çocuk Romanlarındaki Eğitsel İletiler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

- Baş, B. (2006). *1985-2005 Yılları Arasında Çocuk Edebiyatı Sahasında Yazılmış Tahkiyeli Metinlerin Söz Varlığı Üzerine Bir Araştırma*. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Beyhan, B. (2020). *Abdurrahman Cahit Zarifoğlu'nun Hayatında ve Eserlerinde Tasavvufun Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Şırnak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Şırnak.
- Cesur, E. (2015). *Mavisel Yener'ın Çocuklara Yönelik Öykülerindeki Eğitsel İletiler Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çarpar, B. (2022). *Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın Çocuk Şiirlerinde Eğitsel İletiler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çanakkale.
- Çer, E. (2014). Edebiyatta çocuk gerçekliği ve çocuğa görelilik ilkelerinin incelenmesi (Yayınlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Çılgın, A.S. (2007). *Çocuk Edebiyatı*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Dağ, A.(2021). *Şermin Yaşar'ın Çocuk Kitaplarının Çocuğa Görelilik İlkesi Ve Eğitsel İletiler Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Daştan, E. (2019). *Refik Halid Karay'ın Roman ve Hikâyelerinde Eğitsel İletiler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Dayıoğlu, G. (1987). Çocuk Yayınları. Çocuk Yayınları Sempozyumu Bildirisi. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara, Türkiye, 11-13 Kasım.
- Demir,H. (2022). Cahit Zarifoğlu-Yaşamak. *İslam Medeniyet Dergisi*.8(49)
- Demiral, Ş.& Kökçü, Y. (2019).Richard Bach'ın Martı Adlı Eserinin Çocuğa Görelilik Bağlamında İncelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 29 (2),149-161.
- Demircan, C. (2006). Tübitak çocuk kitapları dizisindeki kitapların dış yapısal ve iç yapısal olarak incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 12-27.
- Demirci, E. (2019). *Din Eğitimi Açısından İnsanın Anlam Arayışı Problemine Cahit Zarifoğlu Masalları Bağlamında Bir Bakış*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Demirci, K. (2015). *Türkoloji İçin Dilbilim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Demirel, G., Geçen, M.A., Seven, S., Tozlu, N. Ve Uludağ, M.E. (2010). *Edebi Metinlerle Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Derman, S, & Acele, M. (2020) İbrahim Örs'ün Çocuklara Yönelik Eserlerinin Eğitsel İletiler Açısından İncelenmesi. *Opus Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*,15(25)
- Derman, S. & Tekin, A. (Nisan, 2017). Aytül Akal'ın "Kızım Nerdesin" isimli kitabında eğitsel iletiler, Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Kongresi, Antalya.
- Dilidüzgün, S. (2004). *Çağdaş Çocuk Yazını: Yazın Eğitime Atılan İlk Adım*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Diñç. M. (2023). *Hüseyin Güney'in Çocuk Kitaplarının Eğitsel İletiler Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Elmas, N. (1992). *Cahit Zarifoğlu'nun (Eserlerinin Tematik İncelemesi)*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Ergin, A. ve Birol, C. (2005). *Eğitimde İletişim*. Ankara: Anı Yayınları.
- Fırat, H. (2019). Çizgi filmlerde çocuk gerçekliği: Niloya örneği. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 8(2), 1007-1033.
- Göğüş, B. (1998). *Anlatım Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Kurtuluş Ofset Basımevi
- Güleryüz, H. (2003). *Yaratıcı Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Gülgönül, B. (2014). *Bilgin Adalı'nın hikâye ve romanlarında yer alan eğitsel iletiler*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Gültekin, A. (2009). Çocuk ve gençlerde okuma kültürü oluşturmada çocuk ve gençlik edebiyatı eğitiminin önemi. Çocuk ve Okuma Kültürü Sempozyumu içinde (s. 94- 99). Ankara: Eğitim-Sen Yayınları
- Gürbüz, Y. R. (2019). *Ulviye Apay'ın Çocuk Kitaplarında Yer Alan Eğitsel İletiler*. Yüksek Lisans Tezi. Bayburt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Bayburt.
- İletiler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.

- Kalfa, M. (2013). Klasik Eserler ve Klasik Eserlerin Eğitsel İşlevi, *Türkiye Sosyal Araştırmacılar Dergisi*, 17(171), 105-112.
- Karabudak, N. (2015). *Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı tarafından yayımlanan çocuk roman ve çizgi romanlarının tematik incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Karaburgu, O. (2017). İkinci Yeni Şiiri ve Cahit Zarifoğlu. *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 3(1), 21-31.
- Karasar, N. (2019). *Bilimsel araştırma yöntemi* (34. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karataş, E. (2014). Çocuk Edebiyatında “karakter” kavramı. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 60-67.
- Karataş, M. (2010). Türkçede İletişim Sorunları Ve Nedenleri. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 56.
- Karatay, H. (2012). *Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Grafiker Yayınları
- Karatay, H. (2018). *Okuma Eğitimi*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Karlı, A. (2019). *Cahit Zarifoğlu'nun “Yürekdede ile Padişah” ve “Serçekuş” Eserlerinde Söz Dizimi*. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Kaya, V. (2007). *Cahit Zarifoğlu'nun Çocuk Kitaplarında Temel Değerler*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Konya.
- Kıbrıs, İ. (2010). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Kök yayınları
- Kılıç, A. (2009). *Yüz Temel Eserde Dini ve Ahlaki Değerler*. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Kıran, Z. Ve Kıran, A. (2006) *Dilbilimine Giriş*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Köse, S. (2011). *Muzaffer İzgü'nün “Anneannemin Akıl Almaz Maceraları” Serisindeki Eğitsel İletiler*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Kurt, D. (2019). *Çocuğa Görelik İlkeleri Bakımından 100 Temel Eser'in İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Amasya.

- Küçük, E. (2005). *İlköğretim 6., 7. Ve 8. Sınıflarda Okutulan Türkçe Kitaplarındaki Düz Yazı Metinlerinin Çocuğa Görelik İlkesine ve Metinlerin İçerdiği Eğitsel İletilere Göre İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazğı.
- MEB. 2019. İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı 1-8. Sınıflar. Ankara: MEB.
- Metin, H. (2012). *Çocuk Sesinin Düzlüğünü Arayan Adam: Cahit Zarifoğlu Cahit Zarifoğlu'nun Eserlerinde Çocuk İmgesi*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Nas, R. (2002). *Çocuk Edebiyatı*, Bursa: Ezgi Yayıncılık.
- Oğuzkan, F. (2010). *Çocuk Edebiyatı*. (9. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Okay, C. (1998). *Osmanlı çocuk edebiyatında yenileşmeler (1880-1900)*. İstanbul: Kırkambar Yayınları
- Okay, M. O. (2015). *Sanat ve edebiyat yazıları*. İstanbul: Dergâh Yayınları
- Önder, N. K. (1986). *Öğretimde Program, İlke ve Yöntemler*. Konya: Arı Basımevi.
- Özaslan,P.(2012). *Muzaffer İzgü'nün Çocuklara Yönelik Hikâye Ve Romanlarındaki Eğitsel İletiler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
- Özbahçe, O. (Mayıs 2006). Cahit Zarifoğlu/Biyografı. *Memleket Dergisi*, 1 (2).
- Özdemir, E. (2007). *Eleştirel Okuma*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Özdemir, Emin (2002). *Yazınsal Türler*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Özdemir, G. (2008). *Sevim Ak'ın Hikâye ve Romanlarında Yer Alan Eğitsel İletiler*. Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Özden, E.(2021). *Çeviri Çocuk Kitaplarında Yer Alan Eğitsel İletiler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Öztürk, E. (2019) *Yunus Emre'nin Eserlerindeki Eğitsel İletilerin Tespiti*. Yüksek Lisans Tezi, Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giresun.
- Öztürk, E. (2021). *Erol Büyükmeriç'in Çocuk Kitaplarının Eğitsel İletiler Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Saltık, O. (2019). “Şiirimi Kedi Kaptı” Adlı Şiir Kitabında Çocuk Gerçekliği. *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 5 (10), 180
- Saygılı, S. (2004). *Çocuklarda Davranış Bozuklukları*. İstanbul: Elit Yayınları
- Sever, S. (2013). *Çocuk Edebiyatı ve Okuma Kültürü*. Ankara: Tudem Yayınları.
- Sever, S. (2013). *Çocuk ve Edebiyat*. Ankara: Tudem Yayınları.
- Sever, S. (2019). *Çocuk ve Edebiyatı*. İzmir: Tudem Yayınları.
- Sever, S.(2008).*Çocuk ve Edebiyat*, Ankara; Tudem Yayıncılık.
- Sezer, K. (2020). Çiğdem Kaplangı'nın Çocuk Kitaplarının Çocuğa Görelik İlkesi Açısından İncelenmesi. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*,5(2),347-359.
- Subaşı, M. & Okumuş, K. (2017). Bir Araştırma Yöntemi Olarak Durum Çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 419-426.
- Şahin, N. (2018). *Temel Eğitim Okulları İçin Tavsiye Edilen 100 Temel Eserde Engellilik*. Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Şenol, S. (2006). *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı*. Ankara: HYB Yayıncılık
- Şimşek, T. (2002). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Rengârenk Yayınları.
- Şimşek, Tacettin. (ed.).(2011).*Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı*: Ankara. Grafiker Yayınları
- Şirin, M. R. (2007). *Çocuk Edebiyatı Kültürü*. Ankara: Kök Yayıncılık
- Şirin, M. R. (2018). *Güneşe Yol Yapan Çocuk*. İstanbul: İz Yayıncılık.
- Şirin, Mustafa Ruhi (Yayına Hzl.) (2000) *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları
- Şirin, M. R. (1994). *Çocuk Edebiyatı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Tekin, A.& Büyükkiz, K. K. (2019). Aytül Akal'ın çocuk kitaplarının eğitsel iletiler açısından incelenmesi. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 7(2), 110-123.

- Tekin, A.(2018). *Aytül Akal'ın Çocuk Kitaplarının Eğitsel İletiler Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantap Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Tekşan, K. (2016). Çocuk Okurların Gözünden Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın Şiirleri. Kuram ve Uygulama Bağlamında Türkçe Öğretimi (Ed. Selehattin Dilidüzgün). Ankara: Anı Yayını.
- Tekşan, K.& Çelenk, B. (2018). Altun Işık ve Kızılelma Kitaplarındaki Masalların Çocuk Edebiyatı Açısından Değerlendirilmesi. Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi,8(2),327-338)
- Tulumcu, F. İ. (2021). *Çeviri Çocuk Edebiyatı Eserlerinde Yer Alan Değerlerin İncelenmesi*. Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Turan. Ö. (2022). *Behiç Ak'ın çocuk edebiyatı yapıtlarının çocuk edebiyatının temel öğeleri açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Tokat.
- Türk Dil Kurumu. (2006). Güncel Türkçe sözlük. Erişim Adresi: <https://sozluk.gov.tr/> (“iletişim” maddesi)
- Ulus, B. (2020) *Mustafa Orakçı'nın Çocuk Kitaplarındaki Eğitsel İletiler Üzerine Bir Çalışma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ulutaş, M. (2011). *İlköğretim 100 Temel Eser Listesindeki Kitapların Hedef Kitlenin Düzeyine Uygunluğu*. Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversite Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Ümit Soylu, “Cahit Zarifoğlu Üzerinde Rainer Maria Rilke Etkisi”, İstanbul Kültür Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2012, s. 41
- Yalçın, A.& Aytaş, G. (2016). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara. Akçay Yayınları.
- Yatır, M. (2019) *Mustafa Ruhi Şirin'in Eserlerinde Eğitsel İletiler*. Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
- Yavuz, H. M. (1997). *Masallar ve Eğitimsel İşlevleri*. İstanbul: Cumhuriyet Kitabevi.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (8. Basım). Ankara:SeçkinYayınları.

Yurttaş, H. (1997). “Çocuk ve Kitap” Ana Dili Eğitimi ve Çocuk Kitapları Sempozyumu. Ankara: Ankara Üniversitesi TÖMER Dil Öğretim Merkezi Yayını, 56-64.

Zarifoğlu, C. (2019). *Ağaçkakanlar*. İstanbul: Beyan Yayınları.

Zarifoğlu, C. (2019). *Katraslan*. İstanbul: Beyan Yayınları.

Zarifoğlu, C. (2019). *Kuşların Dili*. İstanbul: Beyan Yayınları.

Zarifoğlu, C. (2019). *Küçük Şehzade*. İstanbul: Beyan Yayınları.

Zarifoğlu, C. (2019). *Motorlukuş*. İstanbul: Beyan Yayınları.

Zarifoğlu, C. (2019). *Serçekuş*. İstanbul: Beyan Yayınları.

Zarifoğlu, C. (2019). *Yürekdede ile Padişah*. İstanbul: Beyan Yayınları.

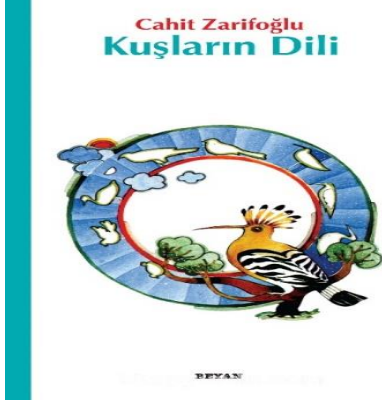
Zarifoğlu, C. (2017). *Yedi Güzel Adam*. İstanbul: Beyan Yayınları

Zarifoğlu, C. (2021). *Yaşamak*. İstanbul: Beyan Yayınları

EKLER

EK-1. İNCELENEN KİTAPLAR

Ek 1.1.Kuşların Dili

Kitabın Adı: Kuşların Dili

Kitabın Yazarı: Cahit Zarifoğlu

Resimleyen: Ender Dandul

Basım Yılı :2015

Yayınevi: Beyan Yayınları

Sayfa Sayısı:96

Basım Yeri: İstanbul

Kitabın Türü: Hikâye

İçinde Yer Alan Hikayeler:

1.Giriş

2.Kuşların Dili

3.Suya Düşen Çocuk

4.Kuşların Toplantısı

5.İstek

6.Aşk Vadisi

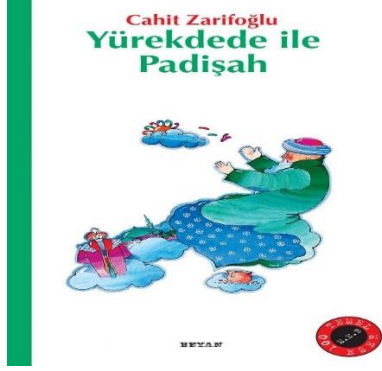
7.Bilgi ve Marifet Vadisi

8.İstiğna Vadisi

ÖZET

Bir gün, dünyadaki bütün kuşlar bir araya gelmişler. Kendi aralarında konuşarak başlarında bir padişahın olması gerektiğini sorgulamışlar. Hep beraber kendilerine padişah seçmeye karar vermişler. Hüdhüd söze atılmış ve kuşların zaten Simurg adında bir padişahlarının olduğunu dile getirmiş. Tüm kuşlar Hüdhüd'ün sözlerine şaşırıp kalmışlar. Kuşların içerisinde Hüdhüd'den başka kuşların padişahını tanıyan ve bilen yokmuş. Hüdhüd söze başlamış ve Hz. Süleyman'ın postacısı olduğunu ve onun nice sırlarını bildiğini ifade etmiş. Tüm kuşlar Simurg'a gitmeyi kabul etmiş ama nasıl yol alacaklarını bilmiyorlarmış. Meğer padişah öyle kolay ulaşılabilecek bir yerde değilmiş. Bu padişah binlerce zorluk ve zahmetin arkasında gizliymiş. Padişaha erişmek için türlü türlü zorlukları tek tek aşmak gerekiyormuş. Söylenenleri duyan kuşların hepsi bir bahane bulup gitmek istememişler. Hüdhüd hepsini tek tek hikayeler anlatarak ikna etmiş. İkna olan kuşlar hep beraber yola çıkmışlar. Yolculuğun zahmetinden kuşlarda takat ve derman kalmamış. Kimi ayılmış kimi ise bayılmış. Adım atacak halleri kalmamış. Her biri özür sıralayıp geri dönmek istemiş. Ama Hüdhüd onları tek tek razı etmiş. Padişaha eriştiklerinde elde edecekleri zenginlikleri sıralamış. Padişaha ulaşmak için yedi vadinin kaldığı söylemiş. Bu yedi vadinin yedisinin de bir adı varmış. Bu vadiler yürüyerek, uçarak geçilen vadiler değilmiş. Düşünceyle, duygularla, kalple geçilmesi gerekiyormuş. Biri istek vadisiymiş, biri aşk vadisi. Birisi marifet vadisiymiş, bir diğeri ise hayret vadisi. Hüdhüd bunların güzelliklerini ve zorluklarını birbir anlatmış. Hepsi şevke gelmişler. Fakat her biri bir vadi de takılıp kalmış. Açlık susuzluk, karlar, fırtınalar, çöller, yırtıcı hayvanlar derken kimi dayanamamış, kimi açlıktan ölmüş. Sonunda yüz binlerce kuştan sadece otuz tanesi yedi vadiyi de aşmış padişaha kavuşmuş. Bir de bakmışlar ki Simurg kendilerinden ibaretmiş. Başları dönmüş, şaşırıp kalmışlar.

Ek 1.2.Yürekdede ile Padişah

Kitabın Adı: Yürekdede ile Padişah

Kitabın Yazarı:Cahit Zarifoğlu

Resimleyen: Ender Dandul

Basım Yılı:2015

Yayınevi: Beyan Yayınları

Sayfa Sayısı: 111 sayfa

Basım yeri: İstanbul

Kitabın Türü: Hikâye

İçinde Yer Alan Hikayeler:

1.Yürekdede ile Padişah

2.Hazreti Süleyman'la Kirpi

3.Köyümüze Kar Yağdı

ÖZET

Yürekdede ile Padişah

Bir varmış bir yokmuş. Köylerden birinde yaşlı bir çift mutlu mesut yaşarmış. Köy sehil bir yerdeymiş. Kış aylarında köy korunaklı olurmuş. Kışın iyiymiş iyi olmasına ama yazın durulmazmış köyde. Boğucu bir hava, aşırı bir rutubet varmış. Köylü nefes alamazmış. Köydeki her şey sararıp solar, hayvanlara bile yiyecek bulunmazmış. Bundan dolayı köylüler yıllardır kışın köyde yazın ise yaylaya giderlermiş. Bu köyde Yürek Hasan diye bilinen biri yaşarmış. Adını kimden neden alındığı bilinmezmiş ama herkes tarafından sevilip sayılmış. Karısıyla beraber yazın yaylada kışın ise köyde yaşarlarmış. Hayat böyle sürüp gidermiş. Karı koca köylü tarafından oldukça sevilir ve saygı görürmüş. Sürekli Allah'ı zikrederlermiş ve bu sayede hep yücelmişler. Karısı daima Yürek Hasan'ın eşi olarak kalmış. Bu çift sekseninci senenin baharındalarmış. Yaylaya göç vakti gelmiş. İlk kabile yola çıkmış. Köyden ilk göç gitmiş ama Yürek Hasan ile karısı sonraki sefere kalmışlar. Yaylaya çıkma kararı aldıklarında neredeyse köy boşalmış. Yürek Hasan'la Ayşe ninenin bir de küçücük develeri varmış. Çok uzun yıllar işlerini görmüş. Bir gün ahıra girmişler ki eşekçik vefat etmiş. Yürek Hasan ile karısı bu duruma oldukça üzölmüşler ama her şeyin Allah'tan geldiğini düşünerek "Allah bir tane daha nasip eder." diye düşünmüşler. Başlamışlar bir eşekçik daha aramaya. Yürekdede at pazarına gitmiş ki onları yaylaya götürecektir bir eşek alsın. Fakat bir türlü kendine uygun bir eşek bulamamış. İlerde kimsenin dönüp bakmadığı bir deve görmüş. Bu deve her gün at pazarına gelip satılmadan geri gidermiş. Yürekdede deveciği görür görmez ısınmış. Adamdan, bir güzel söz ve bir sevgiye deveciği satın almış Yürekdede. Namazla birlikte yola çıkmaya karar vermişler. Böylece kapılarını çekip yol almışlar. Uzun bir yolculuktan sonra yaylanın ilk durağına gelmişler. Yürekdede'yle karısı, deveciğın yükünü çözüp, kıl çadır kurmuşlar. Uzaklardan gelen bir grup atlı görmüşler. Karı koca birlikte Allah' a dua etmişler misafir gönderdiği için. Allah'a şükrederek misafirlerini uygun bir şekilde ağırlamışlar. İlk su vermişler ve yemek yapmak için hazırlık yapmaya başlamışlar. Misafirlerini daha iyi ağırlamak için develerini kesmeye karar vermişler. Ayşe nine devecik olmayınca yaylaya nasıl çıkacaklarını düşünmüş. Yürek Hasan

Allah'ın emirlerine uygun bir şekilde deveciği kesmiş. Bu misafirler, meğer kıyafet değiştirip halk içine karışan padişahla vezirleriyymiş. Padişah ve vezirleri, Yürekdede ile Ayşe ninenin konuşmalarını duymuşlar. Yürekdede ve Ayşe Nine misafirlerini ağırlamak için etin en iyi yerini ayırmış, bulgur pilavı ve soğuk ayran yapıvermiş. Padişah ve yanındakiler tıka basa yemişler. Padişah çadırdan ayrılıp giderken Yürek Hasan'ı payitahta davet etmiş. Yürekdede, onca fakir dururken padişahı meşgul etmeyi doğru bulmamış. Padişah bu söylemlerinden dolayı neredeyse Yürekdede'nin elini öpecekmiş. Fakat kendini tutmuş. Padişah çok rica edince Yürekdede kıramamış. Padişah çadırın yanından ayrılınca Ayşe Nine ile Yürekdede yemeklerini toplamışlar ve hiçbir parçayı ziyan etmemek için önlem almışlar. Cuma sabah namazını kılmadan yola çıkmış Yürek Hasan. şehir elini uzatsa tutacak uzaklıktaymış. Dere, tepe geçerek Ulucami'yi bulmuş. Bu kalabalıktan bize sıra gelmez diye düşünmüş. Padişahın gözleri Yürekdede'ye takılmış. Yürekdede'nin yanına gelmiş. Beraber namaz kılmışlar. Padişah el açıp "Allah'ım sen yücesin bana rızık ver." diye dua edermiş. Yürekdede padişahın da elinde bir şey olmadığını düşünmüş. Padişahtan bir şey istemeyi doğru bulmamış. Hemen çıkıp çadıra dönmeye karar vermiş. "Yol boyunca çevreyi izleyerek gider bütün sıkıntımı da Allah'a açarım." demiş. Yanımda padişahta olsa Allah'tan başkasına el açmazmış. Padişah Yürekdede'nin çıkışını fark etmiş ama bir şey dememiş. Ayşe nine akşamın alaca karanlığında Yürekdedeyle, yola çıkmış. adırlarına kadar beraber yürümüşler. Yayla yolunu tutmuşlar. Konaklamak için bir yerde duraklamışlar ve çadır kurmaya başlamışlar. Kazıkları toprağa akmaya başlamışlar. Derken sonuncu kazıkta kazık bir türlü işlemez olmuş. Kazmayla kazınca altından altın çıkıvermiş. şaşkınlık içerisinde doğrulmuşlar, kazanı bütünüyle ortaya çıkarıp kapağını çıkartınca içindeki defineyi görmüşler. Güneş battı batacak Yürekdede hazırlanmış ve şehre inmiş. Fakir fukara toplayıp altını dağıtmış. Kendine de sadece küçük bir devecik satın almış.

Hazreti Süleyman ve Kirpi

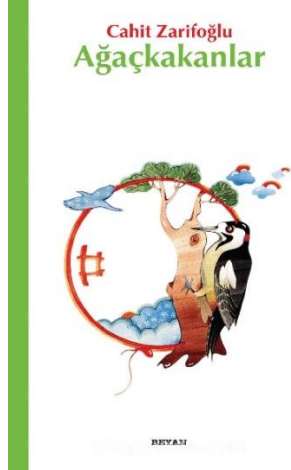
Hayvanlar şaşkın şaşkın bakıyormuş. İnsanoğlu hakkında konuşuyorlarmış. Merhamet canlı bir kuşmuş insan vicdanında. Eşi benzeri bulunmazmış. Hazreti Ömer birini uzak diyarlara kadı olarak görevlendirmiş. Kadı, Hazreti Halife'ye vedaya geldiğinde onu, çocuğunu severken görmüş. Kadı, Hazreti Ömer'e "ben çocuklarımı merhametle yaklaşıp sevmedim." demiş. Hazreti Ömer, bu sözler üzerine Kadı tayin ettiği kişiye "ocuklarına muhabbet etmeyen, halka da merhamet göstermez." diyerek görevden almış. Hazreti Süleyman eşmede elini yüzünü yıkarken yanında kirpiden başka kimse yokmuş. Hazreti

Süleyman, kirpiye “yumuşak bir şey getir de kurulanayım.” demiş. Kirpi de yavrusunu alıp Hazreti Süleyman’ın yanına gelmiş. Hazreti Süleyman yavruya bakmış ki yüzlerce diken varmış üzerinde. Hazreti Süleyman, kirpiye başka bir şey getirmesini istemiş. Ey Allah’ın elçisi “benim için bundan daha yumuşak bir varlık yok.” demiş.

Köyümüze Kar Yağdı

Kimsenin gelip geçmediği bir dağın eteklerinde bir köy varmış. Burada yirmi tane ev varmış. Her evde çok az insan yaşarmış. Boyları uzun, güçlü kuvvetli insanlarmış. Burada yaşayan yirmi insan köyden şehre odun getirip götürürmüş, insanlar köylüleri garip bulurlarmış. Hiç konuşmazlarmış odun pazarında. Sadece odunun fiyatını söylerlermiş. Yaz kış odun fiyatları aynıymış, hiç değişmezmiş. Bundan dolayı herkes onlardan odun almak için sıraya girermiş. Köylüler hayli yaşlıymış, sakalları yere kadar uzun, gözleri bilgelikle dolu ihtiyarlarmış. Şehirdekiler odun pazarında her gün değilse bile odunun az olduğu vakitlerde oduncular karşlarına çıkarmış. Ucuz ucuz odunlarını alıp evlerine dönerlermiş. Bir gün köylerden birine kar aniden bastırmış. Köyün tümü kara kışa aniden yakalandığı için yakacak ne odun ne de kömür varmış. Köylüler göç etmeyi düşünmüşler. İmam köydeki insanları camide toplamış. Camiden çıktıklarında köyün ortasında yirmi yabancı adam yirmişer katır ve yirmişer eşek yükü odunla beklediklerini görmüşler. Oduncular, köylülerden para almadan odunlarını teslim etmişler.

Ek 1.3. Ağaçkakanlar

Kitabın Adı: Ağaçkakanlar

Kitabın Yazarı: Cahit Zarifoğlu

Resimeyen : Ender Dandul

Basım Yılı :2015

Yayınevi: Beyan Yayınları

Sayfa Sayısı: 11

Basım Yeri: İstanbul

Kitabın Türü: Hikâye

İçinde Yer Alan Hikayeler:

1. Giriş

2. Başlangıç

3. Tartışma

4. Hayal

5. Nutuk

6. Başlıyoruz

7. Baba Ağaçkakanın Dehşetengiz Rüyası

8. Ne Dersin

9. Rüyanın Sonu

10. Savaş

11. Uyanış

12. Adım Adım Son

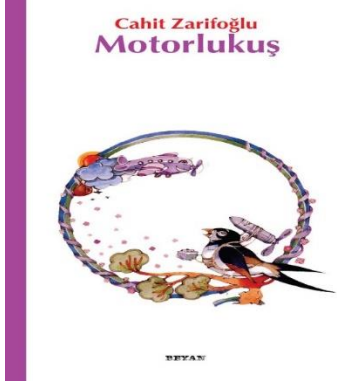
ÖZET

Bir ağaçkakanlar ailesi varmış. Bir çocuklarının olmasını çok istiyorlarmış. Çocuklarının olmaması anne ve baba ağaçkakanı çok üzüyor ve kederleniyormuş. Başka bir ağaçkakan ailesi görseler üzüdür, derin bir ah çekerlermiş. Çocuklarının olmasını her şeyden çok istiyorlarmış. Beraber hayallere dalıyorlarmış. Anne ve baba ağaçkakan umutlarını hiçbir zaman kaybetmiyormuş. Baba ağaçkakan, anne ağaçkakan uyuduğunda başlamış hayal kurmaya. Anne ağaçkakanın çocuklarının olması için günlerdir büyük bir özveriyle yatıyor, baba ağaçkakan onun her ihtiyacını görüyormuş, bütün olanlar komşuların hayran bakışları arasında olup bitmekteymiş. Sanki dünyada ilk kez bir ağaçkakan yavru doğacak, herkes onu görmeye gelecekmış. Gagası görünüyor, baba ile anne mutlulukla bağırıyor kanat çırpıyormuş. Komşuları koşarak yanlarına geliyormuş. Anne yavrusunu yediriyor baba ise kendine bir hizmet düşmesi için bekliyormuş. Birkaç gün sonra yavrusunu sevgiyle yanına çağırıyor ve sarılarak acısını çıkartıyormuş. Anne ağaçkakan yetişmeseydi belki de bir felaket olacaktı. Baba ağaçkakan, artık minik ağaçkakanın anne ağaçkakanın eteklerinin altından çıkmasını gerektiğini düşünüyormuş. Yavru ağaçkakan iyice büyümüş ve her şeyi çabucak öğreniyormuş. Baba ağaçkakan bildiği her şeyi minik ağaçkakanı öğretiyormuş. Baba ağaçkakanın en büyük hayali güzel ve kuvvetli bir yavrusunun olmasıymış. Onu iyi bir eğitimle yetiştireceklermiş. Baba ağaçkakanla, minik ağaçkakan karınlarını doyurmak için Şakir amcanın cevizliğine dalmışlar. Genellikle insanların olduğu tarafa gitmezlermiş. Fakat çocuk bunu bilmediği için sık sık o tarafa doğru gidermiş. Bir gün başlamış Şakir amcanın bahçesindeki ağaçları gagalamaya. Anne ağaçkakan ve baba ağaçkakan, yavruyu eve götürüp konuşmak istemişler ama yavru onları bir nebze dinlememiş. Babanın lafı biter bitmez başını aldığı gibi gitmiş. Az sonra da cevizlikten takılama sesleri gelmeye başlamış. Onu ceviz delerken basıyorlar fakat o cevizi de koparıp havalanıyormuş. Yavru, bir gün yan ağaca kendine bir yuva yapmış. Annesi ve babası bu duruma çok üzölmüş. En sonunda zor kullanarak yavruyu uyarmak istemiş. Yavru ise ona jilet gibi bir darbe vurarak babasını gözünden etmiş. Karısı, baba ağaçkakanı zorla yuvalarına taşımış. Anne ağaçkakan “bu da mı gelecekti başımıza.” diyerek ağlıyormuş. Anne hemen bir doktor çağırılmış. Anne ağaçkakan, bu durumdan dolayı komşularına rezil olduklarını düşünüyormuş. Acılı günler devam etmiş. Yavru ağaçkakan her sabah kalkıyor ve özellikle Şakir amcanın cevizliğine gidiyormuş. Yavru ağaçkakanın huysuzluğu yüzünden anne ağaçkakanla baba

ağaçkakanın çevresinde kimse kalmamıştı. Etrafındaki ağaçkakanlar yuvalarını bozuyor ve taşıyorlarmış. Komşu diye bir şey kalmamıştı. Şakir amcanın gelini ceviz bahçesinde bir ağaçkakanın dadandığını ve tüm ceviz ağaçlarını budadığı görmüş.

Yavru ağaçkakan yapacağını yapmış, gelinin sacını yolar gibi yapmış. Bütün ev halkı kapıya dökülmüş. Hepsi birden yavru ağaçkakanı yakalamak için ceviz bahçesine gitmişler ama yavru ağaçkakan onlarla alay ediyormuş. Şakir amcanın avcıları yavru ağaçkakanı vurmuşlar. Tüm bunları film seyrederek gibi seyrediyormuş baba ağaçkakan. Birdenbire irkilerek uyanmasına rağmen uyandığını anlamamıştı. Hemen karısını uyandırmış ve olan biteni doğru bir şekilde anlatmış. Karısı çok şaşırılmış. Bazı günler cevizliğe gittiğinde yavrusunun kırık kanadıyla kurtulmaya çalıştığı aklına gelmekteymiş. Baba ağaçkakan artık bir çocuk sahibi olmaktan vazgeçmek üzereymiş. Anne ağaçkakan dualarla oturmuş yumurtaların üzerine. Yavru yavaş yavaş kabuklarını çatlatmış. Kendini dışarı atmış. Güçsüz ve çelimsizmiş. Anne ağaçkakan ve baba ağaçkakan örnek bir anne baba olmuşlar. Onların neşeleri mahalleyi neşelendirmiş. Yavru bir kız doğmuş ve adı da Upuy olmuş. Upuy'u Şakir Amcanın cevizliğinden uzak tutmuşlar. Korktuklarının aksine kızları çok terbiyeli anne babasının sözünü dinleyen bir çocuk olmuş. Bir gün rüyaların çıkmasından öyle çok korkuyorlarmış ki anne ve baba oradan taşınmaya karar vermişler. Fakat olan olmuş ve Upuy cevizliği fark etmiş. Ancak umdukları gibi olmamış Upuy cevizliğe hiç zarar vermemiş. Cevizlikte zarar veren başka bir kuş varmış Şakir amca o kuşu yakalamış ve öldürmüştü.

Ek 1.4. Motorlukuş

Kitabın Adı: Motorlukuş

Kitabın Yazarı: Cahit Zarifoğlu

Resimleyen:Ender Dandul

Basım Yılı :2015

Yayınevi:Beyan Yayınları

Sayfa Sayısı:96

Basım Yeri: İstanbul

Kitabın Türü: Hikâye

İçinde Yer Alan Hikayeler:

- 1.Motorlukuş
- 2.Dünyanın En Vahşi Hayvanı
- 3.Tilki ile Aslan
- 4.Kırmızı Gözü Kara Yılan
- 5.Çın Çın Yılandıklar

ÖZET

Kırlangıçların bulunduğu yer oldukça kalabalıkmış. Bu kalabalığın içerisinde serçeler bile varmış. Kırlangıçlara çevreden çocuklar dadanmak isteseler de kırlangıçlar bu çocukları kendilerinden uzaklaştırmayı başarmış. Küçük bir kırlangıç meraklı meraklı çevresini izliyormuş. Küçük kırlangıcın annesi ise onun uzaklaşmaması için sürekli tembihliyormuş. Küçük kırlangıç annesinin nasihatlarını dinlemeyerek merakına yenik düşmüş. Kalabalığın bulunduğu yere doğru hızla uçmuş. Gördükleri karşısında şaşırıp kalmış. Daha önce hiç görmediği Motorlukuş görmüş. Hemen diğer kuşlara haber vermiş. Küçük kırlangıç annesinin onu merak ettiğini düşünse de kuşlar ona Motorlukuş olmanın olumlu yanlarını anlatmışlar. Minik kırlangıç kuşlara inanarak bunu motorun kanatlarına takmalarına izin vermiş. Kırlangıcın annesi kırlangıcı gördüğünde yavrusunun tuzağa düştüğünü anlamış. Küçük Motorlukuş ne kadar güzel uçtuğunu annesine başlamış anlatmaya. Yaşanan bu olayı kırlangıç heyetine götürmeye karar vermiş anne kırlangıç. Kırlangıçlar, Motorlukuşu altı ay gözlemlemişler. En son gelinen nokta çok kötüyümüş. Küçük kırlangıcın kullanılmayan kanatları çok çelimsizleşmiş. Gagası motoru gagalamaktan oldukça körelmiş. Boynu hareketsizlikten tutulmuştur. Bu olay tüm kırlangıçlara ders olmuş.

Dünyanın En Vahşi Hayvanı

Bir ailedeki herkes toplanmış hayvanat bahçesine gitmeye karar vermişler. Bu çocukların isimleri sırasıyla: Fatma Betül, Ayşe Hicret, Hatice, Abdurrahman, Ümmühan, Ahmet Fehim, Mekki Ebubekir, Arife ve Zeynep’miş. Arabalarına binip hayvanat bahçesinin yolunu tutmuşlar. Hayvanat bahçesinde türlü hayvan görmüşler ama çocukların bir hayvan dikkatini çekmiş

Tilki ile Aslan

Aslanın beynini yağ tabakası tamamen kaplamış ve oldukça da yaşlanmış. Aslan tahtının elinden gitmesinden korkuyormuş. Tilki aslanın bu durumunu bilir ve ona öneride bulunurmuş. Tilki, aslanın fethe çıkmasını önermiş. Geldiğinde tahtının yine burada olacağını söylemiş. Aslan eski gücünü kaybettiğini anlamış. Tahtını elinde tutan güç olmamalıymış. İnsanlar tarafından sayılmak ve sevilme istiyormuş çünkü asıl güç buymuş. Fethe çıkıp insanoğlu bulmaya başlamış. Bir evde anne oğul birlikte yaşayan

Burhanettin ile karşılaşmış. Burhanettin'in annesi aslana kibirli olma demiş.

Kırmızı Gözlü Kara Yılan

Bir yerde yılanlar, dişi ve erkek yılanlara Karayılan ismini verirlermiş. Burada doğan yılan diğerlerinden farklıymış. Doğan karayılan diğer yılanlardan daha korkutucuymuş. Ailesi düşünüp isim bulamadığı için ismi karayılan kalmış. Bu karayılan büyücünce kendini fark etmiş. Diğer yılanlardan daha farklı olduğunu anlamış. Hayvanlar üzerinde otorite kurarak kendi saltanatını ilan etmiş. Tüm hayvanlar ondan korkar ve çekinirmiş. Tüm hayvanları bir araya toplayarak kendisine bembeyaz bir saray yapılmasını emretmiş. Tüm hayvanlar toplanıp onun bu emrini yerine getirmişler. Bu da yetmezmiş gibi sarayda köle gibi çalışmaya mecbur kalmışlar. Yıllar sonra tüm hayvanlar bu yılanı saldırap öldürmüşler. Yılanın saltanatlığı bitmiş. Herkes rahat bir nefes almış.

Çın Çın Yılançıklar

Bir gün Karayılan ailesinin bir yavrusu olmuş. Adını Çın Çın koymuşlar. Bu yavru yılan neden sarp ve kayalık yerlerde yaşadıklarını ailesine sormuş. Çünkü kendi yaşadıkları yerlerin dışındaki yerler cennet gibiymiş. Annesi de insan denen varlık olduğunu ondan korktukları için orada yaşamadıklarını söylemiş. Çın Çın yılan anne yılanı anlayamamış. Anne yılan ile Çın Çın yılan ovaya iner insanları gözlemlermiş. Çın Çın yılan insanları çok sevimli bulurmuş. İnsanlardan kendilerine zarar geleceğini düşünmezmiş. Anne yılan ise atalarından edindiği tecrübeden dolayı insanlardan uzak durmak istermiş. İnsanlardan biri bir kayaya oturup kaval çalmaya başlamış. Bu kaval sesi anne yılanın da çok hoşuna gitmiş. Kaval çalan insan onları fark etmiş. Başlamış Çın Çın yılanla anne yılanı kovalamaya. Hızlıca deliğe giren anne yılan ve Çın Çın yılan bir asır yaşamış ama yaşadıklarını hiçbir zaman unutmamış.

Ek 1.5.Küçük Şehzade

Kitabın Adı: Küçük Şehzade

Kitabın Yazarı: Cahit Zarifoğlu

Resimleyen: Ender Dandul

Basım Yılı :2015

Yayınevi: Beyan Yayınevi

Sayfa Sayısı:95

Basım Yeri: İstanbul

Kitabın Türü: Hikâye

İçinde Yer Alan Hikayeler:

- 1.Şehzade Yazı Yazıyor
- 2.Kırk Bin Kapılı Hazine
- 3.Nöbetçi
- 4.Padişah ile Bir Veli
- 5.Fitnecinin Çabuk Gelir Kötü Sonu

ÖZET

Şehzade Yazı Yazıyor

Bir padişahın Süleyman adında tek bir oğlu varmış. Şehzade iyi huyluymuş ama aceleciymiş. Bir gün en çok aranan güzel yazı kağıdıyla nohudi kağıtla yazı yazmak istemiş. Adını yazıp güzelce yazıp altına imzasını atmış. Kendi kendine “ne güzel yazıyorum.” demiş. Bu eserini göstermek için babasının yanına doru yol almış. Nöbetçi, şehzadenin padişahın huzuruna gitmesine izin vermemiş. Nöbetçi, şehzadenin yazısını görünce kıs kıs gülmüş. Şehzade yazıyı gördüğünde kurumadan eline aldığı için yazının karıştığını anlamış. Şehzade odasına dönmüş ve ertesi gün öğlene kadar adını yazabilmek için uğraşmış. Ama bir türlü becerememiş. Ve azimle nohidi kağıtların ortasına kocaman harflerle Süleyman kelimesi yazana kadar çalışmaya devam etmiş. Bu olayı tüm saray duymuş. Padişahın kapısındaki nöbetçiler bile şehzadeden haberdar olmuşlar. Nöbetçilerden biri şehzadeyi görmek için odasına gitmiş. Hemen şehzadenin adını neden güzel yazamadığını anlamış. Çünkü şehzade ilk yazdığı kağıda imzasını atmış. Oysa hat sanatında ustalaşmadan bir eserin altına imza atmak yanlış bir anlayışmış

Kırk Bin Kapılı Hazine

Şehzade Süleyman rüyasında bir çoban köpeğinin sırtına bindiğini görmüş. Dadısı odasına gelip yatağın kenarına oturunca şehzade rüyasını anlatmaya başlamış. Ama bakıcısı bir yorum üretememiş. Şehzade Süleyman bu duruma çok kızmış ve odadan hızlıca ayrılmış. Sarayda sinirli sinirli gezmeye başlamış. Sarayın avlusuna geldiğinde deve ve katırların içeri girdiğini görmüş. Bu hayvanlarda altın ve elmaslarla yüklüymüş. Hepsi bir kantarla tartılıp hamallarla içeri taşınıyormuş. Şehzade bu altınların nereden geldiğini sormak için babasının yanına doğru koşmuş. Nöbetçilerden içeri girememiş. Nöbetçilerden biri “bu altınları haraç, zekât, öşür.” olduğunu söylemiş. Şehzade Süleyman nöbetçiden altınların hazine denilen bir yere götürüldüğünü de öğrenmiş. Bu hazinenin tamamının babasına ait olduğunu öğrenmiş. Nöbetçinin söylediğine göre hazinenin bir tane giriş kapısı kırk bin tane çıkış kapısı varmış. Bu çıkış kapısının hiçbiri içeriye değil hepsi dışarıya açılıyormuş. Kırk kapıdan maksat ise halkın ihtiyaçları olduğunu anlamış ve odasına gitmiş. Dadısı hala olduğu yerde duruyormuş. Dadısına rüyasında köpek

sırtına binmenin hazinenin bir çıkış kapısı olduğunu ve buna mütekebil kırk çıkış kapısının olduğu anlamına geldiğini dile getirmiş.

Nöbetçi

Şehzade Süleyman yoğun mu yoğun bir meseleye kafa patlatıyormuş. Bunu babasına açmaya karar vermiş. Babasının odasına giderken etraftaki nöbetçiler dikkatini çekmiş. Nöbetçilerden birine burada ne iş yaptıklarını sormuş. Nöbetçi şehzadeye söyleyecek bir şey bulamamış. Şehzade, babasını herkesin rahatlıkla görmesini ve konuşmasını istiyormuş. Nöbetçi bunun devlet işlerini aksatacağı düşüncesi ve güvenlik nedeniyle mümkün olmadığını dile getirmiş. İnsanların dertlerini dinlemek ve padişaha iletmekle görevli padişahın başka adamları olduğunu ifade etmiş.

Padişah ile Bir Veli

Ülkelerin birinde büyük ve kuvvetli bir padişah varmış. Bu padişah bütün insanları, hayvanları, ağaçları Allah'ın emaneti olarak görürmüş. Haklıyı haksızı ayırmakta zorluk çekmezmiş. Zamanla o kadar kuvvetli bir padişah olmuş ki, birinin gözünün içine baktığında nasıl karakterde olduğunu anlarmış. Aynı zamanda çok da güçlü biriymiş. Allah ona sahip olabileceği her şeyi nasip etmiş ve o da Allah'a hep şükretmiş. Zaman geçtikçe bütün düşmanları onun karşısında pes etmiş. Öyle bir düşmanı varmış ki hiç peşini bırakmamış. Onu tuzağına düşürmek için bir saniye bile peşini bırakmamış. Bir gün padişah odasına çekilmiş. Şeytan padişahın kulağına fısıldamış.

Padişah, ne yaptıysam seni kandıramadım artık yakarı bırakıyorum demiş.

Padişah doğrulmuş ve büyük bir gurura kapılmış. Şeytanın son oyunu padişahı mağlup etmiş. Padişah alimleri çok severmiş. Şehrine Abdülkadir isimli Horasanlı bir alim geldiğinin haberini almış. Padişah onun gerçek alim olduğundan emin olmak için üç ay beklemiş. Alim padişahın huzuruna da gelmeyince gerçek ilim irfan sahibi olduğunu anlamışlar ve hediyelerle Abdurkadir'in evine doğru yol almışlar. Şeyh Abdülkadir 33 yaşında biriymiş. Peygamber Efendimiz 63 yaşında hayata gözlerini yumduğu için o da 63 yaşından sonra yaşamak istemiyormuş. Abdülkadir, padişahın götürdüğü hediyelerle bir vakıf kurmuş. Bir arazi alıp tekke inşa ettirdiğini öğrenmişler. Abdülkadir padişahın hediyesinden kendine bir toplu iğne bile bırakmamış. Padişahla yakın dost olmuşlar.

Fitnecinin Çabuk Gelir Kötü Sonu

Şeyh Abdülkadir ailesiyle beraber sessiz bir yaşam sürüyormuş. Padişah Ahmed'in ülkesinde bir haksızlık cezasız kalmaz, herkes şikâyet dilekçesini kaptığı gibi padişaha koşarmış. Şeyh Abdülkadir de uzak iklimlerden bunun için kalkıp gelmiş. Güzel insanlar bulacağını onlara daima Allah'ı ve Peygamber Efendimizi hatırlatacağını, insanların ise bundan mutlu olacağını düşünerek taşınmış gelmiş. Gün geçtikçe şeyhin sevenleri artmış. Kendi evlerini bırakıp şeyhin evinin yanına evler inşa etmeye başlamışlar. Hiç kimse evinin çatısını şeyhinin evinin çatısından daha yükseğe kaldırmıyormuş. Sultan Ahmed'in düşmanları ülkenin düzenini bozmak için çeşit çeşit planlar yapıyormuş. Padişah Ahmet'in senelerdir koruduğu sitemi bozmak istiyormuş. Bundan dolayı padişahla savaşmak yerine ülkede iç karışıklık çıkarmayı düşünmüşler. Düşünmüşler ve ülkeye gitmesi için Izak adında birini görevlendirmişler. Padişahın ülkesine gidip kendini ilim irfan sahibi olarak tanıtacakmış. Izak bunların karşılığında düşman taraftan oldukça yüksek miktarda altın istemiş. Izak padişahın ülkesine gelerek yerleşmiş. Izak'ın eşi Müslümanmış ve tamamen Müslüman gibi yaşıyormuş. Ülkesine bir ilim irfan sahibi geldiğini öğrenen padişah onu huzuruna davet etmiş. Padişah Izak'ı Müslüman bir alim sanmış ve ona hayran olmuş. Ona vezirlik teklif etmiş. Izak'ta ailesine sorarak vezir olmayı kabul etmiş. Tam on yıl padişaha vezirlik yapmış. Başvezir ölünce Izak başvezir olmuş. Izak, padişahın yanına gelerek şeyh Abdülkadir'in tahtına göz diktiğini söylemiş. Başvezir, Padişahla beraber Şeyh Abdülkadir'i ziyaret etmişler. Şeyh Abdülkadir, padişaha sofraya kurmuş ve beraber yemek yemişler. Şeyh yemeğe başlarken şöyle demiş "Allah cömerttir, kerem sahibidir, Allah'ın verdiği nimetlere şükrederek buyrun yiyelim," demiş. Padişah kendi kendine mırıldanarak ağlamalı bir şekilde dönüp şeyhe sarılmış. Şeyh bütün bu olanlara hiç itiraz etmemiş. Ve padişah ağlayarak yemeğini yemiş. Birkaç gün sonra padişahın başveziri İzak zindana atılmış ve idam edilmiş.

Ek 1.6. Katıraslan

Kitabın Adı: Katıraslan

Kitabın Yazarı: Cahit Zarifoğlu

Resimleyen : Ender Dandul

Basım Yılı : 2015

Yayınevi: Beyan Yayınları

Sayfa Sayısı: 96

Basım Yeri: İstanbul

Kitabın Türü: Hikâye

İçinde Yer Alan Hikayeler:

1. Yolcu

2. Bir Bardak Süt

3. Kuşkular

4. Katıraslan

5. Olay Yerine Hücum

6. İz Üzerinde

7. Tezek Tarlaları

8. Yeni İzler

9. Uzman Kristof Molampi'nin Dahiyane Buluşu

10. Çöl

ÖZET

Yolculuk

Tilkiyle aslan beraber yakın ülkelerden birine seyahate çıkmışlar. Bilgileri ve görgülerinin artacağını düşünmüşler. Tilkiyle aslan yolculuğa çıkmadan önce oturup konuşmuş ve yol hazırlığına başlamışlar. Yola koyulduklarında bütün işleri beraber yapmaya karar vermişler. Tilki bir insanı andıracak hazırlık yapmış. Aslan ise sadece bir heybe atmış sırtına. Heybelerini bir eşekle katıra yüklemişler ve yola çıkmışlar. Mevsimlerden ilkbaharmış. Mola vermek için durmuşlar. Aslan bir ağacın altına oturmuş. Tilki, aslanla yemek için konserve kutusunu açmaya çalışıyormuş. Aslan ise şaşkınlık içerisinde tilkiyi izliyormuş. Aslan konserve kutusuna eline daldırmış ve yüzünü ekşiterek tükürmüştü. Aslan, tilkinin yemeğini bitirmesini bekledikten sonra ona bir çiftlikten iki üç tavşanla beraber, birkaç tavuk yakalamasını söylemiş. Tilki ise bunu hırsızlık olduğunu dile getirirse de aslanın sözünden çıkmadan çiftliğe gitmiş. Birkaç tane kurşun sıyırmış olsa da aslanın yanına üç tavşanla, dört tane tavuk ve iki tane de horoz atmış tilki. Aslan yemeğini yerken Tilki ise yaralarını sarıyormuş. Çiftliktekiler silahlanmış onlara doğru gelirken hızlıca toparlanarak oradan uzaklaşmışlar. Çiftliktekiler aslanı hazırlanıp katıra binip giderken görmüşler. Çok katır görmüşler ama hiç katıraslan görmemişler. İnsanlar oradan koşarak uzaklaşmışlar. Aslan ve tilki ise insanlardan kalan silahları alıp uzaklaşmışlar.

Bir Bardak Süt

Uzun bir yol aldıktan sonra aslan ile tilki mola vermişler. Yükleri indirmek tilkiyi yormuş. Biraz dinlendikten sonra aslan, tilkiden süt istemiş. Tilkinin gözleri fal taşı gibi açılmış. Tilki çiftliğe girerek süt dolu bakracı alıp oracıktan kaçmış. Aslan ise tilkinin getirdiği sütü içmiş. Yola çıkmışlar ama tilki yolculuk sırasında bitap düşmüş. Aslan tilkiye eşeğe kendisinin binmesi için üzerindeki bütün yükü bıraktırmış.

Kuşkular

Tilkinin canı sıkılmaya başlamış. Seyahat ederken bir sürü düşman kazanmış ve her şeyi kendisi yapıyormuş. Aslan gibi her yerde uyuyamıyor sabaha kadar tüfek elinde geziyormuş. Tilki bu seyahate son vermeye karar vermiş.

Katıraslan

Avcılar, aslan ve tilkinin üzerine doğru geliyormuş. Hep bir ağızdan gördükleri şeyin katıraslan olduğunu söylüyorlarmış. Bu katıraslanı avlamak için yaralanmış dilleri tutulmuştu. Avcılar kralı, olanları dinlemek için adamın evinin yolunu tutmuş. Olanları bir de ondan dinlemek istemişler. Çiftlik sakinleri hayvanlarının çalındığını söylemiş. Avcılar kralı “seni kim yaraladı.” diye sorunca katıraslan cevabını almış. Silahlanıp tilkinin peşine düştüklerini ama yolda hem tilki hem de katıraslan gördüklerini söylemişler. Yaralanan avcı Aslanın katıra binebileceğini söylemiş. Avcılar kralı katıraslanın tarifini almış ve anlatılanlara çok şaşırılmış. Avcılar kralı herkese haber yollamış.

Olay Yerine Hücum

Aradan birkaç gün bile geçmeden araçlarla insanlar, avcılar, gazeteciler, bilim adamları derken mahşeri bir kalabalık yola çıkmış.

İz Üzerinde

Yedi yüz elli beşinci ekip, aslanla tilkinin ilk kamp kurdukları yere yaklaşmış. Genç bir avcı izleri fark etmiş. Başuzman izleri tahkik ettikten sonra telsizlerden herkese söylenenlerin doğru olduğunu söylemiş. Avcılar katıraslanla tilkiyi gördükleri yerleri başuzmana göstermişler. Başuzman katıraslanın izlerini bulmuş ve yirmi yedi TV kanalı aynı anda olayı izliyormuş.

Tezek Tarlaları

Turist dolu helikopter tezek tarlasının üzerine konuyor ve insanlar akın akın tezek tarlalarına geliyormuş. Kapı açılınca tezek kokusu helikopterin içindekiler fark edilmiş. Pilot tekrardan havalanmak istediye de bir kere tezek tarlasına batmışlar. Bir köprü yaparak turistler helikopterden korkarak indirilmişler. İnen turistlere tezeğin tarihi anlatılıyormuş. Tezek altın fiyatını geçmiş. İnsanlar ağaçlarını kesiyor ve tezek yapmak için ortam hazırlıyormuş.

Yeni İzler

Baş uzman görevini başarıyla yerine getiriyormuş. Katıraslanı görenleri iyice dinliyormuş. Müthiş iz sürüyor ve yeni izlerde buluyorlarmış. Bunlardan bir tanesi de süt kovasıymış. İkinci çiftlikteki bu olayın üzerinde durulmamış, süt sağan gelinin hayal gördüğünü düşünmüşler. Tarlaya kadar uzanan süt lekelerini ve süt kovasını da bulamamışlar. Yapılan araştırmalar sonunda süt kovası bulunmuştu. Başuzman işini

doğru yapsa da yukarıdakilere kötülenmişti. Başuzmanın katıraslanı bulduğunda onu kendisi için kullanılacağı düşünülüyormuş. Bunun üzerine başuzman görevden alınarak yerine yabancı bir uzman getirilmiş ve yerlerini almışlar. Yeni gelen uzmanlar katıraslanın erkek ve dişi olduğunu sorması çiftçileri şaşırtmış. Başuzman çiftçilere ciddi olmasını söyleyince çiftçilerde inek taklidi yaparak orayı terk etmişler. Başuzman bu olanlara hiç alınmamış. Yanında dünyaca ünlü uzmanlarının olmasına güveniyormuş. Tekrardan plan yapılarak göreve başlanmış.

Uzman Kristop Molompi'nin Dahiyane Buluşu

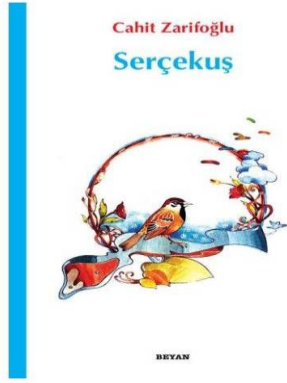
Başuzman planını anlatmadan önce uzmanlarını toplamış. Katıraslanı nerede aradıklarını sormuş. Kimseden cevap alamamış. Kendisi daha sonra yeryüzünde diyerek cevap vermiş. Katıraslanı nerede bulacaklarına dair planlar yapıyorlarmış. Başuzman tek tek aramaya karar vermişler. Aramaya on binlerce insan katılmış. Gittikçe genişleyen arama ekibi Katıraslanı takip eden yedi yüz elli bin kişilik gönüllü takipçiler ordusunda aradan birkaç gün geçince , en yakındaki arkadaşlarını bile göremez halde ülkelerinin bazı yerlerine doğru yol almışlar ve ülkelerinin dağlarında bozkırlarında katıraslan ve tilkiyi ararken kaybolmuşlar.

Çöl

Aslan tilkiye şimdi rahat olup olmadığını merak etmiş. Tilki ise o kadar eşyayı nasıl kendine yük ettiğini anlamamış. Mola verme kararı almışlar. Tepenin üzerine çıktıklarında önlerine çıkan çölü görünce şaşırmışlar. Tilki aslanın sütünü ona vermiş. Katır ve eşeği otlaması için başı boş bırakmışlar. Ertesi gün yola koyulmuşlar. Aslan açlık ve susuzluk çekiyormuş. Bir an eşek arkasını dönüp dört nala koşmaya başlamış. Aslan da eşeği yakalamak için çöle doğru koşmuş. Eşeğin üzerine konmuş. Biraz sonra onu yemeğe başlamış. Çölde ilerlerken Tilki aslanın üşüdüğünü hissetmiş ve eşeğin yularını bulup getirmiş. Tilkiyi bir güzel sarmış. Sabah aslan tilkinin önüne bir parça et atmış. Tilki eti bir güzel yedikten sonra tilkiye yediği etin eşek eti olduğunu söylemiş. Tilkinin yüzü allak bullak olmuş. Akşama kadar uçsuz bucaksız çölde yol almışlar. Aslan tekrardan tilkiye bir parça et verip onu yatırmış. Aslan en sonunda açlık hissettiğini söylemiş ve bakışlarını katırın üzerinde sabitleştirmiş. En sonunda katırı yemişti. Bir parça tilkiye de vermiş. Tilkinin lokmaları ağzında büyümüşte büyümüş. Bir kuyuya rastlamışlar aslan, tilkiyi kuyuya indirmiş. Tilki artık aslandan şüphe duyuyormuş.

Aslanın onu izlediğini düşünüyormuş. Tilki çölün ortasında bir kara parçası bulabilmek için sayıklıyormuş. Önlerine bir kara parçası çıkmış. Aslan kara parçasına gidene kadar yine “açlık ve susuzluk çekiyorum.” demiş. Tilki olamaz demiş içinden tavukların horozların şehrine az kaldığını belirtmiş. Ama aslan tilkinin üzerine gözlerini dikmiş ve tilki istemsiz bir şekilde kaçmaya başlamış. Aslan bir süre tilkiyi izledikten sonra tilkinin peşine düşmüş.

Ek 1.7.Serçekuş

Kitabın Adı: Serçekuş

Kitabın Yazarı: Cahit Zarifoğlu

Resimleyen Ender Dandul

Basım Yılı :2015

Yayınevi: Beyan Yayınları

Sayfa Sayısı:96

Basım Yeri: İstanbul

Kitabın Türü: Hikâye

İçinde Yer Alan Hikayeler:

1.Serçekuş

ÖZET

Güneş doğmaya yakın evlerden dumanlar tütmeye başlamış. Köyde çok ihtiyarlar dışındaki erkekler camilerden evlerine dönerlermiş. Köyde horozların ötüşü duyulur ve güneş yavaş yavaş gökyüzünde görünmeye başlamış. Köy halkı bu saatlerde yemek sofralarına oturmuş. Zaman ilerledikçe köy halkı evlerinden helal rızık kazanmak için tarlalarına dağılmış. Çocuklar ise camiye giderek imama derslerini verir oradan da babalarının yanına giderek tarlada babalarına yardım ederlermiş. Arada da sapanlarla kuş avına çıkarlarmış. Bu yüzden camide hızlıca derslerini verip tarlalara koşarlarmış. Bu köyde her canlı kendi rızık için çalışmış. Serçekuş, bir gelincik tarlasının hemen kıyısında yaşarmış. Serçekuş'un en büyük zevki sabahları erkenden uyanıp yeryüzünün güzelliklerini seyretmekmiş. Serçekuş'ta köy halkı gibi kendi rızıkını aramak için köyün içerisine kadar geliyor ve köyün çocuklarına bakıyormuş. Çocukların sapanlarına denk gelmemek için köyün olduğu yerden uzaklaşıyormuş. Güneş tepeden bakarken Serçekuş çocuklar ve avcılar arasındaki farkı düşünüyormuş. Çocukların avcılar gibi pusu kurmadıkları aklına gelmiş. Şehrin Gölbaşı olarak adlandırılan çevresi ise sazlıklarla doluymuş. Köy halkı bu sazlığa pek gitmiyor genellikle avcılar geliyormuş. Burada kıyıyı saran sazlıklar varmış. Avcılar buraya gelip akşama kadar avlanırmış. Günlerden bir gün şehrin Gölbaşı yolu üzerindeki kenar semtlerden birinde, bir telefon kulübesinin önünde, üç avcı farların ışığıyla belirmiş. Güneşin doğmasına yarım saatten daha fazla bir zaman varken yavaş yavaş sazlıkların arasından göle açılmışlar. Serçekuş ilerlerken gözü gölde ağır ağır ilerleyen bota takılmış. Çınarların sık dalları arasında yukarı aşağıya çıkarak dolanmış. Bir anda o garipliği hissetmiş. Başka hiçbir kuş yokmuş etrafta. Alt dallarından birine konunca namlu ile burun buruna gelmesi bir olmuş. Kim bilir nicedir avcı onu gözlemiş, işte tam oraya konmasını beklemiş.

Serçekuş avcıya döndüğünde karşısında duran silahı görmüş. Avcı şaşkınlık içerisinde Serçekuşa doğru bakmaya başlamış. Serçekuş hiç kıpırdamamış. Avcı adam ile serçekuş yüz yüze kalmışlar. Nice sonra Serçekuş kendi lisanınca:

- Vurma beni, demiş.

Avcı Serçekuşu anlamış gibi kendi kendine konuşarak çiftenin patlamasının Serçekuşu parçalayacağını düşünmüş. Avcının niyeti Serçekuşu vurmak değilmiş. Serçekuş, avcıya kendisini bırakması halinde ileride ona yardım edebileceğini söylemiş.

Bir gün sazlıklar içerisinde avını ararken avcı bataklığa batmış. Avcı pek telaşlanmış. Etrafta kimsecikler yokmuş ve çaresizlikten ağlamaya başlamış. Serçekuş avcının omzuna konmuş ve avcıyı bir iple bataklıktan kurtarmış.

ÖZGEÇMİŞ

Adı-Soyadı	Fatma Nur TAKIR
Yabancı Dil	İngilizce
Orcid Numarası	
Ulusal Tez Merkezi Referans Numarası	104542288
Lise	Tirebolu Halide Edip Adıvar Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
Lisans	Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü
Yüksek Lisans	Ordu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi. Türkçe Eğitimi Bölümü
Mesleki Deneyim	Mithatpaşa Ortaokulu, Yabancılara Türkçe Öğretimi,2020 Kovanpınar İmam Hatip Ortaokulu, Türkçe Öğretmenliği,2022-2023
Akademik Çalışmalar	

